

VOORJAARSNOTA 2018

Foto op de omslag: Zuiderstrand Blauwestad

Fotograaf: FZ-fotograaf

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	5
Hoofdstuk 1. Onze agenda voor 2019-2022	7
Hoofdstuk 2. Onze prioriteiten in 2019	15
Hoofdstuk 3. Financieel kader	45
Bijlagen	61
Begrotingswijziging 2018.....	73

Inleiding

Algemeen

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2018. Dit is de laatste Voorjaarsnota binnen onze Collegeperiode 2015-2019. De Voorjaarsnota heeft sterk kaderstellend karakter, waardoor de financiële kaders alsmede de focus op de belangrijkste maatschappelijke vraagstukken op een goede en overzichtelijke wijze voor het voetlicht worden gebracht.

Concreet gaan wij in deze Voorjaarsnota in op de uitwerking van de beleidsvoornemens uit ons Collegeakkoord en presenteren wij tevens een aantal beleidsvoorstellen waarmee wij zoveel mogelijk willen inspelen op mogelijke toekomstige ontwikkelingen. Hiermee is de Voorjaarsnota 2018 dan ook kaderstellend voor de Begroting 2019.

Financieel perspectief: sparen voor later

Wij hebben het financiële perspectief uit de Begroting 2018 geactualiseerd. Daarbij hebben wij rekening gehouden met de financiële gevolgen van de onlangs verschenen meicirculaire 2018. Het financiële perspectief 2018-2022 is aanzienlijk verbeterd. Er is ruimte voor de bekostiging van nieuwe beleidskeuzes en het beschikbaar hebben van een flexibel budget van tenminste € 2 miljoen per jaar. Waar mogelijk hebben wij bij de bekostiging van onze beleidskeuzes gezocht naar mogelijkheden voor dekking binnen bestaande middelen. Daardoor kan het beroep op de begrotingsruimte 2018-2022 zoveel mogelijk worden beperkt. Dit beroep zal vooral worden gedaan gedurende de resterende looptijd van deze collegeperiode (2018-2019). Er zal in beperkte mate sprake zijn van een structurele doorloop van dit beslag.

Strategische Verkenning

Wij hebben ten behoeve van de Voorjaarsnota 2018 een Strategische Verkenning uitgevoerd. In deze Strategische Verkenning richten wij ons met name op de beleidskeuzes voor de resterende jaren van deze collegeperiode (2018-2019).

In het kader van deze verkenning hebben wij tevens de doorkijk voor de periode 2020-2023 uit de Voorjaarsnota 2017 geactualiseerd. Deze doorkijk moet inzicht geven in enerzijds de mate waarin het huidige ingezette nieuw beleid kan worden gecontinueerd en anderzijds in eventuele nieuwe ontwikkelingen c.q. knelpunten waarmee wij rekening moeten houden.

Rekening houdend met de doorwerking van de voorstellen nieuw beleid 2018-2019 kan de ruimte voor nieuw beleid in de periode 2020-2023 nu in totaal worden berekend op circa € 42,08 miljoen. Alhoewel het financiële perspectief vanaf 2023 naar verwachting iets minder gunstig zal worden is de verwachte ruimte voor nieuw beleid ten opzichte van de raming in de Begroting 2018 toegenomen. Toen gingen wij nog uit van een ruimte voor nieuw beleid van circa € 32,89 miljoen.

Wij vinden het belangrijk nu terughoudend te zijn bij het doen van nieuwe structurele financiële claims. Daardoor wordt voorkomen dat voor de toekomst een extra structureel beslag op toekomstige begrotingsruimte ontstaat, waardoor er dan minder ruimte is voor nieuw beleid.

Hoofdstuk 1. Onze agenda voor 2019-2022

In dit hoofdstuk geven wij op basis van een strategische verkenning een nadere duiding van de accenten die wij voor de komende jaren zullen gaan leggen. Hierbij blijven wij stevig inzetten op de maatschappelijke opgaven en houden wij tevens rekening met relevante ontwikkelingen die op ons af komen.

Dit alles vanuit het perspectief van wederzijds vertrouwen: Wij schenken vertrouwen aan inwoners, gemeenten, maatschappelijke organisaties en bedrijven en inwoners moeten volledig op ons kunnen vertrouwen. Onze agenda voor 2019-2022 is hier dan ook op gebaseerd.

De beleidsaccenten voor periode 2019-2022 hebben wij samengevat in de vorm van een informatieve illustratie. Deze vindt u aan het slot van dit hoofdstuk.

Hoofdstuk 2. Onze prioriteiten in 2019

Wij vinden het van belang om voor de maatschappelijke opgaven duidelijk en concreet onze prioriteiten voor het jaar 2019 weer te geven. Dit doen wij door de agenda 2019-2022 voor het boekjaar 2019 nader uit te werken naar prioriteiten.

Wat zien we in hoofdstuk 2 per programma terug:

- 1) Prioriteiten 2019 inhoudelijk vertaald op basis van de in hoofdstuk 1 weergegeven informatie en de strategische verkenning;
- 2) Prioriteiten 2019 zijn - indien nodig - financieel vertaald;
- 3) Wat er verder speelt in 2018 en volgende jaren (knelpunten en enkele administratief-technische aanpassingen);
- 4) Ieder programma wordt afgesloten met een financiële recapitulatie. Voorstellen waarover door uw Staten al een besluit is genomen zijn in dit onderdeel met gemarkeerd. Over deze voorstellen hoeft u niet opnieuw een besluit te nemen. Deze voorstellen moeten alleen nog financieel worden vertaald in de begroting en de bijbehorende meerjarenramingen.

Omdat een aantal voorstellen al zal starten in 2018 zullen die ook al voor dat jaar beleidsinhoudelijke en financiële consequenties hebben.

Hoofdstuk 3. Financieel kader

In hoofdstuk 3 actualiseren wij het financiële kader voor de periode 2018-2022. De Begroting 2018 tot en met de 9^e wijziging 2018 is hierbij het vertrekpunt.

Hoofdstuk 1. Onze agenda voor 2019-2022

Onze inzet op de middellange termijn blijft onverkort het bevorderen van de kwaliteit van leven van de inwoners van onze provincie. In de afgelopen drie jaar hebben wij een naar onze overtuiging stevige basis neergelegd om Groningen sterker, mooier en veiliger te maken. Daar willen we onverminderd mee doorgaan vanuit de open bestuursstijl van vertrouwen en verantwoordelijkheid.

In 2018 en 2019 kiezen we er voor onze resterende ambities uit ons Coalitieakkoord Vol Vertrouwen uit te voeren. Ook willen we ervoor zorgen dat we voldoende financiële armslag creëren voor nieuw beleid voor de volgende collegeperiode (2019-2022). Dit vertaalt zich in een Strategische Verkenning op basis waarvan we keuzes hebben gemaakt voor 2018 en daarna. Op sommige onderdelen houden we de ingezette lijn vast; op andere terreinen leidt het tot nieuwe initiatieven.

De centrale thema's voor de komende jaren zijn: Het wonen van de toekomst, energietransitie, slimme mobiliteit, groei van de werkgelegenheid, vergroening van de chemie en het stimuleren van innovaties in ons MKB. Aan deze thema's willen we samen met de inwoners, maatschappelijke organisaties en instellingen, andere overheden en bedrijven blijven werken. Vanuit een verbindende, stimulerende en faciliterende rol.

Een thema dat in deze inleidende woorden extra aandacht vereist, is dat van de gaswinning. Nog steeds worden de inwoners van de provincie Groningen geconfronteerd met de gevolgen van de gaswinning en bovenal met het onvermogen deze gevolgen weg te nemen. Met de tijdelijke schaderegeling is het eerste deel van het vraagstuk voor nu opgelost. Als het gaat om de versterkingsoperatie zijn we er echter nog lang niet. Het versneld afbouwen van de gaswinning naar een niveau van nul verandert onzes inziens niets aan de noodzaak tot versterking van de kwetsbare woningen in deze provincie. Bovendien betekent het wegvallen van gaswinning een extra groot vraagstuk als het gaat om werkgelegenheid en toekomstperspectief. Een vraagstuk waarbij wij als provinciaal bestuur een rol in hebben te spelen. Uiteraard zal dit thema veel aandacht van ons blijven vragen de komende periode.

De hoofdlijnen van onze keuzes voor het komende jaar hebben we in de onderstaande tekst op een rij gezet. Bij de belangrijkste onderwerpen binnen de sporen Sterk, Mooi en Veilig van ons Collegeakkoord noemen we enkele actuele ontwikkelingen. Vervolgens geven we daarvan de financiële vertaling (exclusief dekking) in de Voorjaarsnota 2018 weer. We beëindigen dit hoofdstuk met het presenteren van het geactualiseerde financiële perspectief.

MOOI GRONINGEN

Aanleg Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Wij werken de komende jaren verder aan het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de ecologische hoofdstructuur). Een groot deel van dit netwerk is in Groningen al aangelegd of in uitvoering. In 2027 moet het NNN volledig gerealiseerd zijn. Voor deze realisatie moet landbouwgrond verworven worden en omgevormd worden naar natuur. De afgelopen jaren is gebleken dat het aanbieden van vervangende grond aan agrarische bedrijven de belangrijkste succesfactor is bij het realiseren van het natuurnetwerk. Het investeringskrediet grond willen we daarom verhogen om grond binnen en buiten het NNN aan te kunnen kopen.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

Wij willen het investeringskrediet grond verhogen van € 15 naar € 35 miljoen en de looptijd hiervan verlengen tot en met 2027. Tevens willen we het krediet ontschotten (Buiten NNN, Binnen NNN en Natuurcompensatie).

Eems-Dollard 2050

De Eems-Dollard heeft in 2016 officieel de status van Natura-2000 gebied met een zogeheten verbeterdoelstelling verkregen. Rijk en regio werken samen aan ecologische verbetering van de Eems-Dollard. Door de natuur veerkrachtiger te maken, werken we aan het meer in balans krijgen van economie en ecologie. Dit wordt gedaan op basis van een meerjarig adaptief programma, het Programma Eems-Dollard 2050.

In dit programma hebben overheden, bedrijven en natuurorganisaties de handen ineengeslagen om de natuur, economie en leefbaarheid in de Eems-Dollard te versterken.

Er komen steeds minder vogels in de Eems-Dollard. Dat komt doordat het water erg troebel is, wat weer een negatief effect heeft op het voedsel dat vogels er kunnen vinden. Ook zijn er te weinig plekken waar vogels rustig kunnen broeden en waar ze heen kunnen als het hoogwater is. Veel vogels broeden nu op bedrijventerreinen waar ze overlast kunnen veroorzaken. Een van de projecten van het Programma Eems-Dollard 2050 is daarom het aanleggen van vogelbroedeilanden. Hiermee bieden we vogels zoals de noordse stern, het visdiefje, bontbekplevier en kluut een plek om te leven en rustig te broeden. Op het eiland worden ze niet gestoord door mensen of roofdieren. Ook zorgen we ervoor dat de natuur weer meer in evenwicht komt, zodat vogels voldoende natuurlijk voedsel kunnen vinden.

Twee broedeilanden in de Eemshaven en Oosterhorn zijn recent opgeleverd. Voor het optimaal functioneren van deze broedeilanden is beheer en monitoring van bijvoorbeeld het broedsucces van de vogels nodig.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

Voor het beheer en monitoring van de broedeilanden is voor de jaren 2018 tot en met 2021 jaarlijks € 80.000 benodigd.

Opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap (ERL) Gronings Goud

Het is onze publieke taak te zorgen voor ons Groninger erfgoed dat onder druk staat als gevolg van gaswinning en demografische ontwikkelingen. Dat kunnen en willen wij niet alleen maar doen wij samen met de Groninger gemeenten, maatschappelijke partners en de Rijksoverheid. Wij werken samen aan de opgave ERL (looptijd tien jaar) en, specifiek voor het aardbevingsgebied, via een meerjarig erfgoedprogramma (tot en met 2021).

In 2019 leggen we samen met gemeenten de focus op de ruimtelijke kwaliteit en goede architectuur. En we gaan door met het ondersteunen van ons huidige gebouwde erfgoed, via o.a. subsidies, leningen, kennis uitdragen over en ondersteunen van verduurzaming en herbestemming.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

Voor de vervolfinanciering stellen wij voor tot en met 2026 € 16,5 miljoen beschikbaar te stellen.

STERK GRONINGEN

Slim & Groen vervoer

Met de Voorjaarsnota 2018 creëren we dekking voor de drie speerpunten binnen Verkeer en Vervoer te weten de fietsstrategie, Bushaltes en Hubs en Slim (ketenmobiliteit) en Groen Vervoer. De middelen worden ingezet voor de uitvoering van het bushaltebeleid en de Hubs. Daarnaast wordt een deel gereserveerd voor de uitvoering van de Fietsstrategie en dan in het bijzonder om de realisatie van een belangrijk deel van de Fietsroute Plus Groningen-Leek mogelijk te maken. Wat betreft Slim & Groen vervoer ligt de focus op autonoom vervoer en verduurzaming van het OV.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

De impact op onze begroting bedraagt € 4,47 miljoen, verdeeld over:

- Fietsstrategie € 1,5 miljoen
- Diverse duVV-projecten € 2,97 miljoen

Autonoom vervoer

In 2018 vinden meerdere testen met autonome voertuigen op de weg plaats. Er wordt al getest bij het 5G lab op het Zerniketerrein met 360 graden camera's. De testen worden in juni voortgezet in de Eemshaven en uitgebreid met een aantal testen van het voertuig zelf. In juli gaat er een autonoom voertuig rijden op een traject tussen het nieuwe ziekenhuis in Scheemda en de dichtstbijzijnde bushalte (1,2 km). De bedoeling is begin 2019 een test te doen met het vervoeren van medewerkers, bezoekers en patiënten. Daarnaast zijn wij met de RDW en het bedrijf Green Dino bezig met de ontwikkeling van het wereldwijd eerste digitale rijbewijs voor autonome voertuigen en gaan we samen met Emsland (DL) en een aantal regionale bedrijven testen doen met inductief laden.

Eind 2018 vindt een test met een (deels) zelfrijdende trein plaats op het traject tussen Groningen en Zuidhorn voor het testen van een bepaalde techniek (automatic train operation).

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

Bovenstaande ontwikkeling heeft geen financieel gevolg voor de Voorjaarsnota 2018.

Verduurzamen van het Openbaar Vervoer

Verduurzaming van het OV is één van de punten uit ons collegeprogramma, maakt via de ambitieniveaus 3 en 4 onderdeel uit van de door uw Staten vastgestelde HOV-visie en is ook onderdeel van het programma Energietransitie. Verduurzaming van het openbaar vervoer speelt op dit moment onder meer bij het busvervoer waar inmiddels twee waterstofbussen in de reguliere dienstregeling rijden. Zowel vanuit Europa als vanuit het Rijk zijn inmiddels financiële middelen toegezegd voor de opschaling naar 22 waterstofbussen. Deze subsidie dekt echter nog niet de volledige kosten. Dit najaar moet er duidelijkheid komen over de regionale cofinanciering. Wij willen graag verder met dit in gang gezette traject.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

De omvang van het provinciale aandeel hierin is nog niet duidelijk en mede afhankelijk van de uitkomst van de aanbesteding van de bussen. Wij houden in de Voorjaarsnota 2018 rekening met een bijdrage van € 3 miljoen.

Focus economisch beleid

De afgelopen jaren is er in de provincie Groningen een kanteling gemaakt van het topsectorenbeleid naar het brede generieke MKB-beleid. Dit is gedreven door de maatschappelijke opgaven waar we voor staan. Het economisch beleid is verder omgeturnd van aanbodgericht naar vraaggericht, waarbij de vraag vanuit het bedrijfsleven leidend is. Het beleid is veel pragmatischer geworden. Het economisch beleid in Groningen is gefocust rondom twee ontwikkelingen die elke onderneming raken: verduurzaming en digitalisering.

Vergroening van de chemie: Chemport Europe

Het vergroenen en verduurzamen van de chemische sector is de komende jaren het antwoord als het gaat om het toekomstbestendig maken van deze sector. Hiermee wordt bijgedragen aan de doelstellingen uit onder andere het regeerakkoord en het klimaatakkoord. Bovendien investeren we hiermee in groei en behoud van de werkgelegenheid in de provincie nu en in de toekomst. In 2017 is gestart met een samenwerkingsverband van de drie Noordelijke chemieclusters (Eemshaven, Delfzijl en Emmen) onder de naam Chemport Europe en dit zal de komende jaren geïntensiveerd worden. Voorgesteld wordt dan ook om de bestaande functie van projectleider Chemport/Groene chemie structureel te maken en extra middelen beschikbaar te stellen voor onder meer het vervolg op het Actieplan chemie op stoom.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

De hiermee gemoeide kosten bedragen € 0,3 miljoen per jaar waarvan de helft bedoeld is voor het actieplan.

Acquisitie Noord-Nederland

In 2019 zal de Noordelijke samenwerking op het terrein van acquisitie doorgaan. Onder de naam TopDutch zijn de thema 's vergroening van de chemie, transport & logistiek en agri/dairy als campagneonderwerpen voor de komende periode aangewezen. De kosten voor deze campagne worden gedekt uit de NOM-terugploegkorting.

Naast deze noordelijke onderwerpen zullen ook evenementen/acquisities onder het TopDutch label plaatsvinden die alleen voor Groningen relevant zijn.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

Voor de uitvoering van de evenementen/acquisities activiteiten en daarmee het optimaal gebruik kunnen maken van het succes van het TopDutch label, stellen wij voor om voor het jaar 2019 een budget van € 150.000 beschikbaar te stellen.

Digitalisering/ICT

Digitalisering is één van de economische speerpunten van de provincie. Vanwege de aanwezigheid van een goede digitale en kennisinfrastructuur en een dynamische ICT-sector met veel startups biedt dit kansen voor onze regio. De provincie Groningen wil en kan daarom een voortrekkersrol vervullen bij de uitvoering van de landelijke ICT-agenda van het ministerie van EZK. Hierbij benutten wij de dynamiek in de ICT-sector van onze provincie en stimuleren wij ICT-toepassingen gekoppeld aan de maatschappelijke uitdagingen van onze noordelijke Innovatieagenda. Dit met als doel de nationale en internationale ICT-regio te worden.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

Wij streven ernaar de extra capaciteitskosten via herprioritering op te lossen. Zonodig doen wij bij de Najaarsnota 2018 een aanvullend voorstel.

Energietransitie

Ondanks dat we de doelen zoals beschreven in het Programma Energietransitie 2016-2019 grotendeels halen, zien wij op enkele terreinen redenen om de aanpak te intensiveren. Dat heeft te maken met een aantal ontwikkelingen zoals het voornemen een Nationaal Klimaatakkoord te sluiten, het perspectief voor onze inwoners (zie ook gaswinning) en nieuw beleid van het Rijk om huizen te bouwen zonder een gasaansluiting. Om in te kunnen spelen op deze ontwikkelingen willen wij voor twee onderwerpen extra financiële middelen beschikbaar stellen te weten het ontwikkelen van de groene waterstofagenda en de ruimtelijke inpassing van grootschalige zonneweides.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

We stellen voor om voor ieder van beide onderwerpen € 100.000 voor 2018 en 2019 beschikbaar te stellen.

Gasloos Provinciehuis

Onze ambitie is om in ons provinciehuis zo snel mogelijk te stoppen met het gebruik van aardgas. Dit behoeft weinig toelichting in een provincie die dagelijks de gevolgen van het gebruik van fossiele brandstoffen ondervindt. Het provinciehuis heeft al grote stappen ondernomen in het verduurzamen, het energieverbruik is circa 30% verlaagd en het energielabel van Sint Jansstraat 4 is van een E naar een C-label gegaan. Door te stoppen met het gebruik van gas, bespaart het provinciehuis circa 250.000 m3 gas per jaar. We leveren zo een flinke bijdrage aan de vermindering van het gasverbruik. Uit vooronderzoek blijkt dat een gasloos provinciehuis in 2023-2025 gerealiseerd zou kunnen worden.

Een gasloos provinciehuis is echter niet simpel te realiseren. Dit heeft te maken met de leeftijd en het monumentale karakter van Martinikerkhof 12. Wij stellen voor om een investeringskrediet beschikbaar te stellen voor de jaren 2018 tot en met 2020.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

Wij stellen voor een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 2,7 miljoen.

Zorg

Wij hebben besloten om tot 2020 € 3,6 miljoen te investeren in de zorg in Groningen. De uitwerking van het beleid is als een Addendum Zorg toegevoegd aan het Uitvoeringsprogramma Leefbaarheid 2016-2020. De uitvoering is begonnen met het toekennen van een tiental projecten. We besteden de middelen via twee lijnen; Zorgvoorzieningen en regionale Zorgprojecten en Bewonersinitiatieven Zorg. Onze aanpak draagt bij aan de versterking en verbetering van de zorg en het zorgvoorzieningenniveau in Groningen. Hiermee wordt de verschraving van de zorg in Groningen tegen gegaan en wordt daarmee de leefbaarheid van het gebied voor een brede groep inwoners behouden. Voor 2018 en 2019 zijn de nog drie ronden beschikbaar om projecten in te dienen.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

In de Voorjaarsnota 2018 zijn hiervoor geen aanvullende middelen opgenomen.

VEILIG GRONINGEN

Wij merken dat we meer aandacht moeten besteden aan veiligheid in ons provinciehuis. Waar in het verleden slechts bij bijzondere omstandigheden ad hoc beveiligingsmaatregelen genomen werden, merken wij dat onder meer door enkele actuele onderwerpen in de provincie, het noodzakelijk is bewuster met beveiliging om te gaan.

Behalve veilig wil de provincie Groningen ook graag gastvrij zijn voor haar medewerkers en zeker voor haar bezoekers. Gastvrijheid en veiligheid gaan hand in hand en kunnen nooit los van elkaar worden gezien. Dit is ook de reden waarom wij niet alleen beveiligingsmaatregelen willen nemen, maar ook maatregelen op het gebied van gastvrijheid. Hiervoor is beleid ontwikkeld. Voor de uitvoering van dit beleid stellen wij voor middelen ter beschikking te stellen.

Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

De incidentele kosten vanwege investeringen in 2018 en 2019 bedragen in totaal € 560.000. Daarnaast is sprake van jaarlijks terugkerende exploitatiekosten. De belangrijkste posten zijn onderhoudskosten van de technische systemen en de kosten voor beveiligingsdiensten. Deze kosten worden geraamd op € 295.000 per jaar.

Gaswinning

Onze inzet op het zeer ingrijpende, complexe en omvangrijke vraagstuk van de gaswinning in Groningen met alle daarbij behorende negatieve gevolgen voor inwoners in het aardbevingsgebied blijft onverminderd groot. Samen met de regio geven wij invulling om tot verbeteringen te komen op het gebied van schadeafhandeling, versterkingsaanpak, toekomstperspectief en verlaging van de gaswinning. Met de regio zetten wij in op fundamentele veranderingen waarbij er een gedeelde noodzaak is dat de veroorzaker van de schade, de NAM, geen rol meer speelt in de schadeafhandeling, versterkingsaanpak en de hoogte van de gaswinning. We boeken hier voortgang op. Er ligt een ambitieus afbouwplan van de gaswinning in Groningen, maar de ambities moeten wel waar gemaakt worden. Er is een tijdelijke onafhankelijke commissie mijnbouwschade die los van de NAM kan opereren. De opbouw van het Instituut Mijnbouwschade moet een vervolg krijgen. Bij versterking lopen we tegen meningsverschillen met het kabinet aan. De regio wil, met de veiligheid van bewoners voorop, een versterkingsaanpak waarbij de bewoner centraal staat en er in een gebiedsgerichte aanpak die toekomstgericht is. We willen zo snel als mogelijk komen tot goede afspraken die een verbeterde aanpak mogelijk maakt en het zwaar op de proef gestelde vertrouwen van bewoners enigszins kan herstellen. Verder zijn wij samen met de regio bezig om te werken aan een nieuw en beter perspectief voor onze inwoners. Wij richten ons daarbij grofweg op drie transities, demografisch (krimp en groei, ruimtelijke kwaliteit), energie (duurzame energie) en economisch (werk, vergroening chemie, aantrekkelijk vestigingsklimaat). Wij doen dat onder de noemers Groningse kracht en trots, Groningse energie en klimaat en Groningse economie en arbeidsmarkt. Aangezien wij werken aan een fundament voor dit perspectief dat in de volgende fase met onze inwoners en stakeholders wordt uitgewerkt hebben wij voor deze transities p.m. posten opgenomen. Daarbij is ons uitgangspunt dat de benodigde middelen zo veel mogelijk door het Rijk beschikbaar moeten worden gesteld en dat onze bijdrage daarin via de reeds bestaande middelen gedekt moet worden.

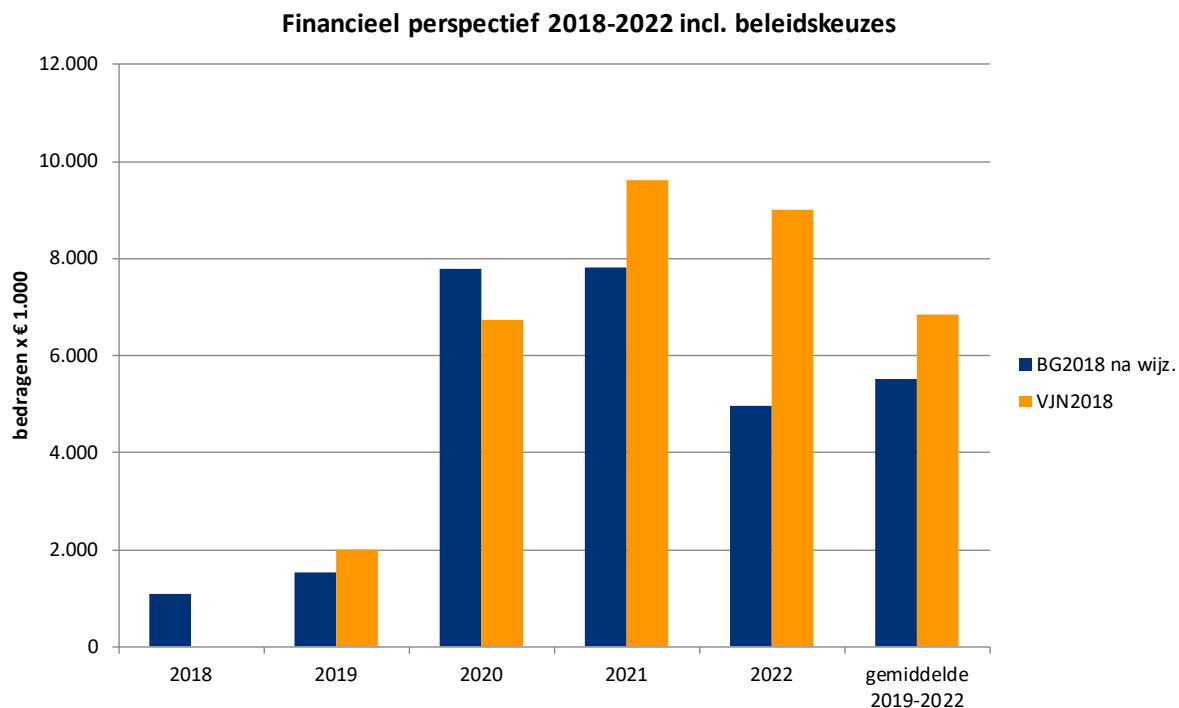
Financiële vertaling in Voorjaarsnota 2018

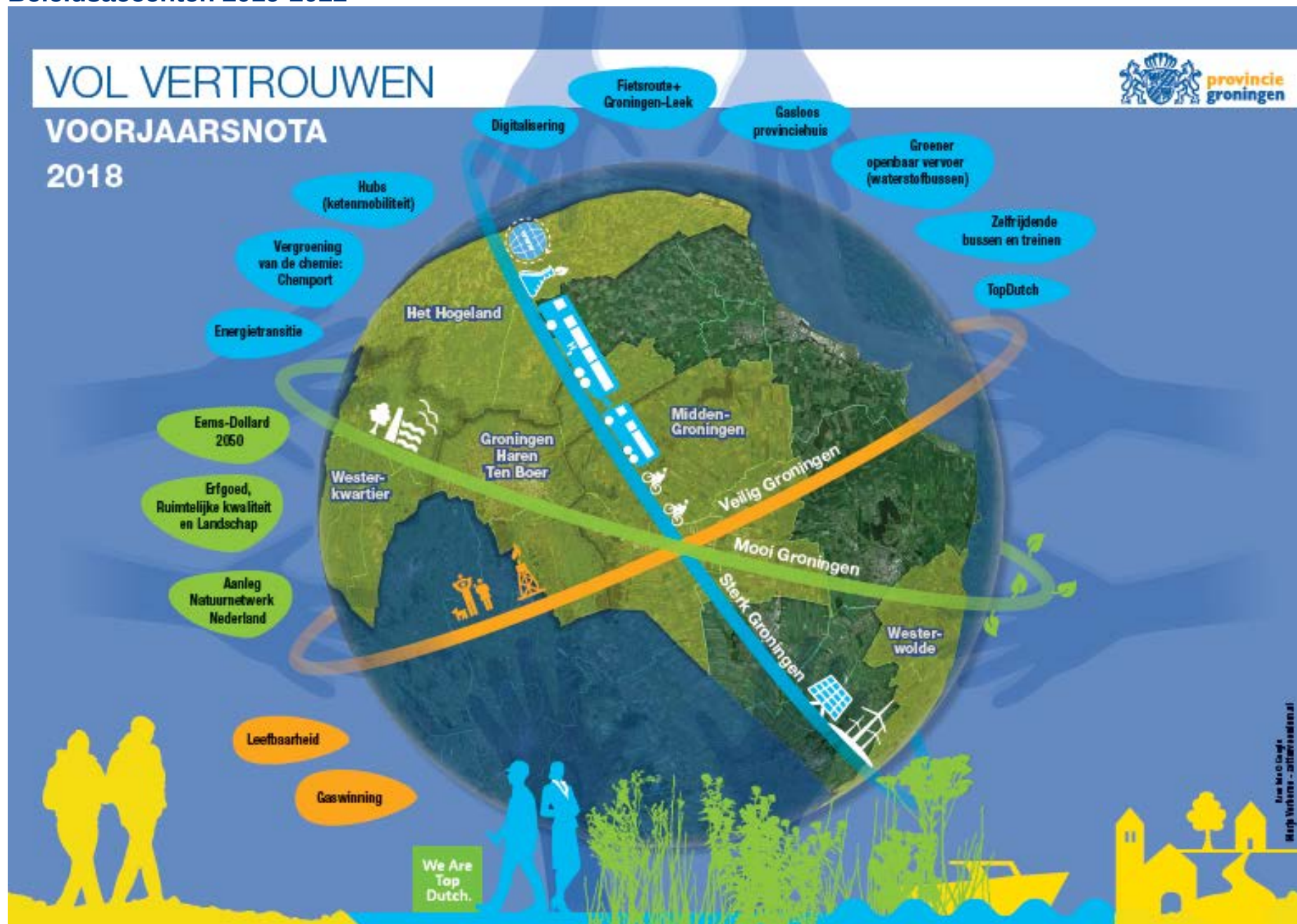
In de Voorjaarsnota 2018 hebben wij p.m.-posten opgenomen.

FINANCIËEL PERSPECTIEF

Vooral de hogere uitkering uit het Provinciefonds draagt vanaf 2018 bij aan de verbetering van het financiële perspectief. Dat perspectief biedt de ruimte om zowel in 2018 en 2019 nog een aantal beleidskeuzes te maken en financieel te dekken als om ruimte voor nieuw beleid in de volgende collegeperiode (2020-2023) te creëren. Rekening houdend met onze keuzes in de Voorjaarsnota 2018, kunnen wij vanaf 2019 een flexibel budget van tenminste € 2 miljoen per jaar realiseren en is in de periode 2020-2023 op basis van de huidige inzichten maximaal € 42,08 miljoen beschikbaar voor de bekostiging van nieuw beleid (was € 32,89 miljoen).

In onderstaande grafiek hebben wij de begrotingsruimte over de periode 2018-2022 weergegeven.

Hoofdstuk 2. Onze prioriteiten in 2019

Per programma worden in dit hoofdstuk de maatschappelijke opgaven/majeure taken weergegeven in prioriteiten voor (2018/2019 en volgende jaren. Indien mogelijk worden deze prioriteiten financieel vertaald (onderdeel A).

Tevens wordt onder het kopje 'Wat speelt er nog meer' aandacht besteed aan overige zaken die van belang zijn en leiden tot een extra financiële inzet (onderdeel B).

Elk programma wordt in onderdeel C afgesloten met een financiële recapitulatie. Voorstellen waarover door uw Staten al een besluit is genomen zijn met gemarkeerd. Over deze voorstellen hoeft u niet opnieuw een besluit te nemen. Deze voorstellen moeten alleen nog financieel worden vertaald in de begroting en de bijbehorende meerjarenramingen.

Programma 1. Ruimte en Water

A. Onze prioriteiten

A.1. Bouwheerschap i.v.m. energietransitie

Zie de toelichting bij programma 2. Milieu en energie, onderdeel A.3.

B. Wat speelt er nog meer

Bij dit programma spelen er geen andere zaken.

C. Recapitulatie voorstellen met financiële consequenties

(bedragen x € 1.000)						
Voorstel	2018	2019	2020	2021	2022	Dekking
A. Onze prioriteiten						
1. Bouwheerschap i.v.m. energietransitie		-50,0				sectorale middelen
subtotaal A	0,0	-50,0	0,0	0,0	0,0	
B. Wat speelt er nog meer						
subtotaal B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Totaal	0,0	-50,0	0,0	0,0	0,0	

voorstel reeds door PS besloten

Programma 2. Milieu en energie

A. Onze prioriteiten

A.1. Nationaal Programma voor het aardbevingsgebied

Er wordt ingezet op de 3 sporen:

- Groningse kracht en trots;
- Groningse energie en klimaat;
- Groningse economie en arbeidsmarkt.

In deze voorjaarsnota zijn geen middelen opgenomen, maar wordt volstaan met een p.m.-post voor elk spoor. Het uitgangspunt is dat de benodigde middelen zoveel mogelijk door het Rijk beschikbaar worden gesteld en dat onze bijdrage daarin via reeds bestaande middelen gedekt moet worden.

A.2. Internationaal kenniscentrum voor klimaatadaptatie

Historie

Begin 2017 werd duidelijk dat de Verenigde Naties een kenniscentrum voor klimaatadaptatie gingen oprichten. Er was een consortium van partijen dat hiertoe de aanzet had geleverd, en duidelijk was dat het instituut in Nederland gevestigd zou gaan worden. Hierbij was nog niet vastgesteld in welke stad dat dan zou zijn. Tijdens het noordelijk lijsttrekkersdebat van 8 februari 2017 werd door alle aanwezige lijsttrekkers aangegeven dat dit instituut, het Global Centre of Excellence on Climate Adaptation (GCECA), in Groningen zou moeten landen. Hiermee ontstond voor onze provincie een sterke positie, afgezien van de inhoudelijke sterke kaarten (zie ook <https://climateinitiatievenoordnederland.nl/>) die we reeds hadden. Anderzijds was er een aantal andere steden in de race om het instituut binnen te halen, die net als Groningen soms inhoudelijke sterke kaarten in handen hadden. Uiteindelijk is ervoor gekozen om samen met Rotterdam een alliantie aan te gaan. Gezamenlijk hebben we een bod ingediend, en dit is in slechts één ronde ook tot het winnende bod gekozen.

Hoe verder

Dit is niet het einde van de inzet, dit is slechts het begin. Nu Groningen haar naam aan dit instituut mag gaan verbinden, hebben we ook de verantwoordelijkheid om er een succes van te maken. Daar hebben we alle reden voor. Een dergelijk instituut is een prachtig uithangbord voor onze stad en provincie. We hebben er ook een verantwoordelijkheid mee naar de rest van de wereld. En indien dit centrum gaat groeien (wat wel de verwachting is, omdat het zich bezighoudt met een wereldwijd groeiend probleem), kan het ook een impuls voor onze economie betekenen. Maar daar moeten we nu eerst in investeren. Er is al een locatie bekend. Het instituut gaat zich in eerste instantie vestigen bij de Energy Academy Europe. Een toonaangevend gebouw in een leidend kenniscluster, waar klimaatmitigatie en klimaatadaptatie elkaar nu kunnen versterken.

De provincie Groningen wil in het jaar van vestiging € 100.000 investeren in het GCECA. Voor 2018 stellen wij voor dit te dekken uit de Algemene middelen. De partners die hiervoor met ons gelobbyd hebben, Hanzehogeschool, Rijksuniversiteit Groningen en de gemeente Groningen, investeren eenzelfde bedrag. Ook het UMCG doet een kleine bijdrage. Zie hieronder voor de verdeling over huisvestingskosten en personele kosten.

Partner	personele kosten	huisvesting	totaal
gemeente	€ 81.000	€ 18.750	€ 99.750
provincie	€ 81.000	€ 18.750	€ 99.750
RUG	€ 81.000	€ 18.750	€ 99.750
Hanzehogeschool	€ 81.000	€ 18.750	€ 99.750
UMCG	€ 5.000	€ 5.000	€ 10.000
GCECA	€ 81.000	-	€ 81.000

Voor volgende jaren wordt op een later moment vastgesteld hoeveel geld we hierin willen investeren. Vooralnog hebben we dit op p.m. gezet (Algemene middelen).

A.3. Intensivering inzet programma Energietransitie 2016-2019

In de tussenrapportage van het Programma Energietransitie 2016-2019 hebt u kunnen lezen dat de doelen van het programma grotendeels gehaald worden. Daarover zijn we natuurlijk tevreden, maar we zien ook redenen om de aanpak te intensiveren. We vatten de bevindingen hier nog kort samen.

Ontwikkelingen

De energietransitie begint inmiddels in een stroomversnelling te komen. Een aantal van de meest relevante ontwikkelingen zijn:

- Er wordt deze zomer een Nationaal Klimaatakkoord gesloten;
- De gaswinning wordt de komende jaren drastisch teruggebracht;
- Er wordt gewerkt aan een pakket van maatregelen dat de provincie nieuw perspectief verschaft i.v.m. de gaswinning;
- De ontwikkeling van technieken zoals zonneweides, wind op zee en waterstof hebben een vlucht genomen;
- Het is vanaf 2019 verboden om huizen te bouwen met een gasaansluiting en jaarlijks moeten 30.000-50.000 bestaande woningen van het aardgasnet gehaald worden.

Bovenstaande ontwikkelingen hebben een impact op het werk dat wij dagelijks verrichten en wat van ons verwacht wordt. Dit zien we in de praktijk bijvoorbeeld in de Pilot Aardgasloze Wijken (ministerie BZK) waar wij een aantal projecten in voordragen. En in de enorme vlucht van zonneweides in Zuid-Groningen.

Groningen koploper

Bovenstaande ontwikkelingen vragen veel van ons, maar bieden ook kansen. Directe en indirecte werkgelegenheid bij de bouw, maar we zien ook dat de beschikbaarheid van groene energie werkt als een pull-factor voor bedrijven. En we kunnen via elektrificatie en de inzet van waterstof onze chemie en ons Openbaar Vervoer vergroenen. Daarom willen we als Groningen koploper blijven in de energietransitie. Wij willen intensiveren op een aantal onderwerpen in ons programma, zodat we de kansen die er liggen kunnen verzilveren. Waar de tijd dat toestaat, zullen we proberen dit onder te brengen in het pakket 'Nieuw perspectief' dat hierboven al werd genoemd. Maar een tweetal zaken is dermate urgent dat wij nu al vragen om extra middelen beschikbaar te stellen. Het gaat om:

- Ontwikkelen van de groene waterstofagenda;
- Ruimtelijke inpassing van grootschalige zonneweides.

We stellen voor om voor ieder van beide onderwerpen € 100.000 voor 2018 en 2019 (dus in totaal € 200.000) beschikbaar te stellen. Voor een bedrag van in totaal € 125.000 wordt voorgesteld dit te dekken vanuit de Algemene middelen. Voor een bedrag van € 75.000 is dekking gevonden binnen vervolg Actieplan Chemie op stoom (€ 25.000) en binnen het krediet Bouwheerschap/subsidieregeling Ruimtelijke Kwaliteit (€ 50.000).

Wat gaan we precies doen?

We stellen voor om voor de resterende programmaperiode extra capaciteit vrij te maken om met de gerelateerde partijen (Rijk, Gasunie, Groningen Seaports, de bedrijven, de New Energy Coalition) de waterstofagenda versneld in uitvoering te brengen. Het gaat om het opbouwen van de elektrolysecapaciteit, de eerst benodigde infrastructuur en de verbinding met de eerste afname in de mobiliteit en de chemie. Een bedrag van € 100.000 is hiervoor benodigd zodat wij de hiervoor benodigde afspraken met het Rijk kunnen maken, (EU) financiering kunnen vinden, de nodige ruimtelijke inpassing kunnen begeleiden, etc.

De € 100.000 voor de zonneweides zetten we in om capaciteit vrij te maken om de grote hoeveelheid projecten goed in te kunnen passen, en voor de evaluatie en aanpassing van ons beleid. Hierin kijken we verder dan de individuele gemeenten nu doen in de separate gebiedsvisies. We kijken dan ook naar het cumulatieve effect in onze provincie. Ook de aansluiting op het regionale en landelijke elektriciteitsnet kunnen we dan beter organiseren. We bieden de netbeheerders dan handvatten om toekomstgericht te gaan investeren.

B. Wat speelt er nog meer

B.1. Bijdrage Omgevingsdienst Groningen

Tekort 2017/Bijdrage LOS

De Omgevingsdienst Groningen (ODG) heeft op basis van hun Najaarsnota 2017 aangegeven een negatief resultaat over 2017 te verwachten van € 463.000. Tot een bedrag van € 163.000 kan dit worden gedekt uit de Algemene Reserve van de ODG. Voor € 300.000 zal de dekking plaatsvinden uit een verhoging van de deelnemersbijdrage 2018.

Daarnaast is een quick-scan verricht voor het LOS (LeefOmgevingsSysteem). Op basis hiervan zijn enkele aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen worden in 2018 en mogelijk deels in 2019 uitgevoerd. Met deze aanbevelingen is een totaalbedrag van € 1,2 miljoen gemoeid waarvan € 600.000 wordt doorberekend aan de ODG. De dekking ad € 600.000 wordt eveneens neergelegd bij de deelnemers voor de uitvoering van het LOS.

De totale bijdrage in de kosten bedraagt voor de provincie Groningen € 430.298, bestaande uit € 140.549 ter dekking van het begrote tekort 2017 en € 289.749 als bijdrage in de kosten voor het LOS. Wij stellen voor dit te dekken uit de Algemene middelen.

Begroting 2019

In maart 2018 heeft het Algemeen Bestuur (AB) van de ODG de Conceptbegroting 2019 vastgesteld. Om een sluitende meerjarenbegroting te krijgen wordt door de ODG voorgesteld de deelnemersbijdrage te verhogen. Het aandeel van de provincie Groningen in de totale deelnemersbijdrage bedraagt circa 34%. De nu voorliggende Begroting 2019 zorgt voor een stijging van onze deelnemersbijdrage conform het volgende overzicht:

	2019	2020	2021	2022
Meerjarenraming Provincie Groningen	€ 4.883.434	€ 4.973.299	€ 5.065.153	€ 5.181.652
Ontwerpbegroting 2019 ODG	€ 4.981.044	€ 5.096.209	€ 5.221.185	€ 5.347.789
Vershil	-€ 97.610	-€ 122.910	-€ 156.032	-€ 166.137

Op basis van dit overzicht bedraagt het verschil (tekort) tussen de begrote deelnemersbijdrage 2019 van de ODG en de in de meerjarenbegroting van de provincie Groningen opgenomen raming (€ 97.610). De jaren daarna loopt dit tekort op. De reden voor dit tekort is gelegen in het feit dat wij in onze meerjarenraming de raming uit de Begroting 2018 van de ODG hebben gevolgd. In deze raming (Begroting 2018 van de ODG) ging de ODG nog uit van een jaarlijkse indexatie van 1,7%. In de nu voorliggende Ontwerpbegroting 2019 is uitgegaan van een indexatie van 2,4% (voor de beeldvorming de provincie gaat zelf uit van 2,3%). Daarnaast heeft de ODG in haar Ontwerpbegroting 2019 een raming opgenomen voor administratieve ondersteuning in het primaire proces. Tot op heden werd deze ondersteuning wel ingevuld maar niet geraamd en zorgde derhalve voor overschrijdingen bij de jaarrekening.

Op 17 april 2018 hebben wij aan uw Staten een voordracht (nummer [22/2018](#)) gestuurd waarin u de mogelijkheid krijgt om uw zienswijze op de begroting 2019 te geven en tevens is hierin een nadere toelichting gegeven op de verhoging van de deelnemersbijdrage.

De behandeling van deze voordracht, die oorspronkelijk gepland was op 30 mei 2018, is door uw Staten uitgesteld.

Overige ontwikkelingen

In de Begroting 2019 van de ODG is aangegeven dat er een aantal ontwikkelingen spelen die van invloed (kunnen) zijn op de omvang van het toekomstig takenpakket van de ODG.

Deze ontwikkelingen: wijzigingsbesluit Omgevingsrecht, BRZO-Noord, invoering Omgevingswet per 2021, de gemeentelijke herindelingen, energiebesparing en private kwaliteitsborging bouw zijn niet financieel vertaald in de Begroting 2019 van de ODG. Zodra de financiële consequenties bekend worden zal de ODG deze voorleggen aan het Algemeen Bestuur en waar nodig een begrotingswijziging voorleggen bij haar deelnemers. Daarnaast heeft de voormalig directeur a.i. een analyse opgesteld over de balans tussen inkomsten en werk voor de ODG. In deze analyse is geconstateerd dat de werkelijke situatie bij de ODG afwijkt van de veronderstellingen die bij de start van de ODG zijn geformuleerd. Op dit moment worden oplossingsrichtingen in kaart gebracht. Mogelijk zullen ook hier financiële gevolgen aan verbonden zijn.

B.2. Uitvoeringskosten Milieu

Voor vergunningverlening worden dit jaar extra kosten gemaakt voor juridische expertise voor enkele grote inrichtingen waarvan wij het bevoegd gezag zijn. Deze kosten manifesteren zich sinds de oprichting van de ODG in de vorm van juridische ondersteuning, proceskosten en griffierechten.

De afgelopen jaren bedroeg de overschrijding gemiddeld minstens € 100.000.

Wij verwachten ook in 2018 het budget 'Uitvoeringskosten Milieu' te overschrijden. Wij stellen derhalve voor het budget structureel met € 100.000 te verhogen ten laste van de Algemene middelen.

C. Recapitulatie voorstellen met financiële consequenties

(bedragen x € 1.000)

Voorstel	2018	2019	2020	2021	2022	Dekking
A. Onze prioriteiten						
1. Nationaal Programma voor het aardbevingsgebied	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	algemene middelen
2. Internationaal kenniscentrum voor klimaatadaptatie	100,0	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	algemene middelen
3. Intensivering inzet programma Energietransitie 2016-2019	100,0	100,0				alg. midd./sect.midd.
subtotaal A	200,0	100,0	0,0	0,0	0,0	
B. Wat speelt er nog meer						
1. Bijdrage Omgevingsdienst Groningen:						
a. Aangepaste Begroting 2018 (incl. tekort 2017)	430,3					algemene middelen
b. Concept Begroting 2019	0,0	97,6	122,9	156,0	166,1	algemene middelen
2. Uitvoeringskosten milieu	100,0	100,0	102,0	104,0	106,1	algemene middelen
subtotaal B	530,3	197,6	224,9	260,0	272,2	
Totaal	730,3	297,6	224,9	260,0	272,2	

voorstel reeds door PS besloten

Programma 3. Platteland en natuur

A. Onze prioriteiten

A.1. Beheer en monitoring broedeilanden

Recent zijn twee broedeilanden gerealiseerd bij de Eemshaven en bij het industriegebied Oosterhorn. De realisatie en het functioneren van de broedeilanden maakt onderdeel uit van het beheerplan Waddenzee (beheermaatregel #57c). Daarnaast maken de broedeilanden onderdeel uit van het programma Eems-Dollard 2050 (deelprogramma Vitale Kust 2016-2020).

Voor het Natura 2000-gebied Waddenzee is een instandhoudingsdoel geformuleerd voor visdieven en noordse sterns. Het gaat slecht met de populaties noordse sterns en visdieven. Het instandhoudingsdoel wordt tot nu toe dan ook niet gehaald. De populaties noordse sterns en visdieven in de Eemshaven en Delfzijl zijn verreweg de belangrijkste deelpopulaties in dit deel van de Waddenzee. De beide vogelsoorten broeden thans in de industriegebieden Eemshaven en Oosterhorn.

Daarnaast hebben de broedeilanden (beide gelegen op afstand van de windparken) een mitigerende functie voor de bestaande en nieuwe windparken in en rond de Eemshaven. Indien de broedeilanden niet voldoende functioneren betekent dit dat veel sterns en visdieven binnen het bereik van de windturbines tot broeden komen. Dit leidt ertoe dat veel aanvaringsslachtoffers vallen, wat invloed kan hebben op de populatieomvang van beide soorten. In het kader van de Wet natuurbescherming moet nog een besluit genomen worden over de voorgestelde maatregelen. Als de windturbines veel aanvaringsslachtoffers veroorzaken kan dit het besluit negatief beïnvloeden. Daarnaast zorgt het optimaal functioneren van de broedeilanden ervoor dat de overlast door sterns en visdieven op de industrieterreinen afneemt

Voor het beheer en monitoring van de broedeilanden is voor de jaren 2018 tot en met 2021 jaarlijks € 80.000 benodigd. Voor het beheer en monitoring van de broedeilanden zijn geen middelen beschikbaar. Bij de herziening door het Rijk van het beheerplan Waddenzee in 2022 wordt ingezet op het financieren van de kosten van beheer en onderhoud uit het Natura 2000-budget. Voorgesteld wordt dit voor de jaren tot en met 2021 te dekken uit de Algemene middelen.

B. Wat speelt er nog meer

B.1. Begroting 2019 Prolander

Op 9 april 2018 heeft het bestuur van Prolander de Ontwerpbegroting 2019 vastgesteld. Naar aanleiding van de conclusies en aanbevelingen van de uitgevoerde evaluatie naar het functioneren van Prolander in de periode 2016-2017 zijn een aantal bestuursbesluiten genomen met financiële impact voor de begroting 2019 en verder en hiermee voor de deelnemersbijdrage van de provincie Groningen. Op 17 april 2018 hebben wij aan uw Staten een voordracht (nummer [23/2018](#)) gestuurd waarin u de mogelijkheid krijgt om uw zienswijze op de begroting 2019 te geven en tevens is hierin een toelichting gegeven op de verhoging van de deelnemersbijdrage. In onderstaande tabel geven wij de financiële gevolgen voor de provinciale begroting weer.

	2019		2020		2021		2022	
Meerjarenraming Provincie Groningen	€	2.699.400	€	2.761.500	€	2.825.000	€	2.890.000
Ontwerpbegroting 2019 Prolander	€	<u>2.880.961</u>	€	<u>2.779.833</u>	€	<u>2.808.028</u>	€	<u>2.834.290</u>
Tekort (-), overschot (+)	€	-181.561	€	-18.333	€	16.972	€	55.710

Conform bovenstaande tabel bedraagt het verschil (tekort) tussen de begrote bijdrage 2019 van Prolander en de in de meerjarenbegroting van de provincie opgenomen bijdrage € 181.561. In de jaren erna loopt het tekort af tot een overschot van € 55.710 in 2022. Echter als gevolg van het nog op te stellen informatieplan door Prolander is vooralsnog geen rekening gehouden met additionele ICT-investeringen voor de jaren 2019 en verder en zijn de bijbehorende kapitaallasten op nihil gesteld. De vaststelling van het informatieplan door het bestuur en de hieraan verbonden kapitaallasten zullen echter gaan leiden tot extra jaarlijkse lasten vanaf 2020 waarvoor een aanpassing van de deelnemersbijdrage aan Prolander noodzakelijk zal zijn.

Zolang geen informatieplan inclusief financiële impact aanwezig is, is de (additionele) exploitatiebijdrage van de provincie na 2019 niet exact aan te geven. Wij zullen daarom alleen de financiële gevolgen voor 2019 (€ 181.600), welke ten laste van de Algemene middelen komen, verwerken in de Voorjaarsnota 2018 en in de Begroting 2019. Na oplevering van het informatieplan inclusief financiële impact zullen wij de financiële gevolgen hiervan voor 2020 en volgende jaren verwerken in de Voorjaarsnota 2019 en in de Begroting 2020.

B.2. Ophogen investeringskrediet verwerven natuur

Om zorg te dragen voor de biodiversiteit en om nationale en internationale afspraken na te komen heeft de provincie de taak op haar genomen om zorg te dragen voor de realisatie van het Groningse deel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit natuurnetwerk moet in 2027 volledig zijn gerealiseerd. Voor deze realisatie dient landbouwgrond te worden verworven en omgevormd naar natuur. In onze [provinciale omgevingsverordening](#) is aangegeven welke percelen binnen het Natuurnetwerk Nederland vallen en in ons beleid is vastgelegd dat we al deze gronden willen omvormen naar de bestemming natuur.

Verwerving van gronden vindt in principe plaats op basis van vrijwilligheid. In eerste instantie proberen we gronden in het NNN direct van de inliggende agrariërs aan te kopen. Indien rechtstreekse aankoop niet lukt, bestaat er de mogelijkheid om agrariërs vervangende grond aan te bieden.

De afgelopen jaren blijkt het aanbieden van vervangende grond aan agrarische bedrijven de belangrijkste succesfactor bij het realiseren van het natuurnetwerk. Hiervoor is het van belang dat de provincie voortdurend een ruime strategische grondpositie in haar bezit heeft. Voorafgaand aan realisatie van de doelen in het landelijk gebied is dus een investering in ruilgrond noodzakelijk. Om een start te maken in het verwerven van een strategische grondvoorraad ten behoeve van ruilingen hebben uw Staten in 2016 een investeringskrediet verwerven natuur ter waarde € 15 miljoen beschikbaar gesteld (Najaarsnota 2016, voordracht nummer [58/2016](#)).

Inmiddels verloopt de verwerving succesvol en zal het investeringskrediet in de loop van 2018 volledig benut zijn. In verband met het continueren van de realisatie van het natuurnetwerk is aan onze uitvoeringsorganisatie Prolander gevraagd een inschatting te maken van de hoogte van het actueel benodigde investeringskrediet grond. De hoogte van het benodigde investeringskrediet is door Prolander ingeschat op € 35 miljoen.

Wij vragen uw Staten om in te stemmen met een verhoging van het investeringskrediet grond van € 15 naar € 35 miljoen en dit beschikbaar te stellen.

Bij de Najaarsnota van 2016 is het investeringskrediet van € 15 miljoen ingedeeld in drie categorieën:

- Aankoop van strategische gronden buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- Directe aankoop van natuurgronden binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- Verwerving ten behoeve van natuurcompensatie.

Om maximaal te kunnen inspelen op de kansen die zich voordoen in de markt wordt voorgesteld om geen schotten te plaatsen tussen de verschillende categorieën (Buiten NNN, Binnen NNN en Natuurcompensatie).

Wij vragen uw Staten de in de Najaarsnota 2016 gegeven looptijd van het investeringskrediet te verlengen tot en met 2027 zodat de looptijd gelijk is aan de looptijd van het Programma Landelijk Gebied 3 (PLG3) en de einddatum van de realisatie van het natuurnetwerk.

Het voorstel betreft alleen het verhogen van het investeringskrediet. Eventuele winst of verlies bij verkoop van ruilgronden komt ten laste van het verwervingsbudget natuur, hierdoor zijn er geen risico's die ten laste komen van de Algemene middelen. Na afloop van de periode tot en met 2027 is de € 35 miljoen weer volledig beschikbaar. De gevolgen voor rentederving betrekken we bij de eerstvolgende renteraming in het kader van de P&C-cyclus.

B.3. Natura2000/Waddenzee

Zie de toelichting bij het programma 8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, onderdeel B.4.

C. Recapitulatie voorstellen met financiële consequenties

(bedragen x € 1.000)

Voorstel	2018	2019	2020	2021	2022	Dekking
A. Onze prioriteiten						
1. Beheer en monitoring broedeilanden	80,0	80,0	80,0	80,0		algemene middelen
subtotaal A	80,0	80,0	80,0	80,0	0,0	
B. Wat speelt er nog meer						
1. Begroting 2019 Prolander		181,6				algemene middelen
2. Ophogen investeringskrediet verwerven natuur						sectorale middelen
3. Natura2000/Waddenzee	-30,0	-100,0				AKP
subtotaal B	-30,0	81,6	0,0	0,0	0,0	
Totaal	50,0	161,6	80,0	80,0	0,0	
						voorstel reeds door PS besloten

Programma 4. Bereikbaarheid

A. Onze prioriteiten

A.1. Mobiliteit

a. Herprioritering RSP/MIT/duVV

In ons Collegeakkoord Vol Vertrouwen hebben wij aangegeven dat de prioriteiten op het gebied van infrastructuur en mobiliteit door herschikking van middelen in het RSP invulling gaan krijgen. Aanvullend hierop is bij de Voorjaarsnota 2016 besloten dat aan de beleidslijn over voorgestelde bestemming van meevallers voor p.m.-posten het uitgangspunt wordt toegevoegd dat de p.m.-posten uit ons Collegeakkoord inzake Mobiliteit worden gefinancierd vanuit de sector Mobiliteit waarbij dan tevens geldt dat meevallers binnen de sector Mobiliteit beschikbaar blijven.

Bij de Voorjaarsnota 2017 hebben we in dit verband voor de eerste keer het net opgehaald voor wat betreft de vrijval RSP. Die vrijval bedroeg toen, gerekend over eerdere jaren, € 12,4 miljoen en is ingezet bij RSP-projecten waar ook MIT-middelen deel uitmaken van de dekking. Op deze wijze kon de additionele provinciale cofinanciering bij het RSP worden teruggedrongen en kwamen MIT-middelen beschikbaar voor herbestemming. In 2017 zijn deze middelen beschikbaar gekomen voor de Blauwe Loper, Slim en Groen vervoer, hubs en bushaltes, de Fietsstrategie en het project Knijpsbrug en omgeving.

Wij hebben toen aangekondigd dit net ophalen elk jaar bij de Voorjaarsnota te zullen herhalen. Ook de afgelopen periode is sprake van vrijval in het RSP. Die vrijval is bepaald op € 1.875.000.

Op die vrijval ligt, zoals u weet, al een voorbeslag. Wij verwijzen u naar onze brief van 12 december 2017 met documentnr. 2017-106.420/50/A.14 die betrekking heeft op het project Groningen Spoorzone. In die brief hebben wij u op de hoogte gesteld van het dekkingstekort van de risicoreservering ter grootte van € 6,3 miljoen dat wij in 4 jaar, te beginnen in 2018, willen aanvullen gebruik makend van vrijval in het RSP dat leidt tot vrijval in het MIT. Voor dit jaar is daar dan een bedrag van € 1.575.000 mee gemoeid.

Daarnaast speelt nog de dekking van het extra krediet van € 400.000 dat uw Staten op basis van onze voordracht met nummer 57/2017 voor de aanbesteding van het nieuwe inspectieschip beschikbaar hebben gesteld. Zoals in de voordracht is aangegeven wordt de jaarlijkse kapitaallast die hiermee annex is vooralsnog gedekt uit de Algemene middelen. Wij hebben in die voordracht aangekondigd bij de Voorjaarsnota 2018 te zullen bezien of vanuit mogelijke vrijval van middelen RSP, dat leidt tot vrijval in de reserve MIT, alternatieve dekking mogelijk is. Wij komen nu op deze aankondiging terug. Zoals wij hierboven hebben aangegeven is bij de Voorjaarsnota 2016 de afspraak gemaakt dat de p.m.-posten uit het Collegeakkoord 2015-2019 inzake Mobiliteit worden gefinancierd vanuit de sector Mobiliteit waarbij dan tevens geldt dat meevallers binnen de sector Mobiliteit beschikbaar blijven. Omdat de oorzaak van de kredietuitbreiding gelegen is in een tegenvallende aanbesteding willen we hier bij nader inzien geen meevallers die binnen de sector Mobiliteit ontstaan voor inzetten. Dit betekent dat het extra krediet van € 400.000, conform uw besluitvorming, ten laste van de Algemene middelen zal blijven worden gebracht.

Het vorenstaande houdt in dat we met de vrijval in het RSP dit jaar een vrijval in het MIT kunnen realiseren ter grootte van € 300.000 (€ 1.875.000 - € 1.575.000)

Bovendien is in het kader van de definitieve afrekening van een aantal projecten uit het provinciale MIT recent vrijval opgetreden ter grootte van € 1,2 miljoen. Weliswaar hebben we binnen het provinciale MIT nog te maken met een taakstelling, wij kiezen er echter op dit moment voor de geconstateerde vrijval van in totaal € 1,5 miljoen te reserveren voor de uitvoering van de Fietsstrategie en dan in het bijzonder om de realisatie van een belangrijk deel van de Fietsroute Plus Groningen-Leek mogelijk te maken. Voor de realisatie hiervan is in beginsel een bedrag van € 7 miljoen gereserveerd maar dit is nog niet voldoende om de geraamde investeringskosten te dekken. Wij verwachten binnenkort een voordracht ten behoeve van het door u te nemen realisatiebesluit voor dit project vast te stellen en aan uw Staten toe te sturen.

Zoals aangegeven wordt in ons voorstel de nog bestaande MIT-taakstelling van € 3,2 miljoen (prijspeil 2016) nu niet verlaagd. Het MIT heeft echter nog een looptijd tot en met 2020 en wij hebben er vertrouwen in de komende jaren de hiermee gemoeide € 3,2 miljoen te kunnen wegwerken. Zo voorzien wij vrijval bij de spoorlijn Roodeschool-Eemshaven.

Zoals wij in de voordracht realisatiebesluit (nr. 61/2015) hebben aangegeven zijn wij met de overige financierende partijen overeengekomen dat indien sprake is van overschotten bij afronding van de realisatiefase deze tot een bedrag van € 3,5 miljoen onverkort aan de provincie terugvloeien (50% MIT/50% duVV), en overschotten die genoemde € 3,5 miljoen overstijgen voor dit meerdere naar rato van bijdragen van betrokken partijen terugvloeien. De vrijval kan worden bepaald op het moment dat het project financieel wordt afgesloten.

De vrijval in het MIT is dit jaar met € 1,5 miljoen beperkt van omvang. Dit betekent, anders dan vorig jaar, dat er geen vrijval in het MIT beschikbaar is voor de speerpunten Slim en Groen vervoer en Ketenmobiliteit (opwaardering bushaltes/realisatie Hubs). Het helpt in dit verband dat we in de decentralisatie uitkering Verkeer en Vervoer (duVV) voor het eerst sinds 2012 weer te maken hebben met beleidsvrije ruimte. Die ruimte bedraagt € 3.580.000 en dit biedt mogelijkheden om genoemde speerpunten van financiële middelen te voorzien. Met het Verkeer- en Vervoerberaad (VVB) zijn we overeengekomen deze middelen in te zetten als subsidie ten behoeve van basisvoorzieningen voor de Hubs, voor Ketenmobiliteit (bushaltes/fiets), voor het autonoom vervoer en het verbeteren van de verkeersveiligheid van de fietsers. Hiermee is in totaal een bedrag van € 2.970.000 aan duVV-middelen gemoeid waarbij wij opmerken dat het merendeel van deze middelen vanwege het gezamenlijke belang wordt ingezet voor projecten van gemeenten. Verder zijn we met onze partners in het VVB overeengekomen dat een bedrag van € 610.000 aan duVV-middelen wordt ingezet voor de overwegveiligheid. Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld om openbaar toegankelijke Niet Actief Beveiligde Overwegen (NABO's) in onze provincie op basis van 50% cofinanciering door de regio (gemeenten) van maatregelen te voorzien. Met genoemd bedrag willen wij de gemeenten ondersteunen door de helft van deze cofinanciering ten laste van de duVV te nemen.

b. Verduurzaming OV

Bij het verduurzamen van het openbaar vervoer ligt er tenslotte op korte termijn nog een financiële opgave. Wij doelen hierbij op het in gang gezette traject voor de opschaling van 2 naar 22 waterstofbussen. Zowel vanuit Europa als vanuit het Rijk zijn hiervoor inmiddels financiële middelen toegezegd. Deze subsidies dekken echter nog niet de volledige kosten. Wij willen door met dit in gang gezette traject maar er zijn, zoals aangegeven, binnen sectorale middelen onvoldoende mogelijkheden om het provinciaal aandeel in deze kosten af te dekken. Dit najaar moet er duidelijkheid komen over de regionale cofinanciering. De omvang van het provinciale aandeel hierin is nog niet duidelijk maar wij houden rekening met een bedrag van € 3 miljoen. Wij stellen u daarom voor een bedrag van € 3 miljoen beschikbaar te stellen om tot opschaling van het aantal waterstofbussen te kunnen overgaan. Het gaat hierbij om voorfinanciering ten laste van de Algemene middelen met een taakstelling MIT en/of ten laste van duVV. In dit verband merken wij op dat uw Staten hebben ingestemd met de beleidslijn dat vrijval binnen MIT/RSP/duVV kan worden aangewend voor de ambities binnen mobiliteit. Daarnaast is ten aanzien van de nieuwe busconcessie de uitvraag gedaan om zo duurzaam mogelijk aan te bieden bij de aanbesteding. Dit kan leiden tot biedingen die een deel van de kosten van de waterstofbussen dekken, waarbij het tevens mogelijk is dat de biedingen dusdanig positief zijn dat daarnaast de regionale cofinanciering kan worden geregeld vanuit het vermogen van het OV-bureau Groningen-Drenthe. Medio juli 2018 hebben we daar meer zicht op.

A.2. Afloop contract RWS vaarweg Lemmer-Delfzijl

Per 1 januari 2014 is het eigendom, beheer en onderhoud van het van Starckenborghkanaal en Eemskanaal, als onderdeel van de hoofdvaarweg Lemmer-Delfzijl, volledig overgedragen aan het Rijk. In het convenant, dat hiervoor is opgesteld, is opgenomen dat de provincie de inspanningsverplichting heeft om de personele consequenties in de eerste vijf jaren van het contract op te lossen. Om de frictiekosten gedurende de eerste vijf jaar te ondervangen is destijds afgesproken dat de provincie Groningen gedurende die periode het vaste onderhoud (civieltechnisch, werktuigbouwkundig en elektrotechnisch) op de vaarweg uit zou blijven voeren. Voor deze diensten ontvangt de provincie een jaarlijkse vergoeding van Rijkswaterstaat. Er is geanticipeerd op de personele consequenties van de afspraken door in de afgelopen periode de bezetting bij de buitendienst af te bouwen, waardoor nu formatie kan worden ingeleverd. Per abuis is echter geen rekening gehouden met de wegvallende financiering van de doorlopende exploitatie- en kapitaallasten voor huisvesting. Deze lasten zijn in de meerjarenbegroting opgenomen en derhalve zijn hiervoor geen voorzieningen getroffen.

Op basis van de Begroting 2018 wordt circa € 1.015.000 aan personeelskosten doorbelast aan RWS in het kader van het vast onderhoudscontract. Daarnaast wordt aan RWS € 455.700 doorbelast als vergoeding in de materiele apparaatskosten als huisvesting, vaartuigen en materieel. In 2019 valt een vergoeding weg van € 1.470.700 (€ 1.015.000 + € 455.700) ter dekking van de apparaatskosten personeel en materieel.

Deze wegvallende dekking kan grotendeels (voor een bedrag van € 1.349.200) worden opgevangen door alternatieve inkomstenbronnen te genereren bij derden en door te bezuinigen op formatie en materiële apparaatskosten. De vergoeding van de huisvestingskosten van € 121.500 kan pas worden opgevangen vanaf 2022. Op het moment dat de geplande nieuwe huisvesting gereed is (planning 2021), zullen minder locaties overblijven, waardoor de huisvestingskosten naar verwachting zullen dalen. Voorgesteld wordt om het genoemd bedrag van € 121.500 per jaar in de periode 2019-2021 te dekken uit de Algemene middelen.

B. Wat speelt er nog meer

Bij dit programma spelen er geen andere zaken.

C. Recapitulatie voorstellen met financiële consequenties

(bedragen x € 1.000)						
Voorstel	2018	2019	2020	2021	2022	Dekking
A. Onze prioriteiten						
1a. Inzet vrijval RSP/MIT/duVV	4.470,0	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	reserve MIT/duVV
1b. Verduurzaming OV - opschaling waterstofbussen	3.000,0					alg. midd./MIT
2. Afloop contract RWS vaarweg Lemmer-Delfzijl		121,5	121,5	121,5		algemene middelen
subtotaal A	7.470,0	121,5	121,5	121,5	0,0	
B. Wat speelt er nog meer						
subtotaal B	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Totaal	7.470,0	121,5	121,5	121,5	0,0	

voorstel reeds door PS besloten

Programma 5. Economie

A. Onze prioriteiten

A.1. Chemport/Groene Chemie

In het Collegeakkoord 2015-2019 hebben wij aangegeven de ambitie te hebben om met Groningen voorop te lopen in het realiseren van een circulaire, duurzame en innovatieve economie. Vergroening van de chemie is hier een onderdeel van. Via Chemport Europe, het samenwerkingsverband van de drie noordelijke chemieclusters (Eemshaven, Delfzijl, Emmen) zetten we ook de komende jaren specifiek en fors in op dit onderwerp. Het samenwerkingsverband is in 2017 gelanceerd en zal de komende jaren verder ingevuld worden.

Wij stellen voor om de bestaande functie projectleider Chemport/Groene chemie structureel te maken en hiervoor vanaf het jaar 2020 € 123.200 (1 fte schaal 13 incl. werkplekfinanciering) per jaar beschikbaar te stellen vanuit de Algemene middelen (zie programma 8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, onderdeel B.4).

Tevens wordt voorgesteld om vanaf 2019 € 150.000 per jaar beschikbaar te stellen voor onder meer het vervolg op het Actieplan Chemie op Stoom en dit te dekken uit de Algemene middelen. Een bedrag van € 25.000 wordt in 2019 ingezet voor intensivering programma Energietransitie 2016-2019.

A.2. Groene Chemie i.v.m. energietransitie

Zie de toelichting bij programma 2. Milieu en energie, onderdeel A.3.

A.3. Acquisitie Noord-Nederland

De 3 noordelijke gedeputeerden EZ trekken hierin samen op en hebben Vergroening van de Chemie, Transport & Logistiek en Agri/Dairy als campagneonderwerpen voor de komende periode aangewezen. De kosten voor deze campagne worden gedekt uit de NOM-terugploegkorting. Naast deze noordelijke onderwerpen, zullen ook evenementen/acquisities onder het TopDutch label plaatsvinden, die alleen voor Groningen relevant zijn. In 2016 is onder het label TopDutch een succesvolle Tesla campagne gevoerd. Bij de Voorjaarsnota 2017 is vervolgens voor dit onderwerp voor 2017 en 2018 een bedrag van € 200.000 per jaar beschikbaar gesteld uit de Algemene middelen. Voor de uitvoering van deze activiteiten en daarmee het optimaal gebruik kunnen maken van het succes van het TopDutch label, stellen wij voor om voor het jaar 2019 een budget van € 150.000 beschikbaar te stellen en te dekken uit de Algemene middelen.

B. Wat speelt er nog meer

B.1. Omzetten lening EBG in een subsidie

RIG scoort top. Onder die naam staan de successen vermeld die de subsidieregeling RIG heeft losgetrokken (www.rigscoortop.nl). De investeringsregeling was bedoeld om in de Eemsdelta en op het Zernike Science Park investeringen los te trekken. De regeling werd in 2014 ingesteld na enkele 'slechte jaren' op het gebied van investeringen, uitbreidingen en nieuwvestigings. Met de subsidieregeling zijn inmiddels aansprekende resultaten geboekt. Zo levert elke subsidie euro 4 extra investeringseuro's op. Daarmee zijn er op dit moment 201 directe banen gecreëerd bij ontvangers. Deze cijfers zijn slechts nog een tussenstand. Op dit moment worden er nog aanvragen behandeld, en is de regeling in februari 2018 voor de laatste tranche opengesteld voor € 15 miljoen en direct op de eerste dag overtekend.

In het verleden zijn afspraken gemaakt met het ministerie van EZK over de cofinanciering van de RIG. EZK heeft € 20 miljoen bijgedragen en de regio diende eveneens eenzelfde bedrag bij te dragen. De provincie heeft destijds uit eigen middelen € 5 miljoen bijgedragen, de resterende € 15 miljoen is bijgedragen door de Economic Board Groningen (EBG).

Omdat de EBG indirect voor 2/3 gefinancierd is door het Rijk, leidde bovenstaande constructie tot heftige reactie van de toenmalige minister Kamp. Het Rijk vond dat de bijdrage van de EBG feitelijk niet als regionaal betiteld mocht worden, hoewel in regionaal verband hier wel overeenstemming over was. Om uit deze impasse te komen zijn gedeputeerde Brouns en de DG Bedrijfsleven en Innovatie van EZK het volgende overeen gekomen:

De provincie verplicht zich om voor een periode van maximaal 5 jaar (gerekend vanaf de eerste kredietverlening aan een onderneming in onze provincie onder ETFF) een maximale inspanning te leveren voor het regionaal cofinancieren van ondernemingen in onze provincie die gebruik maken van ETFF (tot een maximum van € 25 miljoen). Deze cofinanciering loopt via geëigende financieringsvehikels (zoals IFG, GroeiFonds, NOM, IFNN, GSP etc.) en/of de provincie zelf, afhankelijk van de gekozen financieringsstructuur.

Om evenwicht te brengen in de totale financiering van de RIG past het niet langer dat de provincie een deel van haar bijdrage aan de EBG in de vorm van een lening beschikbaar heeft gesteld. Daarom stellen wij voor de subsidiebeschikking voor wat betreft de lening van € 10 miljoen te wijzigen. Ons voorstel is om de lening om te zetten in een subsidie.

Genoemde omzetting heeft de volgende financiële consequenties. De lening verdwijnt bij zowel de provincie als de EBG van de balans. Dit leidt tot een eenmalig negatief resultaat voor de provincie in 2018. Om te voorkomen dat dit leidt tot een beslag op de begrotingsruimte stellen wij het volgende voor.

De omzetting van de lening in een subsidie is een last, maar tegenover deze last staat op termijn bij de liquidatie van de EBG een opbrengst (1/3 deel batig liquidatiesaldo komt -conform statuten EBG- ten goede aan provincie). We hebben dus te maken met een "tijdsverschil" (last komt voor de bate aan). Dit lossen wij op middels tijdelijke dekking uit de reserve Compensatie dividend Essent. Hierbij wordt opgemerkt dat tot en met 2018 ten laste van het krediet Provinciale Meefinanciering inmiddels € 1,4 miljoen is gespaard ter afdekking van het risico dat de lening mogelijk niet geheel terugbetaald zou kunnen worden. Dit bedrag kan nu ingezet worden voor de omzetting, waardoor vanuit de eerder genoemde reserve € 8,6 miljoen tijdelijk gedekt moet worden. Deze tijdelijke dekking wordt nog lager door de toekomstige bedragen die hiervoor in 2019 en 2020 nog worden gespaard (€ 0,6 miljoen).

Bij de EBG leidt genoemde omzetting tot een eenmalig positief resultaat. Dit vergroot in principe het batig (liquidatie)saldo (immers lening hoeft niet meer terug betaald te worden).

Vanwege het succes van de subsidieregeling RIG wordt gekeken of er, bijvoorbeeld via het Toekomstperspectief Groningen Bovengronds een vervolg kan worden gemaakt met de regeling. Wij zien hiertoe kansen door specifiek enkele beleidsthema's zoals het verder vergroenen van de chemie aan te dragen.

C. Recapitulatie voorstellen met financiële consequenties

(bedragen x € 1.000)						
Voorstel	2018	2019	2020	2021	2022	Dekking
A. Onze prioriteiten						
1. Chemport/Groene Chemie: vervolg Actieplan Chemie op stoom	0,0	150,0	150,0	150,0	150,0	algemene middelen
2. Groene Chemie i.v.m. energietransitie		-25,0				sectorale middelen
3. Acquisitie Noord-Nederland		150,0				algemene middelen
subtotaal A	0,0	275,0	150,0	150,0	150,0	
B. Wat speelt er nog meer						
1. Omzetten lening EBG in een subsidie	10.000,0					voorfinanc. reserves
subtotaal B	10.000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Totaal	10.000,0	275,0	150,0	150,0	150,0	
						voorstel reeds door PS besloten

Programma 6. Cultuur en maatschappij

A. Onze prioriteiten

A.1. Opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap

Het gebouwde erfgoed, het landschap met zijn ontstaansgeschiedenis en aardkundige waarden, de bijzondere stads- en dorpsgezichten etc. zijn belangrijk. Het zijn ijkpunten in onze omgeving. Ze maken dat we onze omgeving herkennen en dat we ons thuis voelen. In mei 2017 is hiervoor een programma vastgesteld voor de opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap (ERL) met een looptijd van 10 jaar (2017-2027) waarin de volgende doelstelling staat geformuleerd:

'Wij willen ons nageslacht een mooi, herkenbaar en beheersbaar thuis nalaten. Dat betekent dat we de identiteit van het gebied willen bewaren, herstellen en verder willen ontwikkelen en erfgoed van onze tijd toe willen toevoegen. We willen dat onze provincie aantrekkelijk blijft voor onze inwoners en bezoekers. En ervoor zorgen dat de positie van het erfgoed, de ruimtelijke kwaliteit en het landschap in Groningen uiteindelijk minder kwetsbaar wordt'.

In de Voorjaarsnota 2017 zijn voor de eerste periode extra middelen beschikbaar gesteld voor enerzijds fondsen (2017/2018), voor werkbudget en formatie anderzijds (2017-2019). In de Voorjaarsnota 2017 hebben we tevens aangekondigd dat we bij de Voorjaarsnota 2018 zullen terugkomen voor aanvullende financiering. Op 8 maart 2018 kregen wij van minister Van Engelshoven te horen dat zij voor de komende jaren aanvullend € 15 miljoen beschikbaar stelt voor gebouwd erfgoed. Ze heeft daarbij de verwachting uitgesproken dat de provincie Groningen eveneens aanvullende financiering beschikbaar zal stellen en de samenwerking met ons over deze fondsen wil voortzetten.

Voor de vervolgfianciering (periode tot en met 2026: looptijd programma ERL) wordt voorgesteld om onderstaande budgetten te dekken uit de Algemene middelen:

1. Provinciaal aandeel vervolgfianciering in fondsen gebouwd erfgoed: € 1.500.000 per jaar (2019 tot en met 2026).
2. Financiering Ruimtelijke kwaliteit (borging en uitvoering): € 150.000 per jaar (2019 tot en met 2022).
3. Kwaliteitsgids: € 65.000 per jaar (2018 tot en met 2021).
4. Werkbudget ERL: € 275.000 per jaar (2020 tot en met 2026).
5. Voortzetting formatie team ERL: € 250.000 per jaar (2020 tot en met 2026).

A.2. Erfgoedmonitor

In de periode tot en met 2019 wordt de Erfgoedmonitor ontwikkeld en gevuld. Daarmee is een momentopname gerealiseerd. Voor de periode 2020 en volgende is budget noodzakelijk voor applicatie beheer en actualisaties. Naar verwachting zijn hiermee wat minder kosten gemoeid dan tijdens de eerste fase, die van de ontwikkeling en initiële vulling. Voorgesteld wordt om het budget Erfgoedmonitor vanaf 2020 te continueren met € 50.000 per jaar en dit bedrag te dekken uit de Algemene middelen.

B. Wat speelt er nog meer

B.1. Restauratie rijksmonumenten

Bij de Voorjaarsnota 2017 hebben wij € 3,5 miljoen beschikbaar gesteld voor bijdragen aan fondsen in het kader van uitvoering ERL (Erfgoed, Ruimte en Landschap). Hiervan bestemmen wij € 450.000 voor het vaststellen van het subsidieplafond BRRG (restauratie rijksmonumenten) 2018. Voorgesteld wordt derhalve € 450.000 over te hevelen van productgroep 7102 Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap naar productgroep 7101 Cultureel Erfgoed.

B.2. Uitvoering ERL (Erfgoed, Ruimte en Landschap)

Zie de toelichting bij onderdeel B.1. Restauratie rijksmonumenten.

B.3. Uitvoeringskosten leefbaarheid

Zie de toelichting bij programma 8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, onderdeel B.5.

C. Recapitulatie voorstellen met financiële consequenties

(bedragen x € 1.000)

Voorstel	2018	2019	2020	2021	2022	Dekking
A. Onze prioriteiten						
1. Opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap	65,0	1.715,0	2.240,0	2.240,0	2.175,0	algemene middelen
2. Erfgoedmonitor			50,0	50,0	50,0	algemene middelen
subtotaal A	65,0	1.715,0	2.290,0	2.290,0	2.225,0	
B. Wat speelt er nog meer						
1. Restauratie rijksmonumenten	450,0					sectorale middelen
2. Uitvoering ERL (Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap)	-450,0					sectorale middelen
3. Uitvoeringskosten leefbaarheid	-38,7	-24,0				AKP
subtotaal B	-38,7	-24,0	0,0	0,0	0,0	
Totaal	26,3	1.691,0	2.290,0	2.290,0	2.225,0	

voorstel reeds door PS besloten

Programma 7. Openbaar bestuur

A. Onze prioriteiten

A.1. Deskundige advisering

Zie de toelichting bij programma 8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, onderdeel A.9.

B. Wat speelt er nog meer

B.1. Lobby aanpak

In 2016 hebben wij besloten om budget beschikbaar te stellen voor de organisatie van de lobbyactiviteiten. We gingen uit van een eigen coördinator voor de lobbyactiviteiten en het actualiseren van het lobbydocument. Daarnaast heeft de aanstelling van de lobbycoördinator tot doel de interne coördinatie te verbeteren en de coördinatie tussen de noordelijke overheden, bestaande uit de drie noordelijke provincies en de G4, te waarborgen. Voor 2016 werden de kosten geraamd op circa € 151.020 per jaar. Deze kosten betreffen enerzijds de formatie (€ 101.020) en anderzijds de materiële kosten (€ 50.000). De materiële kosten zijn geraamd voor de ontwikkeling van de interne lobbyorganisatie. Hierbij valt te denken aan het aanbieden van opleidingen en het volgen van seminars voor de interne organisatie.

We hebben de materiële component van € 50.000 incidenteel beschikbaar gesteld voor 2016 ten behoeve van de ontwikkeling van de lobbyorganisatie. Het krediet is in 2016 niet aangewend en daarom overgeboekt naar 2017. In het afgelopen jaar zijn de eerste activiteiten uitgevoerd, er is in 2017 € 40.000 besteed. Echter, de noodzaak bestaat nog steeds om de organisatie blijvend te professionaliseren op verschillende niveaus, van beleidsmedewerkers tot college, van start lobby tot behalen doel in Den Haag, Brussel en Duitsland.

Voor 2018 en 2019 staan de volgende activiteiten gepland: lobbytrainingen voor beleidsmedewerkers en managers, terugkomdagen voor getrainde beleidsmedewerkers, DT-leden, afdelingshoofden en bestuursadviseurs. Ervaringen worden gedeeld met GS-DT. Tot slot lobbytrainingen gericht op Brussel (EU) voor relevante onderwerpen (energie, mobiliteit).

Wij hebben destijds besloten het budget eenmalig voor 2016 toe te kennen. Wij stellen voor om voor de activiteiten die nu in 2018 en 2019 zijn gepland een budget van € 50.000 per jaar beschikbaar te stellen en deze kosten te dekken ten laste van het concernbudget opleidingen (organisatieontwikkeling).

B.2. Publieksvoorlichting

Zie de toelichting bij programma 8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering, onderdeel B.6.

C. Recapitulatie voorstellen met financiële consequenties

(bedragen x € 1.000)						
Voorstel	2018	2019	2020	2021	2022	Dekking
A. Onze prioriteiten						
1. Deskundige advisering	-40,2	-82,5	-85,9	-89,5	-93,2	AKP
subtotaal A	-40,2	-82,5	-85,9	-89,5	-93,2	
B. Wat speelt er nog meer						
1. Lobby aanpak	50,0	50,0				Organisatieontw.
2. Publieksvoorlichting	-95,8	-196,8	-204,8	-213,1	-221,8	AKP
subtotaal B	-45,8	-146,8	-204,8	-213,1	-221,8	
Totaal	-86,0	-229,3	-290,7	-302,6	-315,0	

voorstel reeds door PS besloten

Programma 8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering

A. Onze prioriteiten

A.1. Algemene verordening gegevensbescherming

Informatieveiligheid en privacy nemen samen een steeds belangrijkere rol in binnen de provincie Groningen. Vanuit Europese wet- en regelgeving worden de eisen op het gebied van informatieveiligheid en privacy steeds strenger. Denk aan bijvoorbeeld de meldplicht datalekken en de nieuwe Algemene verordening gegevens bescherming (AVG), die per 25 mei 2018 van toepassing is. Dat betekent dat vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt dan niet meer.

Momenteel voldoen wij als organisatie (nog) niet aan alle principes en eisen die worden gesteld door de privacywetgeving voor de aantoonbare en rechtmatige verwerking van persoonsgegevens. Als wij in gebreke blijven kunnen we een forse boete krijgen. Ook met de digitalisering van de dienstverlening neemt het belang van goede informatiebeveiliging voor ons als provincie sterk toe. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Omgevingswet en digitale agenda provincies. Wij zijn wettelijk verplicht om als verantwoordelijke op basis van AVG een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te stellen. De FG helpt bij het verwezenlijken van de privacybeschermende ambities van onze organisatie.

Voorgesteld wordt om de kosten 2018 voor de functionaris gegevensbescherming (0,5 fte) ad € 33.000 en voor de implementatie ad € 50.000 te dekken uit de bestaande AKP-middelen. Tevens wordt voorgesteld om de kosten voor de functionaris ad € 55.000 per jaar vanaf 2019 structureel te dekken uit de Algemene middelen.

A.2. Verbeterplan F&C

Binnen onze provincie is concernbreed een structurele investering in de financiële functie noodzakelijk. Hiervoor is een meerjarig plan opgesteld. Het is van belang dat we inzetten op het verbeteren van de kwaliteit, het beter borgen van de continuïteit en het versterken van de specialismen. Ook is een investering in onze systemen essentieel om ook in de toekomst op flexibele wijze de organisatie van adequate en actuele informatie te kunnen blijven voorzien.

Voorgesteld wordt om de kosten 2018 ad € 728.200 te dekken uit bestaande middelen (waar onder AKP) en de kosten vanaf 2019 te dekken uit de Algemene middelen (2019: € 451.900, 2020: € 470.100, 2021: € 386.900 en vanaf 2022: € 270.400).

A.3. P-Controller (1,0 fte fs 11)

De organisatie van de provincie Groningen verandert. Niet alleen moeten we steeds sneller inspelen op maatschappelijke trends, ook hebben we te maken met opgaven en majeure taken. De organisatie kenmerkt zich steeds meer als een hybride organisatievorm, waarbij flexibiliteit van de organisatie en het snel kunnen inzetten van talenten en kwaliteiten van belang is.

Een dergelijke omgeving vereist goede beheersing (controlling) van de personele processen en systemen om zo te borgen dat altijd actuele personeelsinformatie beschikbaar is. Om hier een goede impuls aan te geven hebben we behoefte aan een zogenaamde P-controller. Omdat we werken naar een vervanging van ons huidige salarissysteem gaan we ervan uit dat dit voor de duur van twee jaar is. Deze P-controller zal een belangrijke rol spelen in het (her)ontwerpen van bestaande vooral administratieve HRM-processen en het inrichten van een nieuw systeem.

De kosten van een P-Controller (inclusief werkplekfinanciering) bedragen circa € 98.400 per jaar. Wij stellen voor om de kosten 2018 van € 47.900 te dekken ten laste van bestaande AKP-middelen en vanaf 2019 ten laste van de Algemene middelen: € 98.400 in 2019 en € 51.200 in 2020.

A.4. Chemport/Groene Chemie (1,0 fte fs 13)

Zie toelichting bij het onderdeel A. van het programma 5. Economie.

A.5. Nieuwe quotumregeling Participatiewet

In 2017 is de uitvoering van de Banenafpraak (Participatiewet) bij de provincie Groningen geëvalueerd. Duidelijk is dat de provincie voldoet aan de opgave van het creëren van extra garantiebanen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Echter, omdat de overheid niet heeft voldaan aan het realiseren van de sectoropgave op 31 december 2016, heeft het Kabinet besloten de quotumregeling te activeren voor de sector Overheid. Voorvloeiend hieruit is per 1 januari 2018 de Quotumwet in werking gesteld. Door de activering van de quotumregeling wordt het creëren van extra banen voor de doelgroep een wettelijke plicht en moet de provincie Groningen voldoen aan het wettelijk quotumpercentage.

De Quotumregeling is bedoeld als de zogenaamde 'stok achter de deur' en legt boetes op per niet gerealiseerde garantiebaan. Voldoen wij als organisatie niet aan dit quotum, dan krijgen we te maken met de quotumheffing. De hoogte van deze heffing is € 5.000 per niet-ingevulde arbeidsplaats van 25,5 uur per week. De boete geldt vanaf 2020 en wordt gebaseerd op de meting per organisatie over het kalenderjaar 2019.

Dit heeft als negatief effect dat de doelstelling voor de provincie Groningen naar boven wordt bijgesteld. De uitdaging wordt veel forser dan deze van oorsprong was. Ondanks dat de provincie Groningen het in de Banenafpraak goed doet, laat de berekening met het quotumpercentage van 1,93% in 2018 een toename van de opgave zien. De opgave is daardoor 19,7 extra gerealiseerde banen in 2018, in plaats van de oorspronkelijke 13 banen volgens de banenafpraak. De genoemde aantallen zijn overigens een indicatie, omdat de berekening is gemaakt op basis van het aantal verloonde uren over 2017 en (nog) niet over 2018.

Op termijn (2024) groeit de doelstelling tot 31,6 banen. Op basis van deze indicatieve getallen is in onderstaande tabel weergegeven wat de financiële gevolgen van de Quotumwet zijn. Op basis van de reeds gerealiseerde resultaten is het verdedigbaar om 10 plekken binnen de AKP's van de afdelingen te realiseren. Om de doelstelling te kunnen behalen, stellen wij voor de overige plekken en coördinatiekosten te financieren vanuit de Algemene middelen.

In de volgende tabel geven wij een overzicht van de financiële gevolgen. Daarbij is tevens rekening gehouden met de reeds beschikbaar gestelde middelen voor de Participatiewet bij de Integrale Bijstelling 2015.

Totale opgave banenafpraak + Quotumwet							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totale opgave	19,7	21,9	24,1	26,3	28,4	30,6	31,6
Aantal uit eigen AKP	10	10	10	10	10	10	10
Aantal uit Algemene middelen	9,7	11,9	14,1	16,3	18,4	20,6	21,6
Kosten participatieplekken	629.667	724.488	825.444	932.929	1.043.682	1.165.358	1.247.500
Kosten coördinatie	35.123	36.704	38.356	40.082	41.885	43.770	45.740
Totale kosten per jaar	664.791	761.192	863.800	973.011	1.085.567	1.209.128	1.293.240
Financiering uit eigen AKP	319.628	330.816	342.508	354.726	367.494	380.836	394.778
Reeds beschikbaar uit IB 2015	126.400	207.000	290.700	351.000	441.700	508.200	506.500
Extra claim Algemene middelen (per jaar)	218.763	223.375	230.592	267.285	276.374	320.092	391.961

A.6. Digitalisering/ICT (1,0 fte fs 10)

Digitalisering is één van de economische speerpunten van de provincie. Vanwege de aanwezigheid van een goede digitale en kennisinfrastructuur en een dynamische ICT-sector met veel start-ups, biedt dit voor onze regio kansen. De provincie Groningen wil en kan daarom een voortrekkersrol vervullen bij de uitvoering van de landelijke ICT-agenda van het ministerie van EZK. Hierbij benutten wij de dynamiek in de ICT-sector van onze provincie en stimuleren wij ICT-toepassingen gekoppeld aan de maatschappelijke uitdagingen van onze noordelijke Innovatieagenda. Dit ook met als doel de nationale en internationale ICT-regio te worden.

Digitalisering is één van de economische speerpunten van de provincie (ook een belangrijk onderdeel van het Nationaal Programma aardbevingsgebied). Dit omdat de steeds verdergaande digitalisering, er wordt gesproken van een vierde industriële revolutie, juist voor onze regio kansen biedt. Dit onder andere vanwege de aanwezigheid van een goede digitale en kennisinfrastructuur en een dynamische ICT-sector met veel start-ups. Een internationaal werkende sector die onder meer kennis heeft van blockchain, 5G en cyber safety. Kennis die wordt ingezet om maatschappelijke uitdagingen aan te pakken.

Om de komende jaren stappen te kunnen maken, is onder andere capaciteit nodig. Op dit moment is hiervoor onvoldoende capaciteit. Wij stellen voor 1 fte, schaal 10 (jonge digitaliseringsdeskundige) aan te stellen in 2018. De kosten hiervan zijn € 42.000 in 2018 en vanaf 2019 € 86.200 per jaar inclusief werkplekfinanciering. Het streven is erop gericht om dit via herprioritering op te lossen. Mocht dit niet lukken dan zullen wij in het kader van de Najaarsnota 2018 c.q. Begroting 2019 met een voorstel komen.

A.7. Verbeteren kwaliteit communicatie (2,0 fte fs 11)

A.8. Omzetten 2-jarig contract Communicatie (0,7 fte fs 7)

In het kader van organisatieontwikkeling heeft Communicatie de opdracht gekregen, verbeter de kwaliteit van communicatie door:

- communicatie een cruciale rol te laten spelen in opgaven en majeure taken en reguliere werkzaamheden;
- meer op sociale media doen;
- plan te maken en uit te voeren voor upgraden in- en externe communicatie.

Ter voorbereiding op deze organisatieopdracht om de kwaliteit van de communicatie te verbeteren hebben we een tweetal onderzoeken laten doen: een benchmark van afdelingen Communicatie door Berenschot en plan van aanpak verbetering communicatie door Maatschap voor Communicatie. Op basis van de benchmark van Berenschot is geconstateerd dat bij het communicatieteam een structureel capaciteitstekort is. Ook Maatschap voor Communicatie heeft, gezien de ontwikkelingen op het vakgebied communicatie, geadviseerd extra formatie in te zetten op communicatie. Om nader invulling te kunnen geven aan de communicatieactiviteiten voor de opgaven en majeure taken is een uitbreiding nodig. Naast de communicatie activiteiten voor opgaven en majeure taken is het noodzakelijk om communicatie op het gebied van social media te versterken. Voorgesteld wordt om, voor de ondersteuning op de opgaven en majeure taken en de versterking van kennis op het gebied van social media, een impuls te geven aan de gewenste kwaliteitsslag. Er wordt voorgesteld om twee strategische adviseurs (2 fte) aan te stellen. De dekking voor 1 fte vindt plaats uit bestaande middelen (opgaven). Het gaat voor 2018 om € 47.900, voor 2019 e.v. om € 98.400 (1 fte schaal 11 incl. werkplekfinanciering).

Voor de communicatieadviseur, een specialist op het gebied van social media, is € 47.900 beschikbaar voor 2018 en structureel vanaf 2019 € 98.400 (1 fte schaal 11 incl. werkplekfinanciering). Het voorstel is deze communicatieadviseur te dekken uit de Algemene middelen.

Daarnaast is het de bedoeling om de functie van medewerker interne communicatie om te zetten van een tweejarig contract naar een vaste aanstelling en hiervoor in 2018 € 37.100 en in 2019 € 38.200 beschikbaar te stellen vanuit de bestaande middelen (0,7 fte schaal 7 incl. werkplekfinanciering).

A.9. Juridische advisering opgaven/majeure taken (1,5 fte fs 12/0,8 fte fs 8)

A.10. Juridische control (0,5 fte fs 12)

Een aantal ontwikkelingen maakt dat de capaciteit van het team Juridische Zaken moet worden uitgebreid: Meer advisering gewenst bij opgaven, majeure taken programma's en projecten. Begin 2018 is een onafhankelijke vervolgmeting uitgevoerd met als centrale vraag: Wat is in vergelijking tot 2015 de huidige situatie van de juridische kwaliteitszorg, welke ontwikkelingen zijn relevant voor de juridische kwaliteitszorg en de inrichting van de juridische functie binnen de provincie en hoe kan adequaat op die ontwikkelingen worden ingespeeld?

Aanbevolen wordt te zorgen voor een uitbreiding op proactief advies (advisering bij programma's, projecten en majeure taken) en ten aanzien van juridische control. In het kader van de organisatieontwikkeling wordt anders dan voorheen gewerkt. Er wordt een beroep gedaan op Juridische Zaken bij de opgaven en majeure taken, maar de capaciteit schiet te kort om aan de wens tegemoet te komen. We hebben juridische kwaliteit hoog in het vaandel en zijn van mening dat dit goed op orde moet zijn en verankerd moet zijn in de inrichting van de juridische controlfunctie.

Voorgesteld wordt om het team met 1,5 fte voor juridische advisering uit te breiden. Deze structurele uitbreiding is voor 2018 op € 80.300 en vanaf 2019 op € 165.000 geraamd. De dekking komt uit bestaande middelen (50% middelen opgaven/50% krediet Deskundige advisering).

En voor de versterking van juridisch control wordt een structurele uitbreiding van 0,5 fte voorgesteld. In 2018 gaat het om een bedrag van € 26.800 en vanaf 2019 € 55.000. Het voorstel is om dit te dekken uit de Algemene middelen.

Naast dat er meer advisering gewenst is bij opgaven, majeure taken programma's en projecten worden op dit moment verschillende administratief juridische taken verricht door juristen in schaal 11 of hoger. Dit is niet efficiënt. Aan het team zou administratief-juridische ondersteuning moeten worden toegevoegd. Het voorstel is om voor 0,8 fte ondersteuning uit te breiden. Voor 2018 is € 28.000 benodigd en vanaf 2019 € 57.400. Dit wordt gedekt uit bestaande AKP-middelen.

A.11. Centrale opleidingskosten

In 2017 is de nieuwe cao 2017-2018 in werking getreden. Onderdeel van deze cao is de introductie van het Persoonlijk Ontwikkelbudget (POB) en een centraal opleidingsbudget waaruit wettelijke- en voor het werk strikt noodzakelijke scholing zal worden gefinancierd. Deze afspraken zijn gemaakt voor een periode van vijf jaar (2018 tot en met 2022). De financiering van het POB is reeds vastgesteld, voor de financiering van het centrale opleidingsbudget wordt dit voorstel gedaan. De oude cao-afspraken schrijven voor dat 2% van de loonsommen besteed zou moeten worden aan opleidingskosten. Het gaat hierbij om zowel individuele als om organisatie-brede opleidingen. Een begroting gebaseerd op 2% van de loonsommen zou voldoende moeten zijn om de invoering van het nieuwe POB en de wettelijke en noodzakelijke scholing te financieren. Dit blijkt voor onze organisatie niet het geval te zijn, omdat de begroting niet is gebaseerd op die 2% van de loonsommen. Dit leidt ertoe dat er nu een financieringstekort ontstaat, waarvoor dit voorstel wordt gedaan.

Wij hebben per afdeling geïnterviewd hoeveel budget er in 2018 nodig zal zijn voor wettelijke en noodzakelijke scholing. Hier is een totaalbedrag van circa € 400.000 uit gekomen. Binnen de bestaande kredieten is geen ruimte om deze kosten te financieren, de bestaande afdelingskredieten voor opleidingen zijn namelijk ingezet ten behoeve van de financiering van het POB.

Voor 2018 is incidentele dekking voor de centrale opleidingskosten gevonden. Voor de jaren 2019 tot en met 2022 verwachten wij echter een jaarlijks tekort van circa € 400.000. Dit bedrag is gebaseerd op de inventarisatie 2018 en kan mogelijk voor de komende jaren wijzigen.

Wij stellen voor nu in eerste instantie alleen voor de jaren 2018 en 2019 extra middelen beschikbaar te stellen. In 2018 is dekking ten laste van de AKP mogelijk. In 2019 wordt dekking ten laste van de Algemene middelen voorgesteld (€ 400.000). Op basis van de ervaringen in 2018 kan in het voorjaar van 2019 in het kader van de Voorjaarsnota 2019 de omvang van de vanaf 2020 structureel benodigde middelen worden bepaald, inclusief de daarbij behorende dekking.

Kijkend naar het bedrag van € 400.000 in 2018 is € 267.000 als verplicht en strikt noodzakelijk te betitelen. Het bedrag van € 267.000 is dan ook in de categorie onvermijdelijk opgenomen. Het restant van € 133.000 is opgenomen in de categorie overige.

De niet verplichte trajecten bedragen € 131.700. Het gaat hier om trajecten die het gevolg zijn van reorganisatie/doorlichting en om team-, cluster- en afdelingstrajecten. Voor 2018 wordt dit gedekt uit bestaande middelen en voor 2019 (€ 133.000) wordt een beroep gedaan op de Algemene middelen.

A.12. Gasloos Provinciehuis

Vanuit het Programma Energietransitie 2016-2019 geldt als doelstelling dat wij energieneutraliteit nastreven in 2035 voor datgene waar we direct invloed op hebben als provincie, als gevolg van eigendom (onze eigen gebouwen en ons wagenpark) of inkoop (inclusief concessies en aanbestedingen en als launching customer). Wij willen hier een voorbeeldfunctie in vervullen. Daarnaast begint de duurzaamheidsvisie voor onze gebouwen wat betreft energie bij de trias energetica: eerst besparen, dan efficiënt inzetten en tenslotte de energietransitie naar duurzame bronnen. Met de eerste twee hebben we in de Basisrenovatie+ reeds een flinke stap gezet. Het energieverbruik is circa 30% verlaagd en het energielabel van het gebouw Sint Jansstraat 4 (SJ4) is van een E- naar een C-label gegaan. Met het project Gevelrenovatie+, dat momenteel wordt voorbereid, zullen nog meer maatregelen (b.v. isolatie) worden genomen om te komen tot een energiezuiniger gebouw. Zo is één van de doelen om het energielabel van SJ4 een A-label of beter te krijgen.

Onder 'gasloos' verstaan wij de transitie naar een gebouw wat verwarmd wordt zonder gebruik te maken van (aard)gas. In het begin dachten we eraan dit uit te kunnen voeren na de Gevelrenovatie+ of zelfs nog nadat ook het gebouw Martinierkhof 12 (MK12) zou zijn gerenoveerd. Dat zou betekenen dat 'gasloos' in 2023-2025 gerealiseerd zou kunnen worden. Tijdens ons vooronderzoek is gebleken dat nu reeds de techniek beschikbaar is voor een succesvolle transitie en dat dit niet afhankelijk hoeft te zijn van Gevelrenovatie+ of het renoveren van MK12. Het idee is nu om 'gasloos' te integreren in de Gevelrenovatie+, waarmee het sneller te realiseren is.

Bij het in gebruik nemen van de nieuwe installaties besparen we eenmalig een bedrag van € 88.500 omdat in 2019 en 2020 geplande vervangingen van onderdelen van de gasinstallaties niet meer nodig zijn. De gevolgen van een gasloos provinciehuis voor exploitatiekosten beperken zich tot een verschuiving van die kosten. De kosten voor gasverbruik komen uiteraard te vervallen maar hiervoor in de plaats komt de toename van het elektriciteitsverbruik. Ook de onderhoudskosten gaan omhoog. De actuele inschatting is dat er per saldo geen toe- of afname van de exploitatiekosten zal optreden. De jaarlijkse afschrijvingslasten van de gasinstallaties zullen met een bedrag van € 4.200 per jaar dalen. Deze jaarlijkse besparing kan worden ingezet ter gedeeltelijke dekking van de jaarlijkse kapitaallasten van de nu voorgestelde investering.

De verwachting is wel dat de gasprijzen in de toekomst (fors) stijgen, iets dat voor alle fossiele brandstoffen zal gelden. Voor elektriciteit is een prijsstijging naar verwachting (veel) minder doordat een steeds groter deel uit hernieuwbare bronnen wordt opgewekt. Hierdoor verkleinen we het toekomstig exploitatierisico van prijsstijgingen als wij onafhankelijk zijn van gas. Niet waarschijnlijk is dat de investering in een gasloos provinciehuis zichzelf bedrijfseconomisch terug zal verdienen.

Voorgesteld wordt om een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 2.678.400 voor de jaren 2018 tot en met 2020. Deze investering betekent een jaarlijkse afschrijvingslast ten laste van de Algemene middelen van € 166.700 per jaar voor de periode 2021 tot en met 2045. Doordat eerder geplande vervangingsinvesteringen tot een bedrag van € 88.500 niet meer nodig zijn, kan het nu benodigde investeringsbedrag per saldo worden verlaagd tot € 2.589.900. De daarmee samenhangende kapitaallast kan daardoor worden beperkt tot € 160.800 per jaar voor de periode 2021 tot en met 2045. Rekening houdend met de vrijvallende jaarlijkse afschrijvingslasten van gasinstallaties (€ 4.200 per jaar) komt er vanaf 2021 per saldo een bedrag van € 156.600 per jaar ten laste van de Algemene middelen.

A.13. Gastvrij Beveiligen

De huidige verhardende en verruwendende maatschappij maken noodzakelijk om de beveiliging meer op niveau te brengen. Hiervoor is het zgn. "Beveiligingsbeleid op hoofdlijnen" opgesteld. Op basis van dit beleid is het projectvoorstel "Gastvrij Beveiligen" opgesteld waarin de volgende maatregelen zijn opgenomen:

- 1) Fysieke en technische maatregelen:
 - a) Aanpassen ontvangsthuis en receptie
 - b) Toepassen van zonering
 - c) Verbeteren inbraakwering en inbraakdetectie
 - d) Verbeteren/uitbreiden beveiligingscamera's
- 2) Organisatorische maatregelen:
 - e) Inkoop beveiligingsdiensten
 - f) Gastvrijheid en beveiliging combineren
- 3) Werken aan bewustwording en gedrag in de organisatie
- 4) Opstellen en actualiseren van procedures en instructies

De incidentele kosten vanwege investeringen in 2018 en 2019 bedragen in totaal € 560.000, waarvan € 460.000 kan worden gedekt uit bestaande middelen. Een deel (€ 255.000) daarvan kan direct ten laste van de exploitatie worden gebracht en tot een bedrag van € 225.000 worden gedekt uit bestaande middelen. Het overige deel (€ 305.000) zal worden geactiveerd en afgeschreven in termijnen van 10 respectievelijk 25 jaar. Deze afschrijvingslasten kunnen in totaal tot een bedrag van € 235.000 worden gedekt uit bestaande middelen. Hetgeen resteert zijn de incidentele kosten 2018 en 2019 die direct ten laste van de Algemene middelen moeten worden gebracht (€ 30.000) en de incidentele kosten 2019 die vanaf 2020 via jaarlijkse afschrijvingen ten laste van de Algemene middelen worden gebracht (in totaal € 70.000).

Behalve de eenmalige investeringskosten zijn er vanaf 2019 ook exploitatiekosten noodzakelijk die jaarlijks zullen terugkeren. De belangrijkste posten zijn de onderhoudskosten van de technische systemen en de kosten voor beveiligingsdiensten. Deze kosten worden geraamd op € 295.000 per jaar en kunnen tot een bedrag van € 175.000 per jaar uit bestaande middelen worden gedekt. Het betreft vrijval van middelen door overname van taken, besparing op baliekosten receptionisten en inzet van overige AKP-middelen. Per saldo zal vanaf 2019 een beroep op de Algemene middelen moeten worden gedaan van € 120.000 per jaar.

A.14. Mobiliteit

Zie de toelichting bij onderdeel A.1 van het programma Bereikbaarheid.

B. Wat speelt er nog meer

B.1. Dekking kosten Lobby aanpak t.l.v. Organisatieontwikkeling

Zie de toelichting bij onderdeel B.1 van het programma Openbaar bestuur.

B.2. IBOI-indexering RSP-middelen

In de voordracht bij de Begroting 2018 is ingegaan op de effecten van de IBOI (Index Bruto Overheidsinvesteringen) 2017 op de indexeringsverplichting ten laste van boekjaar 2017. Aangegeven is dat de toegekende IBOI-index 2017 van 1,15% leidt tot een extra last van € 1.384.000 in de jaarrekening 2017. Tegelijkertijd hebben wij aangegeven dat de IBOI-indexering ook voor de jaren 2018 en verder waarschijnlijk een negatief effect zal hebben, indicatief een nadeel van € 5,7 miljoen over de periode 2018-2023. Aangekondigd is dat de afweging welke middelen beschikbaar moeten worden gesteld voor de stelpost IBOI en hoe deze kunnen worden gedekt, onderdeel zal zijn van de Voorjaarsnota 2018 (knelpunten aanvaard beleid in samenhang met de actualisering van de financiering).

Op basis van de actuele uitgavenprognoses en voorziene ontwikkeling van de IBOI (verwachting 1,15% per jaar) moet de stelpost voor de IBOI worden verhoogd met € 4.995.000. Hierbij hebben wij rekening gehouden met de reeds beschikbare stelpost en de prognose van de door de gemeente Groningen te leveren bijdrage in de indexering. De verhoging komt met name door een hogere verwachting rond het IBOI-percentage.

Ter verhoging van de stelpost stellen wij u voor om in Begroting 2018 en verder ten laste van de Algemene middelen respectievelijk beschikbaar te stellen € 926.000, € 1.282.000, € 1.047.000, € 873.000, € 582.000 en € 285.000. Totaal € 4.995.000 in de periode 2018 tot en met 2023.

Voor de volledigheid merken wij op dat, naast de ophoging van de stelpost, ook de waardering van het risico nr. 12 in ons weerstandsvermogen in de Jaarrekening 2017 is opgehoogd.

Bij de bepaling van het risico gaan we bij de IBOI nu uit van een jaarlijkse indexatie met 1,45% in plaats van 1,15% en een kans van optreden van 50% in plaats van 25%.

Op basis van deze uitgangspunten is het risico aangepast van een waarde van € 1.700.000 met een kans van optreden van 25% naar een waarde van € 2.733.000 met een kans van optreden van 50%. Een toename van per saldo € 941.500.

B.3. Herstel spaarbedrag 2020-2023

In de voordracht bij de Begroting 2018 (nr. 39/2017) hebben wij voorgesteld de hogere kosten van de IBOI-indexatie van de RSP-middelen in 2017 tot een bedrag van circa € 0,64 miljoen te dekken door het in de Voorjaarsnota 2017 gespaarde bedrag voor nieuw beleid in de periode 2020-2023 tijdelijk te verlagen.

In deze voordracht hebben wij aangegeven dat wij ernaar streven om bij meevallers in 2018 en 2019 - op basis van prioritering - het gespaarde bedrag tenminste weer terug te brengen op het niveau van de Voorjaarsnota 2017 (circa € 9,48 miljoen).

Nu de verwachte ontwikkelingen met name bij de uitkering Provinciefonds duidelijke meevallers laat zien stellen wij voor deze aanvulling in het kader van knelpunten aanvaard beleid 2018 door te voeren en te dekken ten laste van de Algemene middelen.

B.4. Extra inzet Natura 2000 Waddentaken (0,8 fte fs 12)

In ons Collegeakkoord hebben wij afgesproken extra inzet te plegen op het Waddengebied: "Met het Waddengebied heeft de provincie Groningen een belangrijk werelderfgoed in huis. Een uniek eigendom van de hele wereld, waarvan het van groot belang wordt geacht om het te behouden. We maken ons daar sterk voor, op het gebied van waterveiligheid (dijkversterking) en het verbeteren van ecosysteem van de Waddenkust, in het bijzonder van de Eems-Dollard."

Voor deze extra inzet op de Natura 2000 Waddentaken hebben wij voor de periode 2016-2019 € 100.000 per jaar beschikbaar gesteld. Van de nog resterende € 200.000 voor de jaren 2018 en 2019 wordt voorgesteld om € 130.000 beschikbaar te stellen voor personele inzet op bestuurlijke en projectmatige prioriteiten: één beheerautoriteit Waddengebied, begeleiding Structuurschema Wadden, aanwenden Regiodealmiddelen, basismonitoring Natura 2000, organisatie Waddensdag/ trilaterale Waddenconferentie. (0,8 fte schaal 12 gedurende 1,5 jaar).

B.5. Apparaatskosten Leefbaarheid (0,8 fte fs 9)

Op 24 mei 2016 hebben wij het uitvoeringsprogramma Leefbaarheid vastgesteld voor de periode tot en met 2019. Voor de uitvoering van het programma zijn drie tijdelijke medewerkers aangesteld en gefinancierd vanuit het beschikbaar gestelde budget voor uitvoeringskosten. Van het budget voor uitvoeringskosten is nog iets meer dan € 100.000 beschikbaar. Naar nu blijkt is de benodigde capaciteit ten behoeve van de uitvoering van het programma te laag ingeschat. Dit wordt vooral veroorzaakt door de vele subsidieaanvragen die voor het programma worden ingediend. Het aantal subsidieaanvragen overtreft namelijk ruimschoots het beschikbaar gestelde budget. Ten behoeve van de verdere uitvoering van het programma is daarom tijdelijk (in de periode van 18 mei 2018 tot 18 mei 2019) aanvullende capaciteit nodig. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 62.700. Wij stellen voor dit te dekken ten laste van Uitvoeringsprogramma Leefbaarheid.

B.6. Andere wijze van publieksvoorlichting (2 fte fs 11)

Wij hebben de wens geuit om over te gaan tot een andere werkwijze met betrekking tot publieksvoorlichting - publicatie in huis aan huis bladen. De kosten van deze publicaties liggen in verhouding hoog en de gedachte is om de publieksvoorlichting anders vorm te gaan geven, waarbij de inzet vanuit vast personeel geleverd moet gaan worden. Dit is ingegeven door de ontwikkeling en verandering van het medialandschap. Het traditionele medialandschap verandert en de aandacht verschuift steeds meer naar de sociale media. Als gevolg hiervan moeten we zelf proactiever nieuws aanleveren en het eigen verhaal vertellen via andere mediavormen.

Om 24/7 op sociale media actief te kunnen zijn om discussies te volgen en snel te kunnen reageren is menskracht nodig in plaats van inkopen van advertentieruimte. Hiervoor is het van belang dat het krediet Publieksvoorlichting structureel wordt afgeraad en wordt overgeheveld naar het budget Apparaatskosten Personeel van de afdeling Bestuur, Juridische zaken en Communicatie (BJC).

B.7. Voorfinanciering omzetten lening EBG in een subsidie

Zie de toelichting bij programma 5. Economie, onderdeel B.1.

C. Recapitulatie voorstellen met financiële consequenties

(bedragen x € 1.000)

Voorstel	2018	2019	2020	2021	2022	Dekking
A. Onze prioriteiten						
1. Algemene verordening gegevensbescherming	0,0	55,0	57,3	59,7	62,2	AKP/alg. middelen
2. Verbeterplan F&C	0,0	451,9	470,1	386,9	270,4	AKP/alg. middelen
3. P-Controller (1,0 fte fs 11)	0,0	98,4	51,2	0,0	0,0	AKP/alg. middelen
4. Chemport/Groene Chemie (1,0 fte fs 13)			123,2	128,3	133,6	algemene middelen
5. Nieuwe quotumregeling Participatiewet	218,8	223,3	230,6	267,3	276,4	algemene middelen
6. Digitalisering/ICT (1,0 fte fs 10)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	algemene middelen
7. Verbeteren kwaliteit communicatie (2,0 fte fs 11)	47,9	98,4	102,4	106,6	110,9	algemene middelen
8. Omzetten 2 jarig contract Communicatie (0,7 fte fs 7)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	algemene middelen
9. Juridische advisering opgaven/majeure taken (1,5/0,8 fte fs 12/	40,2	82,5	85,9	89,5	93,2	sectorale kredieten
10. Juridische control (0,5 fte fs 12)	26,8	55,0	57,3	59,7	62,2	algemene middelen
11. Centrale opleidingskosten	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	AKP/alg. middelen
12. Gasloos Provinciehuis	0,0	0,0	0,0	156,6	156,6	algemene middelen
13. Gastvrij Beveiligen	30,0	120,0	126,5	126,5	126,5	sect./alg. middelen
14. Mobiliteit - dekking prioriteiten	-4.470,0	0,0	-3.000,0	0,0	0,0	sectorale middelen
subtotaal A	-4.106,4	1.584,5	-1.695,5	1.381,0	1.291,9	
B. Wat speelt er nog meer						
1. Dekking kosten Lobby aanpak t.l.v. organisatieontwikkeling	-50,0	-50,0				sectorale middelen
2. IBOL-indexering RSP-middelen	926,0	1.282,0	1.047,0	873,0	582,0	algemene middelen
3. Herstel spaarbedrag 2020-2023	643,9					algemene middelen
4. Extra inzet Natura 2000 Waddentaken (0,8 fte fs 12)	42,8	88,0				sectorale middelen
5. Apparaatskosten Leefbaarheid (0,8 fte fs 9)	38,7	24,0				sectorale middelen
6. Andere wijze van publieksvoorlichting (2 fte fs 11)	95,8	196,8	204,8	213,1	221,8	sectorale middelen
7. Voorfinanciering omzetten lening EBG in een subsidie	-10.000,0	0,0	0,0			sectorale middelen
subtotaal B	-8.302,8	1.540,8	1.251,8	1.086,1	803,8	
Totaal	-12.409,1	3.125,3	-443,7	2.467,1	2.095,7	

voorstel reeds door PS besloten

Hoofdstuk 3. Financieel kader

1. Financieel perspectief 2018-2022

Wij hebben het financiële perspectief uit de Begroting 2018 tot en met de 9^e wijziging geactualiseerd. Een toelichting op deze actualisatie hebben wij in onderdeel B van dit hoofdstuk opgenomen. In tabel 2 presenteren we de hieruit voortvloeiende wijzigingen in de besteedbare begrotingsruimte 2018-2022 ten opzichte van de Begroting 2018 na 9^e wijziging.

A. Basis financieel perspectief 2017-2021

De startpositie van het financieel perspectief is gebaseerd op de door uw Staten vastgestelde Begroting 2018 en de inmiddels tot en met 30 mei 2018 door u vastgestelde 1^e tot en met de 7^e wijziging van de Begroting 2019, de vastgestelde 9^e wijziging van de Begroting 2018 en de nog door uw Staten vast te stellen 8^e wijziging van de Begroting 2018.

Op 30 mei 2018 hebben uw Staten niet ingestemd met het voorstel voor een bijdrage voor het WK-wielrennen 2020 en de bijbehorende 10^e wijziging van de Begroting 2018.

Deze begrotingswijziging is daarmee voor het financiële perspectief niet meer relevant.

Onderstaand geven wij een overzicht van de financiële gevolgen van de door u vastgestelde begrotingswijzigingen 2018.

(bedragen x € 1.000)						
Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	gemiddelde 2019-2022
A. Financieel perspectief Begroting 2018	1.822,1	1.945,1	8.194,9	7.915,0	5.072,1	5.781,8
B. Door PS vastgestelde/vast te stellen begrotingswijzigingen 2018:						
- 1e wijziging 2018; wijziging subsidiestelsel (50/2017)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
- 2e wijziging 2018; aanvullend krediet inspectievaartuig (57/2017)	0,0	0,0	-31,0	-31,0	-31,0	
- 5e wijziging 2018; krediet Koningsdag 2018 (4/2018)	-215,0					
- 6e wijziging 2018; Planuitw. Sneltrein Gron.-Winschoten (11/2018)	0,0					
- 3e wijziging 2018; Begroting 2018 IPO (2/2018)	-172,0					
- 4e wijziging 2018; tijdelijke bijdrage provincie Zeeland (1/2018)	-300,0	-300,0	-300,0			
- 7e wijziging 2018; bestemming rekeningresulataat 2017 (17/2018)						
- 8e wijziging 2018; uitvoeringsprogramma BRZO 2018/2019 (24/2018)	-45,7	-45,7				
- 9e wijziging 2018; Begroting 2019 SNN (19/2018)		-69,0	-71,4	-73,9	-76,4	
subtotaal B	-732,7	-414,7	-402,4	-104,9	-107,4	-257,3
C. Financieel perspectief Begroting 2018 incl. begr. wijzigingen	1.089,4	1.530,4	7.792,5	7.810,1	4.964,7	5.524,4
NB. Bedragen voorzien van een minteken betekenen een beslag op de algemene middelen (flexibel budget)						

Daarnaast hebben wij in lijn met de Financiële verordening een aantal begrotingswijzigingen in mandaat vastgesteld. In principe zijn deze in mandaat genomen besluiten budgettair-neutraal. In bijlage 2 bij deze Voorjaarsnota hebben wij een overzicht opgenomen van de Statenbesluiten voorzien van een aparte begrotingswijziging en een overzicht van de in mandaat door ons genomen besluiten tot wijziging van de Begroting 2018.

De financiële gevolgen van bovengenoemde begrotingswijzigingen zijn door ons meegenomen in de basis voor deze voorjaarsnota.

B. Voorziene ontwikkelingen

Bij dit onderdeel worden financiële gevolgen van vooral externe ontwikkelingen beschreven, waarmee de provincie in de periode 2018-2022 naar verwachting zal worden geconfronteerd.

B.1. Accressen provinciale uitgaven

Accressen 2019

In het Collegeakkoord 2015-2019 is voorgesteld de accressen voor subsidies, kredieten en beïnvloedbare materiële apparaatskosten in de jaren 2017-2019 op de nullijn te zetten (blz. 170 Begroting 2016). Daarbij is afgesproken om deze nullijn met ingang van 2018 ook toe te passen op onze bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Deze uitgangspunten zijn in 2016 in onze begroting meegenomen.

Toegepaste uitzonderingen:

1. Bijdrage aan de Omgevingsdienst Groningen (ODG) en Prolander.
2. Uitgaven B-AKWA, fractievergoedingen en vergoeding Statenleden.
3. De uitgaven ten behoeve van beheer en onderhoud van wegen en kanalen (inclusief nacalculatie over de periode 2015-2018).
4. De niet beïnvloedbare materiële apparaatskosten (o.a. energiekosten e.d.).
5. In de Najaarsnota 2017 is de bijdrage voor SNN bepaald op 3,5%.

De accressen zijn berekend op basis van de door het Centraal Planbureau (CPB) in december 2017 gepubliceerde inflatiecijfers¹.

Het opgenomen bedrag voor 2018 voor sociale lasten blijkt voldoende om de verhoging van de pensioenpremie voor 2018 op te vangen. De daarvoor opgenomen stelpost kan vrijvallen voor het jaar 2018. Wij stellen voor, gezien de onzekerheden over de ontwikkeling van de pensioenpremie vanaf 2019, de stelpost voor 2019 en volgende te laten staan.

Huidige situatie

In de Voorjaarsnota 2017 hebben we besloten om voor de gemeenschappelijke regelingen geen nacalculatie meer toe te passen. Tot nu toe worden de exploitatiesubsidies jaarlijks nagecalculeerd. De accressen staan reeds vanaf 2014 op de nullijn. Nacalculatie vindt op dit moment feitelijk dan ook niet plaats vanwege deze nullijn, met uitzondering van de uitgaven in het kader van het Meerjarenprogramma beheer en onderhoud provinciale infrastructuur 2017-2020. Volgens de huidige inzichten zal m.i.v. 2020 weer het accres worden toegevoegd op basis van de dan bekende CPB-cijfers. Nacalculatie zal dan weer met ingang van het begrotingsjaar 2021 moeten plaatsvinden. De financiële effecten van dit voorstel zullen daardoor pas vanaf 2021 zichtbaar worden.

Voorstel nieuwe situatie

In het verleden werd een positieve nacalculatie veelal ten onrechte gezien als een meevaller en werd een negatieve nacalculatie als een bezuiniging ervaren, terwijl de nacalculatie niet meer is dan een correctie vanwege hogere dan wel lagere loon- en prijsstijgingen.

Om de systematiek van compensatie van loon- en prijsstijgingen te vereenvoudigen en de hierboven genoemde misvatting te voorkomen stellen wij voor de nacalculatie van exploitatiesubsidies niet langer toe te passen. De plussen en minnen als gevolg van het niet meer toepassen van nacalculatie accressen zullen elkaar over een reeks van jaren naar verwachting compenseren. Een en ander zal tevens leiden tot een vereenvoudiging van de administratieve verwerking.

In bijlage 1.1 geven wij een volledig overzicht van de door ons in deze Voorjaarsnota gehanteerde uitgangspunten.

B.2. Personeelskosten

Ten tijde van het opstellen van deze voorjaarsnota zijn nog niet alle wijzigingen in de personeelskosten bekend. In de Najaarsnota 2018 komen wij hierop terug.

B.3. Kapitaallasten

De kapitaallasten hebben wij medio maart 2018 geactualiseerd op basis van de meest recente liquiditeitsprognose en de te verwachten ontwikkeling van de rente. In bijlage 1.2 treft u een nadere toelichting aan met betrekking tot de mutaties betreffende de kapitaallasten.

¹ Voor het accres van de materiële uitgaven Beheer en Onderhoud wegen en waterwegen hebben wij ons gebaseerd op de publicatie van het Centraal Planbureau (CPB) van 6 maart 2018.

B.4. Opcenten motorrijtuigenbelasting

De verwachte ontwikkelingen met betrekking tot de opbrengst van de opcentenheffing motorrijtuigenbelasting hebben wij samengevat in het onderstaande overzicht.

Opbrengst opcenten MRB	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand: NJN2017/BGR2018	55.490,1	56.199,8	56.874,8	57.829,6	58.874,0	59.923,2
Stand: VJN2018	55.411,7	56.051,5	56.825,1	57.865,5	58.998,7	60.140,0
Verschil	-78,4	-148,3	-49,7	35,9	124,7	216,8
Ontwikkeling en samenstelling wagenpark	-78,4	-236,9	-239,8	-243,8	-248,2	-252,6
Seizoenpatroon kwarttarief	0,0	46,7	62,9	64,0	65,3	66,5
Groei wagenpark (geactualiseerd 0,40%)	0,0	41,9	127,2	215,7	307,6	402,9
	-78,4	-148,3	-49,7	35,9	124,7	216,8

(bedragen x € 1.000)

Uitkomst opbrengst opcenten MRB 2017

In 2017 is in de Najaarsnota 2017 een opbrengst opcenten MRB geraamd van € 55,490 miljoen. In werkelijkheid is de opbrengst in 2017 daar € 0,078 miljoen bij achtergebleven conform onze eigen rekenmodellen en uitgekomen op een bedrag van € 55,412 miljoen. Deze opbrengst 2017 komt conform de jaaropgave van de belastingdienst in werkelijkheid uit op een daarvan zeer beperkt afwijkend bedrag van € 55,408 miljoen. Het verschil ten opzichte van de Najaarsnota bedraagt dan € 0,082 miljoen.

De achterblijvende opbrengst wordt veroorzaakt doordat in de raming over 2017 in de Najaarsnota de omvang van de seizoengebonden stijging van de aantallen in het kwarttarief aan het einde van het jaar niet is teruggeraamd, waardoor met een gemiddeld te hoge opbrengst opcenten kwarttarief is gerekend. In de jaren vanaf 2018 heeft dat eveneens gevolgen voor de hoogte van de ramingen.

Ontwikkeling samenstelling wagenpark

De hiervoor reeds genoemde ontwikkeling van een te hoge raming van het kwarttarief in 2017 werkt door in 2018 en volgende jaren. Een noodzakelijke correctie van de aantallen voor het kwarttarief vanaf het begin van het jaar leidt tot een verlaging van de opbrengst van € 0,237 miljoen in 2018, oplopend tot € 0,253 miljoen in 2022.

Seizoenpatroon kwarttarief

Voor 2018 kan op basis van de werkelijke ontwikkeling in 2017 een inschatting worden gemaakt van het seizoeneffect van het kwarttarief halverwege het jaar, waarbij aantallen toenemen en vervolgens aan het einde van het jaar weer afnemen. Het effect hiervan voor 2018 is een toename van de opbrengst van € 0,047 miljoen in 2018, oplopend tot € 0,067 miljoen in 2022.

Hierbij is dan nog geen rekening gehouden met de seizoeneffecten in 2019 en volgende jaren.

Die veroorzaken afhankelijk van de werkelijke aantallen nog een aanvullende jaarlijkse incidentele opbrengst. Vooralsnog houden we slechts rekening met de doorwerking van de hogere opbrengst aan seizoeneffecten vanuit 2018.

Groei wagenpark (geactualiseerd 0,40%)

Sinds de begroting 2017 wordt uitgegaan van een beperkte groei van het wagenpark op jaarbasis van 0,25%. Dit is de gemiddeld gerealiseerde groei over een langere periode (2012-2016). In 2017 is de groei aangetrokken tot op jaarbasis 1,13%, waardoor gemiddeld over de periode 2012-2017 sprake is geweest van een groei van 0,41%. Op basis hiervan achten wij het verantwoord om de jaarlijkse groei van de opcenten bij te stellen tot 0,40%. Het effect hiervan is een hogere opbrengst in 2018 van € 0,042 miljoen, oplopend tot € 0,403 miljoen in 2022.

Meerjarenraming opcenten MRB-totaal

Op basis van de hierboven toegelichte ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met een in 2018 en 2019 beperkt achterblijvende opbrengst opcenten MRB van tezamen afgerond € 0,2 miljoen. Vanaf 2020 is dan weer sprake van een omslag, met oplopende opbrengsten ten opzichte van de ramingen in de meerjarenbegroting.

In 2020 is dan sprake van een meeropbrengst van € 0,036 miljoen, oplopend tot € 0,217 miljoen in 2022 bij ongewijzigde veronderstellingen.

Tabel 1. Ontwikkeling aantallen en opbrengsten per opcenten motorrijtuigenbelasting

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal te heffen opcenten per 1 januari:					
- door provincie	89,3	90,2	91,6	93,0	94,4
- maximaal toegestaan	111,9	113,0	114,7	116,5	118,2
Gemiddelde opbrengst per opcent	627,7	630,0	631,7	634,4	637,1
Onbenutte belastingcapaciteit	14.195,1	14.385,5	14.611,7	14.877,2	15.161,0

B.5. Provinciefonds

In de decembercirculaire 2017 is voor 2017 nog een aantal nieuwe decentralisatie-uitkeringen opgenomen waardoor de basis van de raming voor 2018 hoger is komen te liggen. Daardoor zullen de te hanteren accressen in 2018 circa € 0,15 miljoen hoger komen te liggen en in de periode 2019-2022 gemiddeld € 0,25 miljoen per jaar.

De raming van onze uitkering uit het Provinciefonds hebben wij verder aangepast op basis van de meicirculaire 2018. Als gevolg van de aanpassingen in deze circulaire van de accressen 2018-2022 en de nacalculatie van het accres 2017 treedt voor de Algemene middelen per saldo een meevaller op van circa € 3,52 miljoen in 2018 en gemiddeld € 5,83 miljoen per jaar in de periode 2019-2022.

Naast een voordeel voor de Algemene middelen kan er ook hoger accres worden toegerekend aan de middelen die wij in het kader van de voormalige decentralisatie-uitkering Verkeer en Vervoer (duVV) via het Provinciefonds ontvangen. In 2018 gaat het om een bedrag van circa € 2,97 miljoen in 2018 en gemiddeld € 5,55 miljoen per jaar in de periode 2019-2022.

Deze forse stijging van het accres is voornamelijk het gevolg van de verwachte stijging van de rijksuitgaven op basis van het Regeerakkoord 2017-2021. Hierover zijn in de maartcirculaire 2018 nadere mededelingen gedaan. Het extra accres als gevolg van het Regeerakkoord 2017-2021 kan op basis van deze circulaire voor de Algemene middelen worden berekend op circa € 0,87 miljoen in 2018 en gemiddeld € 4,10 miljoen per jaar in de periode 2019-2022. Voor de middelen duVV gaat het om een bedrag van € 1,26 miljoen in 2018 en gemiddeld € 5,14 miljoen per jaar in de periode 2019-2022.

In februari 2018 hebben het Rijk, de VNG, het IPO en de Unie van waterschappen het Interbestuurlijk Programma (IBP), als gezamenlijke invulling van een deel van de maatregelen uit het Regeerakkoord 2017-2021, vastgesteld. Momenteel wordt een en ander uitgewerkt in een aantal deelakkoorden. Een deel van de extra accressen als gevolg van het Regeerakkoord zal mogelijk moeten worden ingezet ter bekostiging van de met het Rijk te sluiten deelakkoorden. Omdat wij de inkomsten als gevolg van deze extra accressen inmiddels hebben toegevoegd aan de begrotingsruimte en aan de middelen duVV, zal de bekostiging dan ook ten laste van de begrotingsruimte dan wel de middelen duVV moeten worden gebracht.

Omdat de provincies in 2017 een groter beroep op het BTW-compensatiefonds hebben gedaan dan eerder werd verwacht, zal in 2018 eenmalig een bedrag van € 0,75 miljoen op het Provinciefonds in mindering worden gebracht. Deze uitname leidt voor onze provincie tot een eenmalig nadeel van circa € 0,04 miljoen in 2018.

Ook is de doorwerking van de opbrengsten van de opcentenheffing motorrijtuigen in uitkeringen uit het Provinciefonds geactualiseerd (effect circa + € 0,15 miljoen in 2018 en gemiddeld + € 0,33 miljoen per jaar in de periode 2019-2022).

Tenslotte zijn de gegevens van de eenheden per verdeelmaatstaf gewijzigd en enkele technische correcties door de fondsbeheerders doorgevoerd. Daardoor is in 2018 sprake van een nadeel van circa € 0,43 miljoen en in de periode 2019-2022 van een nadeel van gemiddeld € 0,45 miljoen per jaar.

Het gevolg van de wijzigingen in de december-, de maart- en de meicirculaire is een meevaller voor de Algemene middelen van in totaal € 3,35 miljoen in 2018 en gemiddeld € 5,95 miljoen per jaar in de periode 2019-2022.

Naast financiële gevolgen van de aanpassingen van de algemene uitkering uit het Provinciefonds, zal de provincie via het Provinciefonds nog een aantal decentralisatie-uitkering ontvangen. In het kader van het Erfgoedprogramma ontvangt de provincie Groningen van het ministerie van OCW een bijdrage van € 3,95 miljoen. Voor de realisatie van een waterstof vulpunt in Delfzijl (in het kader van de Pilot Waterstof (OV) bussen) ontvangt de provincie een bijdrage van € 800.000. Daarnaast krijgt de provincie een bijdrage van € 5.999.000 voor uitvoering van het lopende en het vervolgprogramma van Beter Benutten en een bedrag van € 280.000 in het kader van MKB innovatiestimulering Topsectoren. Tegenover deze uitkeringen staan in principe even hoge uitgaven. Daardoor zijn deze toevoegingen budgettair-neutraal en hebben deze geen effect op het financiële perspectief.

In de volgende tabel hebben wij het bovenstaande (A + B.1 tot en met B.5) cijfermatig samengevat.

Tabel 2. Ontwikkeling vrij besteedbare begrotingsruimte 2018-2022

(bedragen x € 1.000)						gemiddelde 2019-2022
Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022	
A. Basis financieel perspectief 2018-2022 (BG2018) na wijz.	1.089,4	1.530,4	7.792,5	7.810,1	4.964,7	5.524,4
B.1. Accressen provinciale uitgaven BG2019	223,9	524,2	543,2	562,2	584,3	553,5
B.2. Personeelskosten	+/-p.m.	+/-p.m.	+/-p.m.	+/-p.m.	+/-p.m.	0,0
B.3. Kapitaallasten	253,5	77,1	3,6	93,6	-299,5	-31,3
B.4. Opcen motorrijtuigenbelasting	-148,3	-49,7	35,9	124,7	216,8	81,9
B.5. Provinciefonds	3.352,2	4.480,7	5.275,2	6.099,6	7.956,1	5.952,9
Totaal vrij besteedbare begrotingsruimte	4.770,7	6.562,7	13.650,3	14.690,2	13.422,4	12.081,4

Op basis van tabel 2 en de bijbehorende toelichting kan worden geconcludeerd dat de vrij besteedbare begrotingsruimte vooral zal toenemen door de lager geraamde loon- en prijsstijgingen, en de hogere uitkering uit het Provinciefonds.

2. Bestedingsvoorstellen 2018-2022

De bestedingsvoorstellen 2018-2022 in hoofdstuk 2 hebben in de meeste gevallen betrekking op de resterende jaren van deze collegeperiode (2018-2019). In een aantal gevallen heeft de looptijd van de voorstellen een structureel dan wel een langdurig karakter.

Het gaat dan bijvoorbeeld om de volgende voorstellen:

- Algemene Verordening Gegevensbescherming
- Verbeterplan Financiën & Control (F&C)
- Chemport/Groene Chemie
- Nieuwe quotumregeling Participatiewet
- Opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap (ERL)
- Erfgoedmonitor
- Juridische control
- Gasloos Provinciehuis
- Verbeteren kwaliteit communicatie
- Gastvrij Beveiligen
- Bijdrage Omgevingsdienst Groningen
- Uitvoeringskosten milieu
- IBOI-indexering RSP-middelen

Bij de presentatie van de bestedingsvoorstellen in hoofdstuk 2 van deze voorjaarsnota hebben wij het onderscheid gemaakt tussen 'prioriteiten' en 'wat speelt er nog meer'. Bij 'prioriteiten' betreft het in principe nieuw beleid of intensiveringen van het bestaande beleid.

Bij 'wat speelt er nog meer' gaat het om onontkoombare knelpunten en ontwikkelingen in het aanvaarde beleid, waarbij de provincie weinig of geen keuzemogelijkheden meer heeft.

In tabel 3 hebben wij deze voorstellen per programma voor u samengevat.

Tabel 3. Beslag voorstellen hoofdstuk 2 op besteedbare begrotingsruimte 2018-2022

(bedragen x € 1.000)						gemiddelde 2019-2022
Programma's	2018	2019	2020	2021	2022	
A. Onze prioriteiten						
1. Ruimte en water	0,0	-50,0	0,0	0,0	0,0	-12,5
2. Milieu en energie	200,0	100,0	0,0	0,0	0,0	25,0
3. Platteland en natuur	80,0	80,0	80,0	80,0	0,0	60,0
4. Bereikbaarheid	7.470,0	121,5	121,5	121,5	0,0	91,1
5. Economie	0,0	275,0	150,0	150,0	150,0	181,3
6. Cultuur en maatschappij	65,0	1.715,0	2.290,0	2.290,0	2.225,0	2.130,0
7. Openbaar bestuur	-40,2	-82,5	-85,9	-89,5	-93,2	-87,8
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	-4.106,4	1.584,5	-1.695,5	1.381,0	1.291,9	640,5
subtotaal beslag A	3.668,5	3.743,5	860,1	3.933,1	3.573,8	3.027,6
B. Wat speelt er nog meer						
1. Ruimte en water	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Milieu en energie	530,3	197,6	224,9	260,0	272,2	238,7
3. Platteland en natuur	-30,0	81,6	0,0	0,0	0,0	20,4
4. Bereikbaarheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Economie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Cultuur en maatschappij	-38,7	-24,0	0,0	0,0	0,0	-6,0
7. Openbaar bestuur	-45,8	-146,8	-204,8	-213,1	-221,8	-196,6
8. Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering	1.697,2	1.540,8	1.251,8	1.086,1	803,8	1.170,6
subtotaal beslag B	2.113,0	1.649,2	1.271,9	1.133,0	854,2	1.227,1
Totaal beslag	5.781,5	5.392,7	2.132,0	5.066,1	4.428,0	4.254,7
Waarvan:						
- reeds besloten en/of voorgelegd aan Provinciale Staten:						
a. Begroting 2019 Prolander		181,6				
- nog nader af te wegen voorstellen (zie deel 2 VJN2018)	5.781,5	5.211,1	2.132,0	5.066,1	4.428,0	

nr. 23/2018

Te hanteren beleidslijn

In de Voorjaarsnota 2017 hebben wij voor de periode 2017-2019 de volgende uitgangspunten vastgelegd:

- a) Niet alle begrotingsruimte 2017-2019 wordt ingezet voor nieuw beleid in deze periode. Wij willen zoveel mogelijk sparen voor nieuw beleid in de periode 2020-2023.

- b) We zetten alleen begrotingsruimte in op onvermijdbare zaken en daar waar het gaat om bestuurlijk-maatschappelijke prioriteiten is dekking aan de orde vanuit herprioritering bestaande middelen. Hiermee houden we de inzet van Algemene middelen zo beperkt mogelijk. Bij de afweging van prioriteiten in het kader van deze voorjaarsnota is dat niet in alle gevallen mogelijk gebleken.

In de Najaarsnota 2017 hebben wij daar nog de volgende uitgangspunten aan toegevoegd:

1. In het kader van de besluitvorming rondom Groningen Airport Eelde (GAE) en het daarmee annex zijnde compensatiepakket is een bedrag van € 14,83 miljoen onttrokken uit het stamkapitaal. Conform eerdere besluitvorming dient het stamkapitaal weer aangevuld te worden vanuit toekomstige meevallers. Conform eerdere afspraken wordt voorgesteld om het moment van de jaarrekening hiervoor te benutten.
2. Er kunnen zich onverhoopt knelpunten voordoen in de opgaven en majeure taken waar wij als provincie fors op inzetten. Indien dit aan de orde is, kan overwogen worden om bij de Voorjaarsnota hier extra middelen op in te zetten. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het hier om verschillende opgaven/majeure taken kan gaan, hetgeen betekent dat het niet wordt beperkt tot de opgaven Waddenkust/Eems-Dollard en Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap (ERL).

Prioriteiten

De voorstellen onder de noemer 'Prioriteiten' betreffen voorstellen nieuw beleid of intensiveringen van het bestaande beleid in de periode 2018-2022. In tabel 4 geven wij daarvan een specificatie. In hoofdstuk 2 van deze Voorjaarsnota hebben wij de betreffende voorstellen per programma (onderdeel A van elk programma) nader toegelicht.

Tabel 4. Specificatie Prioriteiten

(bedragen x € 1.000)						gemiddelde 2019-2022	Voordracht- nummer	Datum PS
Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022			
Reeds door PS besloten								
Subtotaal reeds door PS besloten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Nog door PS (definitief) te besluiten								
1. Eerder geconstateerde knelpunten								
1. Mobiliteit	3.000,0	p.m.	-3.000,0	p.m.	p.m.	-750,0		
2. Afloop contract RWS vaarweg Lemmer-Delfzijl	0,0	121,5	121,5	121,5	0,0	91,1		
3. Algemene verordening gegevensbescherming	0,0	55,0	57,3	59,7	62,2	58,6		
4. Verbeterplan F&C	0,0	451,9	470,1	386,9	270,4	394,8		
5. P-Controller (1,0 fte fs 11)	0,0	98,4	51,2	0,0	0,0	37,4		
subtotaal 1	3.000,0	726,8	-2.299,9	568,1	332,6	-168,1		
2. Continueren huidig beleid/onvermijdelijk								
1. Nationaal Programma voor het aardbevingsgebied	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	0,0		
2. Internationaal kenniscentrum voor klimaatadaptatie	100,0	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	0,0		
3. Intensivering inzet programma Energietransitie 2016-2019	100,0	25,0	0,0	0,0	0,0	6,3		
4. Beheer en monitoring broedeilanden	80,0	80,0	80,0	80,0	0,0	60,0		
5. Chemport/Groene Chemie (incl. 1,0 fte fs 13)	0,0	150,0	273,2	278,3	283,6	246,3		
6. Acquisitie Noord-Nederland	0,0	150,0	0,0	0,0	0,0	37,5		
7. Opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap	65,0	1.715,0	2.240,0	2.240,0	2.175,0	2.092,5		
8. Erfgoedmonitor	0,0	0,0	50,0	50,0	50,0	37,5		
9. Nieuwe quotumregeling Participatiewet	218,8	223,3	230,6	267,3	276,4	249,4		
10. Digitalisering/ICT (1,0 fte fs 10)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
11. Verbeteren kwaliteit communicatie (1,0 fte fs 11)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
12. Juridische advisering opgaven/majeure taken (1,5 fte fs 12)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
13. Juridische control (0,5 fte fs 12)	26,8	55,0	57,3	59,7	62,2	58,6		
14. Centrale opleidingskosten (wettelijk verplicht)	0,0	267,0	0,0	0,0	0,0	66,8		
15. Gasloos Provinciehuis	0,0	0,0	0,0	156,6	156,6	78,3		
subtotaal 2	590,6	2.665,3	2.931,1	3.131,9	3.003,8	2.933,0		
3. Overige prioriteiten								
1. Verbeteren kwaliteit communicatie (1,0 fte fs 11)	47,9	98,4	102,4	106,6	110,9	104,6		
2. Omzetten 2 jarig contract Communicatie (0,7 fte fs 7)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
3. Juridische advisering opgaven/majeure taken (0,8 fte fs 8)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
4. Centrale opleidingskosten (niet wettelijk verplicht)	0,0	133,0	0,0	0,0	0,0	33,3		
5. Gastvrij Beveiligen	30,0	120,0	126,5	126,5	126,5	124,9		
subtotaal 3	77,9	351,4	228,9	233,1	237,4	262,7		
Subtotaal 1-3 nog door PS te besluiten	3.668,5	3.743,5	860,1	3.933,1	3.573,8	3.027,6		
Totaal	3.668,5	3.743,5	860,1	3.933,1	3.573,8	3.027,6		

Wij hanteren voor de prioriteiten de volgende onderverdeling:

1. Eerder geconstateerde knelpunten
2. Continueren huidig beleid/onvermijdelijk
3. Overige prioriteiten.

1. Eerder geconstateerde knelpunten

Het betreft vooral al eerder geconstateerde knelpunten in het aanvaarde beleid, die veelal door externe ontwikkelingen (bijvoorbeeld gemaakte afspraken, wijzigingen in wetgeving) zijn veroorzaakt en die zonder meer moeten worden aangepakt.

2. Continueren huidig beleid/onvermijdelijk

Het betreft met name prioriteiten die voortvloeien uit geconstateerde tekortkomingen dan wel eerder gemaakte keuzes en nodig zijn om het ingezette beleid te kunnen continueren dan wel te intensiveren. Het gaat hierbij vooral om de inzet van middelen ten behoeve van belangrijke maatschappelijke opgaven en majeure taken (onder meer energietransitie, cultureel erfgoed, economie).

3. Overige prioriteiten

Hierbij gaat het veelal om prioriteiten op de beleidsterreinen buiten de maatschappelijke opgaven en majeure taken.

4. Creëren (begrotings)ruimte voor nieuwe initiatieven

In aanvulling op bovenstaande voorstellen nieuw beleid willen wij middelen reserveren om nu en in de komende jaren voldoende ruimte beschikbaar te hebben voor Provinciale Meefinanciering (PMF). Het budget (reserve) Provinciale Meefinanciering (PMF) biedt de provincie de mogelijkheid om mee te financieren in belangrijke economisch structuurversterkende projecten en draagt daarmee bij aan het creëren van arbeidsplaatsen. Het budget (reserve) vormt hiermee een essentiële en onmisbare schakel in de structuurversterking van de Groninger economie. Om deze inzet blijvend te kunnen leveren, stellen wij voor om het budget in de jaren 2018 en 2019 na aftrek van de meerjarige verplichtingen, op te hogen tot minimaal € 7 miljoen per jaar en deze ophoging te dekken uit de Algemene middelen. Wij merken hierbij het volgende op:

- Inzet vanuit Provinciale Meefinanciering vindt plaats op belangrijke projecten met meer dan alleen een economisch karakter.
- De verwachting is dat we de komende jaren fors moeten meefinancieren aan economische projecten in het aardbevingsgebied.
- Met deze aanvulling is het huidige college in staat noodzakelijke initiatieven te ondersteunen en wordt een belangrijke stap gezet in het creëren van budgettaire ruimte voor het volgende college.

Wij stellen voor om voor 2018 en 2019 resp. € 1,38 miljoen en € 1,55 miljoen beschikbaar te stellen vanuit de Algemene middelen.

Wat speelt er nog meer

De voorstellen onder de noemer 'Wat speelt er nog meer' betreffen een aantal knelpunten in het aanvaard beleid en voorstellen waarover de besluitvorming niet kon wachten tot aan de Voorjaarsnota 2017 (voorbeslag). In tabel 5 geven wij daarvan een specificatie. In hoofdstuk 2 van deze Voorjaarsnota hebben wij de betreffende voorstellen per programma (onderdeel B van elk programma) nader toegelicht.

Tabel 5. Specificatie Wat speelt er nog meer

(bedragen x € 1.000)						gemiddelde 2019-2022	Voordracht- nummer	Datum PS
Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022			
Reeds door PS besloten								
Begroting 2019 Prolander	0,0	181,6	0,0	0,0	0,0	45,4	23/2018	30.05.18
						0,0		
Subtotaal reeds door PS besloten	0,0	181,6	0,0	0,0	0,0	45,4		
Nog door PS te besluiten								
Bijdrage Omgevingsdienst Groningen	430,3	97,6	122,9	156,0	166,1	135,7		
Uitvoeringskosten milieu	100,0	100,0	102,0	104,0	106,1	103,0		
Restauratie rijksmonumenten	450,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Uitvoering ERL (Erfgoed, Ruimte en Landschap)	-450,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Lobby aanpak	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
IBOI-indexering RSP-middelen	926,0	1.282,0	1.047,0	873,0	582,0	946,0		
Herstel spaarbedrag 2020-2023	643,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Natura2000/Waddenzee	-30,0	-100,0	0,0	0,0	0,0	-25,0		
Extra inzet Natura 2000 Waddentaken (0,8 fte fs 12)	42,8	88,0	0,0	0,0	0,0	22,0		
Uitvoeringskosten leefbaarheid	-38,7	-24,0	0,0	0,0	0,0	-6,0		
Apparaatskosten Leefbaarheid (0,8 fte fs 9)	38,7	24,0	0,0	0,0	0,0	6,0		
Publieksvoorlichting	-95,8	-196,8	-204,8	-213,1	-221,8	-209,1		
Andere wijze van publieksvoorlichting (2 fte fs 11)	95,8	196,8	204,8	213,1	221,8	209,1		
Omzetten lening EBG in een subsidie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
						0,0		
Subtotaal nog door PS te besluiten	2.113,0	1.467,6	1.271,9	1.133,0	854,2	1.181,7		
Totaal	2.113,0	1.649,2	1.271,9	1.133,0	854,2	1.227,1		

Over één in tabel 5 vermeld voorstel hebben uw Staten reeds een besluit genomen. Over dit voorstel hoeft nu niet opnieuw een besluit te worden genomen.

In de vergadering van 30 mei 2018 heeft u namelijk gesproken over de voordracht [23/2018](#) over de Begroting 2019 van Prolander. De financiële dekking van dit voorstel wordt in het kader van deze voorjaarsnota geregeld.

Naast de in tabel 5 verwerkte bestedingsvoorstellen nemen wij in deze voorjaarsnota nog een administratief-technische wijziging mee, te weten:

1. Een subsidie aan het ontwikkelbedrijf van de NOM van € 140.179 ten laste van het rekeningresultaat 2016 (Algemene reserve). In de [voordracht bij de Jaarrekening 2016](#) hebben wij u daar nader over geïnformeerd (pagina 30-10).

Deze administratief-technische wijziging is budgettair-neutraal.

3. Financieel perspectief na bestedingsvoorstellen

De begrotingsruimte 2018-2022, die op basis van de in tabel 3 samengevatte bestedingsvoorstellen en de reservering voor Provinciale Meefinanciering resteert, hebben wij aangegeven in tabel 6. Om in de jaren vanaf 2019 een flexibel budget van tenminste € 2 miljoen te kunnen realiseren zal er tussen de jaren 2018 tot en met 2020 een herschikking van de begrotingsruimte moeten plaatsvinden. Er zal begrotingsruimte uit 2020 naar voren moeten worden gehaald. Deze herschikking van begrotingsruimte loopt via stortingen in dan wel onttrekkingen aan de Algemene reserve (€ 1,77 miljoen) en de reserve MIT dan wel de reserve duVV (€ 3 miljoen). Over de periode 2018-2020 is deze herschikking budgettair neutraal.

Tabel 6. Resterende begrotingsruimte 2018-2022

Omschrijving	(bedragen x € 1.000)					gemiddelde 2019-2022
	2018	2019	2020	2021	2022	
1. Vrij besteedbare begrotingsruimte (tabel 2)	4.770,7	6.562,7	13.650,3	14.690,2	13.422,4	12.081,4
2. Beslagen (tabel 3):						
a. onze prioriteiten	3.668,5	3.743,5	860,1	3.933,1	3.573,8	3.027,6
b. reservering voor Provinciale Meefinanciering 2018 e.v.	1.383,0	1.550,0				387,5
c. wat speelt er nog meer	2.113,0	1.649,2	1.271,9	1.133,0	854,2	1.227,1
Totaal beslagen	7.164,5	6.942,7	2.132,0	5.066,1	4.428,0	4.642,2
3. Resterende begrotingsruimte (= 1 - 2)	-2.393,8	-379,9	11.518,3	9.624,1	8.994,4	7.439,2
4. Herschikking begrotingsruimte 2018-2022:						
a. via Algemene reserve	-606,2	2.379,9	-1.773,7			151,5
b. via taakstelling MIT/duVV i.v.m. opsch. waterstofbussen	3.000,0		-3.000,0			-750,0
Totaal herschikking begrotingsruimte 2018-2022	2.393,8	2.379,9	-4.773,7	0,0	0,0	-598,5
5. Resterende begrotingsruimte na herschikking (= 3 + 4)	0,0	2.000,0	6.744,6	9.624,1	8.994,4	6.840,8

De resterende begrotingsruimte wordt voor de periode 2019-2022 geraamd op gemiddeld € 6,84 miljoen per jaar. Uitgaande van een flexibel budget van € 2 miljoen per jaar, kan de vrij besteedbare ruimte boven dit flexibel budget worden berekend op gemiddeld € 4,84 miljoen per jaar.

Het financiële perspectief 2018-2022 is met een aantal onzekerheden omgeven. In paragraaf 5 van dit hoofdstuk lichten wij de belangrijkste onzekerheden nader toe.

4. Strategische verkenning/begrotingsruimte 2020-2023

Wij hebben een zogenaamde strategische verkenning uitgevoerd, waarin wij de richting hebben bepaald en keuzes hebben gemaakt die in deze voorjaarsnota nader zijn uitgewerkt. Deze strategische verkenning kent 2 belangrijke componenten.

Financieel perspectief 2018-2019 versus voorstellen nieuw beleid

De eerste component betreft het financieel perspectief voor de jaren 2018 en 2019 afgezet tegen voorstellen nieuw beleid. Voor de resterende jaren van deze collegeperiode willen wij de volgende uitgangspunten hanteren:

1. Er wordt geen beslag op de Algemene middelen gelegd, maar dekking gevonden binnen bestaande middelen.
2. Mochten zich onverhoopt toch knelpunten voordoen in de opgaven/majeure taken dan kan worden overwogen om hiervoor extra middelen beschikbaar te stellen (ook geduid als onvermijdelijk).
3. Zoveel mogelijk middelen beschikbaar te hebben voor de volgende collegeperiode (nieuw beleid 2020-2023). Dit betekent dat als uitgangspunt is gehanteerd dat in principe de posten nieuw beleid vanuit deze collegeperiode niet structureel zijn meegenomen (alleen voor 2018 en 2019). Structureel meegenomen zijn de formatieve aspecten en (andere) wettelijke verplichtingen. Voor ERL en erfgoedmonitor is dit cijfermatig tot en met 2026 verwerkt.

Het beeld voor de jaren 2018 en 2019 ziet er als volgt uit:

- a) De vrij besteedbare begrotingsruimte 2018 en 2019 bedraagt, rekening houdend met de overige zaken die in 2018 en 2019 spelen en het beschikbaar hebben van een flexibel budget van € 2 miljoen in 2019, nog circa € 5,57 miljoen.
- b) Van deze vrij besteedbare begrotingsruimte van circa € 5,57 miljoen willen we tot een bedrag van € 3,73 miljoen inzetten voor eerder geconstateerde knelpunten in het aanvaard beleid (eerder aan de orde geweest) (zie tabel 7), een bedrag van € 3,26 miljoen voor een aantal maatschappelijke opgaven/majeure taken (zie tabel 8), een bedrag van € 0,43 miljoen voor overige prioriteiten/ontwikkelingen (zie tabel 9) en een reservering van begrotingsruimte om het budget voor Provinciale Meefinanciering in 2018 en volgende jaren aan te kunnen vullen (zie tabel 10).
- c) Rekening houdend met deze inzet van de begrotingsruimte 2018 en 2019 (in totaal circa € 10,34 miljoen) resteert er in de jaren 2018 en 2019 een tekort van circa € 4,77 miljoen. Daarvan wordt € 3 miljoen veroorzaakt door voorfinanciering ten laste van de Algemene middelen met een taakstelling MIT en/of via duVV (dit is in lijn met het besluit van uw Staten dat vrijval binnen MIT/RSP/duVV kan worden aangewend voor de ambities binnen de sector Mobiliteit). Duidelijkheid over de regionale cofinanciering van de opschaling waterstofbussen moet in het najaar komen.

Het resterende tekort 2018/2019 van € 1,77 miljoen zal vanuit de begrotingsruimte 2020 moeten worden aangevuld.

Tabel 7. Eerder geconstateerde knelpunten

(bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	2018	2019	Totaal 2018-2019
1. Eerder geconstateerde knelpunten			
1. Mobiliteit	3.000,0	p.m.	3.000,0
2. Afloop contract RWS vaarweg Lemmer-Delfzijl	0,0	121,5	121,5
3. Algemene verordening gegevensbescherming	0,0	55,0	55,0
4. Verbeterplan Financiën & Control	0,0	451,9	451,9
5. P-Controller (1,0 fte fs 11)	0,0	98,4	98,4
Totaal	3.000,0	726,8	3.726,8

Tabel 8. Continueren huidig beleid/onvermijdelijk

(bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	2018	2019	Totaal 2018-2019
2. Continueren huidig beleid/onvermijdelijk			
1. Nationaal Programma voor het aardbevingsgebied	p.m.	p.m.	0,0
2. Internationaal kenniscentrum voor klimaatadaptatie	100,0	p.m.	100,0
3. Intensivering inzet programma Energietransitie 2016-2019	100,0	25,0	125,0
4. Beheer en monitoring broedeilanden	80,0	80,0	160,0
5. Chemport/Groene Chemie (incl. 1,0 fte fs 13)	0,0	150,0	150,0
6. Acquisitie Noord-Nederland	0,0	150,0	150,0
7. Opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap	65,0	1.715,0	1.780,0
8. Erfgoedmonitor	0,0	0,0	0,0
9. Nieuwe quotumregeling Participatiewet	218,8	223,3	442,1
10. Digitalisering/ICT (1,0 fte fs 10)	0,0	0,0	0,0
11. Verbeteren kwaliteit communicatie (1,0 fte fs 11)	0,0	0,0	0,0
12. Juridische advisering opgaven/majeure taken (1,5 fte fs 12)	0,0	0,0	0,0
13. Juridische control (0,5 fte fs 12)	26,8	55,0	81,8
14. Centrale opleidingskosten (wettelijk verplicht)	0,0	267,0	267,0
15. Gasloos Provinciehuis	0,0	0,0	0,0
Totaal	590,6	2.665,3	3.255,9

Tabel 9. Overige prioriteiten/ontwikkelingen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2018	2019	Totaal 2018- 2019
3. Overige prioriteiten			
1. Verbeteren kwaliteit communicatie (1,0 fte fs 11)	47,9	98,4	146,3
2. Omzetten 2 jarig contract Communicatie (0,7 fte fs 7)	0,0	0,0	0,0
3. Juridische advisering opgaven/majeure taken (0,8 fte fs 8)	0,0	0,0	0,0
4. Centrale opleidingskosten (niet wettelijk verplicht)	0,0	133,0	133,0
5. Gastvrij Beveiligen	30,0	120,0	150,0
Totaal	77,9	351,4	429,3

Tabel 10. Reservering begrotingsruimte

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2018	2019	Totaal 2018- 2019
4. Reservering begrotingsruimte			
1. Provinciale Meefinanciering 2018 e.v.	1.383,0	1.550,0	2.933,0
Totaal	1.383,0	1.550,0	2.933,0

Doorkijk 2020-2023

De tweede component betreft een zogenaamde doorkijk voor de periode 2020-2023. Deze doorkijk heeft ons inzicht gegeven in enerzijds de mate waarin het door ons ingezette nieuw beleid gecontinueerd moet worden en anderzijds in eventuele nieuwe ontwikkelingen c.q. knelpunten waarmee we rekening zullen moeten houden. Het beeld voor deze periode ziet er als volgt uit:

- a) De vrij besteedbare begrotingsruimte 2020-2023 bedraagt circa € 42,08 miljoen. Zie tabel 11.

Daarbij is rekening gehouden met:

- het aanvullen van de in 2018 en 2019 ontbrekende begrotingsruimte (- € 1,77 miljoen).
- de beschikbare middelen voor continueren nieuw beleid (€ 9,44 miljoen)
- het bedrag dat vorige jaar in de Voorjaarsnota 2017 is gespaard voor de bekostiging van nieuw beleid in de periode 2020-2023 (€ 9,48 miljoen)

Daarnaast is er per jaar nog een bedrag van € 2,0 miljoen (flexibel budget) beschikbaar voor nieuw beleid, in te vullen in het betreffende jaar.

De mogelijke benodigde inzet voor het Nationaal Programma aardbevingsgebied is vooralsnog op p.m. gezet.

Tabel 11. Financieel perspectief 2020-2023

(bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	Totaal 2020-2023
Begrotingsruimte 2020-2023					
1. Meerjarenraming incl. voorstellen nieuw beleid	8,52	9,62	8,99	5,80	32,93
2. Taakstelling MIT/vrijval duVV	3,00				3,00
3. Begrotingstekort 2018/2019	-4,77				-4,77
4. Stelpost continueren incidenteel nieuw beleid	0,79	2,88	2,88	2,88	9,44
5. Gespaard in collegeperiode 2015-2019	9,48				9,48
6. Benodigd flexibel budget	-2,00	-2,00	-2,00	-2,00	-8,00
Totaal	15,01	10,51	9,88	6,68	42,08

- b) Er spelen toekomstige ontwikkelingen c.q. knelpunten die op dit moment niet goed zijn te kwantificeren (bijv. Nationaal Programma aardbevingsgebied, Winschoterdiep, beheer en onderhoud wegen en kanalen, invandeneffect realisatie NNN (voormalig EHS), nieuwe cao vanaf 2019, Invoering Omgevingswet 2021, Afronding gemeentelijke herindeling en overdracht van taken en middelen, energietransitie, ED2050, uitbreiden geurapp).

- c) Kijkend naar de omvang van het nieuw beleid van de vorige collegeperiodes van respectievelijk € 34 miljoen en € 37 miljoen vinden wij het van belang om in ieder geval te streven naar een omvang nieuw beleid van tenminste € 30 miljoen.
Uitgaande van dit bedrag is er in de periode 2020-2023 maximaal circa € 12,08 miljoen beschikbaar voor bijvoorbeeld het Nationaal Programma aardbevingsgebied en het opvangen van de gevolgen van mogelijke ontwikkelingen en knelpunten.
- d) Als de gewenste omvang van het nieuw beleid in de periode 2020-2023 op een hoger bedrag dan de nu beschikbare € 42,08 miljoen wordt gesteld, dan zal op zoek moeten worden gegaan naar aanvullende dekkingsmogelijkheden. De sporen waarlangs deze aanvullende middelen verkregen kunnen worden zijn 'oud voor nieuw', bevriezen van accressen en het inzetten van toekomstige meevallers.

Het huidige financiële perspectief geeft op dit moment geen directe aanleiding deze sporen verder te verkennen. Of en in hoeverre deze sporen in de komende jaren wel verder moeten worden verkend is afhankelijk van het in de periode 2020-2023 na te streven ambitieniveau en het dan aanwezige financiële perspectief.

Het financiële perspectief wordt in belangrijke mate beïnvloed door macro-economische ontwikkelingen, de financiële gevolgen van de nadere uitwerking van de kabinetsplannen en daarvoor gevraagde inzet van de provincies, de opschaling van gemeenten en een eventuele onderuitputting van de middelen vanuit de huidige begroting.

In het kader van de Voorjaarsnota 2019 zullen deze aspecten, afhankelijk van de dan bestaande financiële situatie en dan te maken beleidskeuzes, nader uitgewerkt worden. Op dat moment bestaat een beter zicht op deze aspecten en kunnen deze worden voorzien van een goede financiële duiding.

5. Risico's/onzekerheden

Het financiële perspectief 2018-2022 is met de nodige onzekerheden omgeven. De belangrijkste betreffen wel de onzekerheden met betrekking tot lonen, prijzen, rente en de uitkeringen uit het Provinciefonds.

5.1. Afwijking cao van beschikbare loonruimte in 2019 en volgende jaren

In 2017 is een cao afgesloten voor de periode 2017-2018. De financiële gevolgen daarvan zijn verwerkt in de huidige meerjarenramingen. Voor de jaren na 2018 blijft vooralsnog onzekerheid bestaan over de gevolgen van de voor die jaren nog af te sluiten cao's.

5.2. Afwijkende ontwikkelingen van inflatie, rente en dividenden

Voor de verwachte loon- en prijsontwikkelingen hebben wij ons gebaseerd op de verwachtingen, die het Centraal Planbureau (CPB) in december 2017 en maart 2018 heeft gepresenteerd. Er is nog geen recentere informatie beschikbaar.

In ons Collegeakkoord 2015-2019 hebben wij voorgesteld in de jaren 2017 tot en met 2019 de nullijn te hanteren voor de beïnvloedbare apparaatskosten, subsidies en kredieten.

De geraamde ontwikkeling van de kortlopende rente hebben wij tot nu toe gebaseerd op onze verwachtingen en inzichten naar de stand van het voorjaar 2018.

De kans bestaat dat in de loop van de komende jaren zal blijken dat er sprake is van een afwijkende ontwikkeling van lonen, prijzen, rente en dividenden. Afhankelijk van de richting van de afwijkingen kan dit leiden tot verslechtingen dan wel verbeteringen van het financiële perspectief.

5.3. Indexatie opcenten motorrijtuigenbelasting

Voor indexatie van het opcententarief voor 2019 sluiten we aan bij de indexatie welke door het Rijk ook wordt gehanteerd voor het bepalen van het maximale opcententarief. Deze indexatie zal naar verwachting in de zomer bekend zijn en worden betrokken bij het opstellen van onze ramingen voor 2019 en volgende jaren in de Najaarsnota 2018 en de Begroting 2019.

5.4. Verrekening met plafond voor declaraties BTW-compensatiefonds

Vanaf 2015 wordt er een plafond in het BTW-compensatiefonds (BCF) gehanteerd, dat meegroeit met de ontwikkeling van het accres Provinciefonds. Voor zover compensatie van BTW bij het BCF het plafond te boven gaat wordt het provincie- en Gemeentefonds gekort voor de overschrijding.

Omgekeerd geldt er een bijstorting in het Provincie- en Gemeentefonds wanneer het plafond van het BCF wordt onderschreden.

Voor de korte termijn verwacht het Rijk een onderschrijding van het plafond. Dit betekent een voordeel in het Provinciefonds. In onze ramingen hebben wij daar nu al rekening mee gehouden. Doordat veel provincies ambitieuze investeringsprogramma's hebben is de kans aanwezig dat door het beroep op het BCF het plafond op termijn zal overstijgen. Dit zal dan leiden tot een korting op het Provinciefonds.

In de meicirculaire 2018 Provinciefonds zijn nadere mededelingen gedaan over de omvang van de verrekening over 2017. Omdat de provincies in 2017 meer bij het BTW-compensatiefonds hebben gedeclareerd dan oorspronkelijk werd verwacht, vindt in 2018 een éénmalige uitname van middelen uit het Provinciefonds plaats. De hieruit voortvloeiende minderinkomsten komen in 2018 ten laste van de Algemene middelen en daarmee ten laste van het flexibel budget.

5.5. Nadere uitwerking Interbestuurlijk programma in deelakkoorden

Op 14 februari 2018 ondertekenden de overheden de [programmastart](#) van het Interbestuurlijk Programma (IBP). Daarbij zijn afspraken gemaakt over een gezamenlijke agenda en financiële uitgangspunten. In de volgende fase is het de ambitie om per maatschappelijke opgave te komen tot uitwerkingsafspraken die in de praktijk gaan werken. In deze volgende fase wordt gewerkt met verschillende snelheden aan uitwerkingsafspraken en mijlpalen per opgave. Er komt niet één uitwerkingsakkoord of een deadline daarvoor voor alle opgaven. Per opgave komen er verschillende akkoorden, afspraken en acties.

De volgende tabel toont per opgave de mijlpalen en een overzicht van wanneer deze mijlpalen gepland staan.

Opgave	Mijlpalen	Planning
1. Gezamenlijk aan de slag voor het klimaat	Klimaatakkoord (afspraken op hoofdlijnen)	Zomer 2018
	Bestuursakkoord klimaatadaptatie	Medio 2018
	Circulaire economie: afspraken over hoe aan de slag met Regionale CE-strategieën en vervolgens regionale afspraken	Medio 2018 en 2019
2. Toekomstbestendig wonen	Nationale Woonagenda	Mei 2018
	Regio-afspraken	2018
3. Regionale economie als versneller	PM (afhankelijk van overleg EZK-IPO)	PM
4. Naar een vitaal platteland	PM (na keuze van gebieden tijdens 2-daagse)	PM
5. Merkbaar beter in het sociaal domein	PM (Verschillende mijlpalen per thema. Na bespreking tussen VNG en betrokken departementen worden deze toegevoegd)	PM
6. Problematische schulden voorkomen en oplossen	Brede afspraken met grote uitvoerders en gemeenten over schuldenaanpak	PM
7. Nederland en migrant voorbereid	Bestuursakkoord LVV op basis van wat werkt in pilots	2020
	Bestuurlijke afspraken flexibel en effectief asielstelsel	2019
	Veranderopgave inburgering: PM	PM
8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving	Proeftuinen en Code interbestuurlijke verhoudingen	2019
	Afspraken vernieuwing interbestuurlijk en financieel toezicht	2019
	Actieprogramma versterking democratie en bestuur en Tegengaan ondermijning	2019
	Afspraken over challenge informatiesamenleving en Code Goed Digitaal Openbaar Bestuur	2019
9. Passende financiële verhoudingen	Afspraken EMU normering	Juni 2018
	Procesafspraken herzien van de financiële verhoudingen tussen Rijk en medeoverheden (ingang nieuwe wet)	Juni 2018 (2021)
	Procesafspraken fiscale thema's	Juni 2018
10. Overkoepelende thema's	O.a. Ontwerp nationale omgevingsvisie (NOVI) inclusief bestuursakkoord (en voor zomerreces hoofdlijnenbrief)	December 2018

Het IPO heeft ten behoeve van deze fase een inventarisatie uitgevoerd van de (dwarsdoorsnijdende) projecten die binnen de provincies op dit moment al lopen en die inhoud (kunnen) geven aan de maatschappelijke opgaven uit het Interbestuurlijk Programma (IBP). De bedoeling is daarbij te bezien welke kansen er zijn om deze projecten op een hoger niveau te tillen door middel van het IBP.

Vanuit de provincie Groningen is aandacht gevraagd voor:

- het niet compliceren van al (goed) lopende processen;
- het vasthouden van het uitgangspunt dat sprake moet blijven van samenwerking in de overheidskolom en dus voorkomen moet worden dat IPO en VNG voor het inhoud geven aan het IBP ieder een eigen (onderhandelings)traject lopen richting Rijksoverheid;
- het bewaken van de integraliteit. Dit mede in het verlengde van het vorige punt, omdat voor de verschillende thema's/opgaven uit het IBP verschillende trekkers zijn benoemd;
- het betrekken van ook andere dan overheidspartners, zoals bedrijfsleven, maatschappelijke- en belangenorganisaties, en het voorkomen dat je als overheid de zaken te veel dicht timmert, waar de samenleving juist behoefte heeft aan ruimte en flexibiliteit.

Aansluitend op het tweede aandachtspunt, wordt in het proces Opgaven, Rollen en Taken samen met de Groninger gemeenten bekeken hoe (de thema's uit) het IBP gekoppeld (kunnen/)kan worden aan de afspraak die gemaakt is in de bestuurlijk overleggen van 29 november 2017 en 22 februari 2018 om tot gezamenlijke strategische agendapunten te komen tussen provincie en gemeenten.

De onderhandelingen over een klimaatakkoord waarmee we in 2030 49-55% CO₂ reduceren en in 2050 80-95% CO₂ reduceren zijn gestart. Conform afspraken in het IBP neemt het IPO deel aan de 5 sectortafels, daarbij gevormde subtafels en het overkoepelende klimaatberaad.

Het bestuursakkoord Klimaatadaptatie is aangekondigd in het Regeerakkoord en bevestigd in het IBP. Klimaatadaptatie was een van de drie pijlers van de gezamenlijke investeringsagenda van de decentrale overheden.

De Regionale Energie- en Klimaatstrategieën (REKS) worden voor 2019 een belangrijke inspanning voor de provincies. Deze vormen gezamenlijk het Nederlandse Integraal Energie en Klimaatplan (INEK), dat alle EU-lidstaten moeten aanleveren. Voor de zomer komt er een brief aan Raden en Staten over proces en rol Raden en Staten in uitwerking klimaatakkoord. Alle provincies benaderen de REKS momenteel op een eigen manier. In Groningen kunnen we voortbouwen op de Energiedialoog. Het plan is om binnenkort met de gemeenten en Enexis in overleg te gaan om dit proces op te starten.

Op basis van de per opgave te maken afspraken zal duidelijkheid ontstaan over de door de provincies te leveren financiële bijdragen. Op dat moment zal blijken of deze binnen de bestaande financiële kaders kunnen worden uitgevoerd.

5.6. Onderzoek nieuw verdeelmodel Provinciefonds

Nog voor de invoering van het verdeelmodel 2017 bleek door de achterblijvende inkomsten uit vermogen van de provincie Zeeland dat dit verdeelmodel op het punt van de verevening van inkomsten uit vermogen al niet meer up-to-date was. Mede naar aanleiding daarvan is bij de behandeling van het voorstel tot herziening van het verdeelmodel Provinciefonds in de Tweede Kamer een motie aangenomen, waarbij is toegezegd dat in overleg met onder andere het Interprovinciaal Overleg en conform het advies van de Raad voor de financiële verhoudingen, binnen twee jaar met een plan van aanpak zal worden gekomen gericht op het binnen drie jaar herzien van de grondslagen van het Provinciefonds.

Als voorbereiding op dit onderzoek speelt momenteel een discussie over de positie van het IPO en de te hanteren werkwijze/aanpak en het benoemen van de bij dit onderzoek van belang zijnde thema's. In de motie worden de volgende thema's genoemd:

- Kostenoriëntatie;
- Mogelijkheden voor facilitering van de verschillen in economische groei tussen de diverse regio's in Nederland.

Gelet op de problematiek Zeeland hoort daar ongetwijfeld ook de verevening van inkomsten uit vermogen bij. Niet alleen moet daarbij aandacht zijn voor het actualiseren van de te hanteren gegevens, maar ook voor de daarbij te hanteren uitgangspunten (gemiddelde rendement, mate van verevening van inkomsten uit vermogen) en de noodzaak van een meer dynamisch karakter van deze maatstaf.

Verder zal wat ons betreft de groei en krimp van de bevolking in een nieuw verdeelmodel op een adequate manier moeten kunnen worden gefaciliteerd.

Een ander punt dat mogelijk nog door andere provincies aan de orde kan worden gesteld, is de verevening van inkomsten uit de heffing van provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting. Met name de kleinere, perifere provincies met een klein provinciaal belastinggebied hebben belang bij een dergelijke verevening.

Deze verevening werkt naar onze mening naar tevredenheid en hoeft wat ons betreft in een nieuw verdeelmodel niet te worden aangepast. Een aanpassing is eventueel pas nodig als de grondslag voor het provinciale belastinggebied zou wijzigen (bijvoorbeeld van provinciale opcenten mrb naar een ingezetenenheffing).

Een nieuw verdeelmodel zal op termijn aanleiding kunnen geven tot een andere verdeling van de middelen over de provincies en daarmee tot herverdeeffecten. Daarover is nu nog geen enkele uitspraak te doen.

Bijlagen

- 1.1. Uitgangspunten meerjarenramingen 2018-2022
- 1.2. Ontwikkeling kapitaallasten 2018-2022
- 2. Overzicht door PS vastgestelde begrotingswijzigingen bij separate Statenvoordrachten en door GS in mandaat genomen besluiten

Bijlage 1.1. Uitgangspunten meerjarenramingen 2018-2022

Accressen		2018	2019	2020	2021	2022
LASTEN						
1. Apparaatskosten:		2,3936%	2,5237%	3,7630%	3,7630%	3,7630%
<u>Waarvan:</u>	<u>in %</u>					
Personele kosten, incl. soc. lasten en incidentele looncomponent ¹⁾	75,0%	3,0000%	3,0000%	4,5000%	4,5000%	4,5000%
Goederen en diensten ²⁾	19,4%	0,7400%	1,4110%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
Kapitaallasten	5,6%	0,0000%	0,0000%	0,0000%	0,0000%	0,0000%
2. Exploitatie-/budgetsubsidies: (incl. cultuurnota)		0,0000%	0,0000%	2,3000%	2,3000%	2,3000%
Exploitatie-/budgetsubsidies (uitzonderingen):		2,2000%	2,3000%	2,3000%	2,3000%	2,3000%
3. Vaste bijdragen		0,0000%	0,0000%	0,0000%	0,0000%	0,0000%
4. Goederen en diensten:						
- Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud provinciale infrastructuur		0,5000%	2,9000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
- ten laste van heffingen		0,0000%	0,0000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
- uitzonderingen		1,5000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
- overig		0,0000%	0,0000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
5. Belastingen:						
- Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud provinciale infrastructuur		0,5000%	2,9000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
- overig		0,0000%	0,0000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
6. Inkomensoverdrachten:						
- Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud provinciale infrastructuur		0,5000%	2,9000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
- overig		0,0000%	0,0000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
7. Vermogensoverdrachten:						
- Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud provinciale infrastructuur		0,5000%	2,9000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
- overig		0,0000%	0,0000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
8. Te betalen rente:						
- kortlopend leningen		0,0000%	0,0800%	0,3500%	0,5300%	0,7100%
- nieuwe langlopende leningen		3,0000%	3,0000%	3,0000%	3,0000%	3,0000%
- eigen vermogen		2,5000%	2,5000%	2,5000%	2,5000%	2,5000%
- rente-omslagpercentage via berekening		nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
BATEN						
9. Vergoeding personeelskosten, excl. incidenteel		2,0000%	2,0000%	2,5000%	2,5000%	2,5000%
10. Vergoeding apparaatskosten		2,3936%	2,5237%	3,7630%	3,7630%	3,7630%
11. Vergoeding goederen en diensten						
- Meerjarenprogramma Beheer en Onderhoud provinciale infrastructuur		0,5000%	2,9000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
- overig		0,0000%	0,0000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
- vaste vergoeding		0,0000%	0,0000%	0,0000%	0,0000%	0,0000%
12. Legestarieven		0,8100%	0,0000%	2,0000%	2,0000%	2,0000%
13. Groei voertuigenpark		0,4000%	0,4000%	0,4000%	0,4000%	0,4000%
14. Tarieven opcenten MRB per 1 januari		0,8100%	1,0000%	1,5000%	1,5000%	1,5000%
15. Accres Provinciefonds ³⁾		6,8600%	3,1150%	3,1150%	3,1150%	3,1150%

1) De verhoging van de personeelskosten (sociale lasten) wordt voor 2018 als stelpost opgenomen in de begroting.

2) In principe geldt hier t/m 2019 de nullijn. Echter in sommige gevallen zijn de uitgaven niet beïnvloedbaar en krijgen wij met kostenstijgingen te maken. Daarnaast is er sprake van materiële apparaatskosten beheer en onderhoud wegen en kanalen. Bij dit onderdeel wordt overeenkomstig eerder gemaakte afspraken een compensatie voor prijsstijgingen gegeven. Het weergegeven percentage is een gewogen gemiddelde van deze drie componenten.

3) Het accres is vanaf 2018 gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de totale rijksuitgaven onder het uitgavenplafond

Bijlage 1.2. Ontwikkeling kapitaallasten 2018-2022

Algemeen

Bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2017 is mede in het kader van de afspraken met betrekking tot Groningen Airport Eelde en het daarbij behorende compensatiepakket afgesproken dat de één op één relatie tussen het stamkapitaal (reserve Compensatie dividend Essent) en de toekomstige voeding van de reserve MIT zal komen te vervallen. De reden hiervoor is dat financiële mee- of tegenvallers op deze wijze opgevangen kunnen worden binnen het totaal van de provinciale middelen en niet meer op een bepaald beleidsterrein. Tevens is afgesproken dat deze wijziging wordt meegenomen bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2018. In de nu voorliggende raming van de kapitaallasten (welke grotendeels bestaat uit de raming van dividenden en rentebaten) is de voeding van bestemmingsreserves welke gevoed werden uit inkomsten vanuit dividenden en rentebaten bevroren naar het niveau van de raming bij de Najaarsnota 2017. In de voordracht bij de Voorjaarsnota 2018 hebben wij bovenstaand voorstel verder uitgewerkt en toegelicht.

Onderstaand wordt met name ingegaan op de ontwikkelingen welke hebben plaatsgevonden in het afgelopen jaar en de afwijkingen die dit met zich meebrengt ten opzichte van de Najaarsnota 2017 en/of Begroting 2018.

Rente

Kort geld (tot 1 jaar)

De geldmarktrente wordt grotendeels bepaald door de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB richt zich vooral op het handhaven van prijsstabiliteit. Om de inflatie te laten stijgen heeft de ECB in december 2016 besloten tot en met eind 2017 door te gaan met het opkopen van obligaties. In oktober 2017 heeft de ECB besloten om vanaf januari 2018 het opkoopprogramma met de helft te verminderen naar € 30,0 miljard per maand. Tot september 2018 gaat het programma door en indien nodig nog langer. De beleidsrente waartegen banken kunnen lenen bij de ECB is 0,00%, de depositorente die banken 'ontvangen' van de ECB -0,40%. De markt (gemiddelde verwachting van een aantal gerenommeerde banken) verwacht dat de 3-maands Euribor in 2018 en 2019 negatief zal blijven en pas in 2020 positief wordt. Als gevolg van deze marktomstandigheden zullen de middelen met looptijden tot 1 jaar worden aangehouden op de rekening-courant van de provincie bij de Staat. In de raming voor kort geld is derhalve voor 2018 en 2019 gerekend met een rente van 0,00% (minimumvergoeding Staat). De verwachting is dat we in 2019 een gering renteresultaat behalen door het uitzetten van kort geld bij medeoverheden.

Lang geld (1 jaar en langer)

De rente voor een 10-jarige staatslening bedraagt eind maart 2018 rond de 0,75%. Normaal gesproken is de kapitaalmarktrente meer dan de geldmarktrente afhankelijk van vraag en aanbod. Het opkoop-programma van staatsobligaties door de ECB heeft een drukkende werking op de kapitaalmarktrente, desondanks wordt op termijn een stijging van de kapitaalmarktrente verwacht. Deze verwachting is gebaseerd op de renteprognoses van een vijftal financiële instellingen en een gerenommeerde geldmakelaar. De markt verwacht dat de rente voor 10-jarige staatsleningen in de loop van 2018 zal stijgen naar een niveau van circa 1,2%.

Rekenrentes

In de volgende tabel zijn de verwachte rekenrentes van zowel de Najaarsnota 2017 als de Voorjaarsnota 2018 voor de begrotingsjaren 2018 tot en met 2022 opgenomen.

Tabel 1. Verwachte rekenrentes 2018-2022

Jaren	Kort (tot 1 jaar)		Lang (vanaf 1 jaar)	
	NJN2017	VJN2018	NJN2017	VJN2018
2018	0,00%	0,00%	1,95%	2,00%
2019	0,31%	0,08%	2,08%	2,05%
2020	0,54%	0,35%	4,40%	3,63%
2021	0,72%	0,53%	2,53%	2,51%
2022	0,96%	0,71%	2,68%	2,76%

Ten opzichte van de raming bij de Najaarsnota 2017 is de rente voor kort uitgezette middelen neerwaarts bijgesteld. Nog steeds wordt een stijging van de rente verwacht over de verschillende jaren, maar de stijging laat een vertraging zien van circa 1 jaar ten opzichte van de eerdere verwachting. Met betrekking tot de rente voor lang uitgezette middelen is de raming niet gewijzigd. Wel is een onjuistheid in de raming voor 2020 geconstateerd welke gecorrigeerd is in de nu voorliggende Voorjaarsnota 2018. Deze fout betrof het niet ramen van de boekwaarde van de initiële inleg in het Global Sustainability Fund als onderdeel van een garantieproduct. De eerdere foutieve raming is ontdekt bij de afwikkeling van een ander (soortgelijk) garantieproduct eind 2017 en eveneens terug te vinden als verklaring in de Programmarekening 2017.

In tabel 2 is de verwachte ontwikkeling van de kapitaallasten ten laste van de Algemene middelen zichtbaar gemaakt. Een negatief bedrag betekent minder beslag op de Algemene middelen en een positief bedrag meer beslag op de Algemene middelen.

Tabel 2. Specificatie kapitaallasten Algemene middelen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
A. Mutaties:					
1. Rente					
a. Lasten	-4,0	-57,0	-60,0	-135,0	-219,0
b. Baten	299,5	339,9	1.929,6	610,3	913,5
2. Bespaarde rente reserves, voorzieningen en vooruitontvangen rijksmiddelen	-50,0	-61,0	-73,0	-95,0	-135,0
totaal rente	245,5	221,9	1.796,6	380,3	559,5
3. Dividend	-200,0				
4. Dekking boekwinst NWB 2017	-299,0	-299,0	-299,0	-299,0	-74,8
5. Correctie boekwaarde garantieproducten i.v.m. MIT			-1.501,2		
6. Verwerkte stelposten GAE stamkapitaal VJN2017				-174,9	-185,3
Totaal mutaties kapitaallasten	-253,5	-77,1	-3,6	-93,6	299,5

Hierna volgt een nadere toelichting op de in voorgaande tabel gepresenteerde onderdelen.

Rentelasten

De rentelasten zijn lager doordat de rekenrentes en de saldi van de rekeningcouranten van de derde partijen vanaf 2021 neerwaarts zijn bijgesteld. Hierdoor wordt per saldo minder rente toegerekend aan de derde partijen.

Rentebaten

De grootste afwijkingen ten opzichte van de raming bij de Najaarsnota 2017 worden veroorzaakt door de vroegtijdige verkoop van obligaties Nederlandse Waterschapsbank (NWB) in 2017 en de abusievelijk vergeten raming van de initiële boekwaarde van de garantieproducten welke de provincie Groningen in portefeuille heeft. Deze onderwerpen worden hieronder nader toegelicht. Daarnaast zijn de rentebaten voor kort uitgezette middelen neerwaarts bijgesteld op basis van de huidige en verwachte rente. Naast de rekenrentes zijn de liquiditeitsprognoses van de provincie en derde partijen, alsmede de kasritmes voor de investeringsprojecten, aangepast aan de nieuwste inzichten.

Bespaarde rente reserves, voorzieningen en vooruit ontvangen rijksmiddelen

De verlaging van de rentepercentages voor kort uitgezette middelen werkt direct door naar de toe te voegen rente aan reserves. Het gaat hierbij met name om de reserve RSP waaraan korte rente wordt toegerekend.

Dividend

Enexis N.V. heeft een resultaat na belasting gerealiseerd van € 207 miljoen over het boekjaar 2017. Dit is gelijk aan het jaar 2016 en hoog genoeg om het streefdividend van € 100 miljoen (pay out ratio van 50%) te halen. In lijn met de afspraken m.b.t vastgestelde strategisch plan Enexis is in de AvA voorgesteld over het verslagjaar € 103,5 miljoen dividend uit te keren (waarvan circa € 6,8 miljoen zal toekomen aan de provincie Groningen). In deze Voorjaarsnota 2018 is deze dividenduitkering verwerkt, waarbij oorspronkelijk rekening was gehouden met een dividenduitkering van circa € 6,6 miljoen.

Dekking boekwinst obligaties NWB 2017

Bij de voortijdige verkoop van de NWB-obligaties ad € 10,0 miljoen in 2017 is een koerswinst gerealiseerd van circa € 1,4 miljoen. Deze verkoop heeft tot gevolg dat het totale rendement van deze obligaties in 2017 voor de resterende looptijd ontvangen is, waardoor in de jaren 2017 tot en met 2022 minder rente ontvangen wordt dan opgenomen in de meerjarenbegroting. Bij de bestemming van het rekeningresultaat is € 1,3 miljoen toegevoegd aan de Algemene reserve ter afdekking van de rentederving 2018 en de daaropvolgende jaren. De lagere rentebaten voor de komende jaren zijn verwerkt in de nu voorliggende Voorjaarsnota 2018.

Correctie boekwaarde garantieproducten i.v.m. MIT

Zoals onder het kopje Algemeen vermeld hebben wij de voeding voor bestemmingsreserves bevroren op het niveau van de raming bij de Najaarsnota 2017. Begin december 2017 heeft de afwikkeling plaatsgevonden van een garantieproduct. Bij het uitzetten van middelen in een garantieproduct wordt een deel van de middelen belegd in vastrentende waarden, dit deel zorgt voor de terugbetaling van de hoofdsom op de einddatum. Het overige deel wordt belegd in een aandelenfonds, waarbij de stijging van het fonds zorgt voor het rendement. Bij de afwikkeling van dit garantieproduct is geconstateerd dat bij de raming van het rendement abusievelijk geen rekening is gehouden met de boekwaarde van de initiële inleg in het aandelenfonds. Hierdoor is in 2017 een nadeel ontstaan van € 0,8 miljoen ten opzichte van de raming. Naast het garantieproduct dat afliep in december 2017 heeft de provincie nog twee soortgelijke producten in portefeuille welke aflopen in 2020 en 2023. In de raming bij de Najaarsnota 2017 is nog geen rekening gehouden met deze boekwaarde van de initiële inleg waardoor er voor de reserve MIT eigenlijk te veel opbrengsten zijn geraamd in de jaren 2020 (€ 1,5 miljoen) en 2023 (circa € 3,1 miljoen). Doordat de provincie heeft besloten de voeding van deze reserve te bevriezen naar het niveau van de raming bij de Najaarsnota 2017 zou ten oprechte te veel rendement worden toegevoegd aan de reserve MIT. Daarom wordt de voeding van de reserve MIT bevroren, rekening houdend met deze in 2020 en 2023 toe te passen correcties.

Verwerkte stelposten GAE stamkapitaal Voorjaarsnota 2017

Bij het opstellen van de Voorjaarsnota 2017 is een besluit genomen over het beschikbaar stellen van middelen voor Groningen Airport Eelde en het daarbij behorende compensatiepakket. Toen is ook rekening gehouden met het feit dat als middelen ten laste van het stamkapitaal ter beschikking worden gesteld dat hierdoor minder rentebaten ontstaan voor de provincie. Dit omdat de uit te geven middelen niet langer een rendement opleveren. Hiervoor zijn toen stelposten geraamd. In deze Voorjaarsnota is rekening gehouden met de uitgaven voor Groningen Airport Eelde en alles wat daar mee annex is, waardoor de stelposten kunnen komen te vervallen.

Bijlage 2. Overzicht door PS vastgestelde begrotingswijzigingen bij separate Statenvoordrachten en door GS in mandaat genomen besluiten

A. Door PS bij separate voordrachten vastgestelde begrotingswijzigingen

					bedragen x € 1.000							
Programma	Productgroep	Toelichting/omschrijving	Voordracht	Lasten/Baten	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
2. Milieu en energie												
	4400	Uitvoeringsprogramma BRZO 2018-2019	24/2018	Lasten	45,7	45,7						
				Totaal lasten	45,7	45,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Totaal saldo	45,7	45,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
4. Bereikbaarheid												
	2100	Cap.krediet planuitw. sneltrein Gron.-Winschoten	11/2018	Lasten	1.650,0							
				Totaal lasten	1.650,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Totaal saldo	1.650,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
7. Openbaar bestuur												
	1901	IPO-begroting 2018	2/2018	Lasten	172,0							
	1901	SNN-begroting 2019 en gewijz. SNN-begr. 2018	19/2018	Lasten		69,0	71,4	73,9	76,4 p.m.	p.m.		
	1903	Koningsdag 2018	4/2018	Lasten	450,0							
	1903	Koningsdag 2018 - herprioritering kredieten	4/2018	Lasten	-50,0							
				Totaal lasten	572,0	69,0	71,4	73,9	76,4	0,0	0,0	
				Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Totaal saldo	572,0	69,0	71,4	73,9	76,4	0,0	0,0	
8. Algemene dekkingmiddelen en bedrijfsvoering												
	0501	Extra kapitaallasten inspectievaartuig	5/2017	Lasten			31,0	31,0	31,0	31,0	31,0	
	0100	Financiële problematiek provincie Zeeland	1/2018	Lasten	300,0	300,0	300,0					
	0800	Ontrr. Alg. Reserve i.v.m. Koningsdag 2018	4/2018	Baten	185,0							
	0800	Ontrr. res. RSP sneltrein Groningen-Winschoten	11/2018	Baten	1.650,0							
				Totaal lasten	300,0	300,0	331,0	31,0	31,0	31,0	31,0	
				Totaal baten	1.835,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Totaal saldo	-1.535,0	300,0	331,0	31,0	31,0	31,0	31,0	
				Eindtotaal lasten	2.567,7	414,7	402,4	104,9	107,4	31,0	31,0	
				Eindtotaal baten	1.835,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
				Eindtotaal saldo	732,7	414,7	402,4	104,9	107,4	31,0	31,0	

B. Door GS in mandaat genomen besluiten tot wijziging van de Begroting 2018

Deel 3: In Mandaat genomen besluiten tot wijziging van de Begroting 2020

bedragen x € 1.000

Programma	Productgroep	Toelichting/omschrijving	Dossier	Type wijziging	Lasten/Baten	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1. Ruimte en water												
	8100	Overboeking 2017-2019: Retailagenda	K3966	B	Lasten		1.250,0					
	3900	PF decembercirc. 2017: DU Hydrologische maatregelen	K7148	A	Lasten	47,6						
	3900	Overboeking 2017-2018: DU Hydrologische maatregelen	K3966	B	Lasten	263,1						
						Totaal lasten	310,7	1.250,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal saldo	310,7	1.250,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Milieu en energie												
	4102	Overboeking 2017-2018: Advisering dossier gaswinning	K3966	B	Lasten	211,4						
	4400	Overboeking 2017-2018: Omgevingswet	K3966	B	Lasten	178,9						
	4400	Overboeking 2017-2018: Opruiming drugsafval	K3966	B	Lasten	40,2						
	4400	Overboeking 2017-2018: Implementatie richtlijn EED	K3966	B	Lasten	27,2						
	4600	Overboeking 2017-2018: Duurzaam Door	K3966	B	Lasten	32,2						
	4601	Overboeking 2017-2018: Green Deal	K3966	B	Lasten	281,5						
	4602	Overboeking 2017-2018: Prog. Energietransitie 2016-2019	K3966	B	Lasten	867,5						
	4602	Overboeking 2017-2018: Windenergie op land	K3966	B	Lasten	229,5						
						Totaal lasten	1.868,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal saldo	1.868,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Platteland en natuur												
	5202	PF decembercirc. 2017: DU Meerj.progr. Eems-Dollard	K7148	A	Lasten	165,7						
	5202	Overboeking 2017-2018/19: Opgave Waddengebied	K3966	B	Lasten	527,0	400,0					
	5202	Overboeking 2017-2018: DU Waddenslib	K3966	B	Lasten	200,0						
	5202	Overboeking 2017-2018: DU Meerjarenprogr. ED2050	K3966	B	Lasten	248,0						
	6100	Overboeking 2017-2018: Landbouwprogramma 2017-2020	K3966	B	Lasten	455,3						
						Totaal lasten	1.596,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal saldo	1.596,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Bereikbaarheid												
	2103	Overboeking 2017-2019: MUP Verkeersveilighe. 2017-2020	K3966	B	Lasten		764,9					
	2900	PF decembercirc. 2017: DU Beter Benutten	K7148	A	Lasten	1.796,0						
						Totaal lasten	1.796,0	764,9	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal saldo	1.796,0	764,9	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Economie												
	6300	PF decembercirc. 2017: DU Reg.Investeringssteun Gron.	K7148	A	Lasten	5.000,0						
	6300	Overboeking 2017-2018: DU Reg.Investeringssteun Gron.	K3966	B	Lasten	-3.831,8						
	6301	Overboeking 2017-2018: Investerings Gron. Airport Eelde	K3966	B	Lasten	1.750,0						
	6302	PF decembercirc. 2017: Innovatiestimulering Topsectoren	K7148	A	Lasten	1.030,0						
	6302	Overboeking 2017-2018: Prg. Economie en Arbeidsmarkt	K3966	B	Lasten	10,8						
	6302	Overboeking 2017-2018: Innovatie en duurzaamheid 2	K3966	B	Lasten	555,9						
	6901	Overboeking 2017-2018: Prg. Economie en Arbeidsmarkt	K3966	B	Lasten	56,6						
	6400	Overboeking 2017-2018: Prov. Toerismevisie 2016-2020	K3966	B	Lasten	658,4						
						Totaal lasten	5.229,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal saldo	5.229,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Cultuur en maatschappij												
	7100	Overboeking 2017-2018: Uitv.progr. Cultuur 2017-2020	K3966	B	Lasten	392,6						
	7101	Overboeking 2017-2018: Uitv.progr. Cultuur 2017-2020	K3966	B	Lasten	251,6						
	7101	Overboeking 2017-2018: Onderh./restaurant monumenten	K3966	B	Lasten	324,3						
	7101	Overboeking 2017-2018: DU Erfgoed en ruimte	K3966	B	Lasten	99,9						
	7102	Subsidieregelingen GRRG en RORG	K8724	A	Lasten	3.350,0						
	7102	Subsidieregelingen GRRG en RORG (aanvulling)	K9181	A	Lasten	1.950,0						
	7102	Overboeking 2017-2018: Erfgoed, ruimt.kwaliteit, landsch.	K3966	B	Lasten	1.657,5						
	7102	GRRG en RORG: bijdragen Ministerie OCW en NCG	K8724	A	Baten	3.350,0						
	7102	GRRG en RORG: aanvullende bijdrage Ministerie OCW	K9181	A	Baten	1.950,0						
	7203	Overboeking 2017-2018: Uitv.progr. Sport- en beweegvisie	K3966	B	Lasten	88,7						
	8103	Overboeking 2017-2018: Uitv.pr. Leefbaarheid 2016-2020	K3966	B	Lasten	-586,1						
	8103	Overboeking 2017-2018: Interbest. actieplan bev.daling	K3966	B	Lasten	75,0						
						Totaal lasten	7.603,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal baten	5.300,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal saldo	2.303,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Openbaar bestuur												
	1400	Overboeking 2017-2018: Gemeentelijke herindeling	K3966	B	Lasten	139,7						
	1903	Overboeking 2017-2018: Uitv.pr. Evenementen 2016-2020	K3966	B	Lasten	-6,8						
						Totaal lasten	132,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal saldo	132,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Algemene dekkingmiddelen en bedrijfsvoering												
	0501	Overboeking 2017-2018: Meerj.onderhoud Provinciehuis	K3966	B	Lasten	143,7						
	0501	Overboeking 2017-2018: Verv. wagenpark GS, CvdK, Milieu	K3966	B	Lasten	343,5						
	0800	PF decembercirc. 2017: Reserve Overboeking kredieten	K7148	A	Baten	6.243,3						
	0800	PF decembercirc. 2017: Reserve Verkeer en vervoer	K7148	A	Baten	1.796,0						
	0800	Overboeking 2017-2018: Reserve Overboeking kredieten	K3966	B	Baten	5.685,3	2.414,9					
						Totaal lasten	487,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal baten	13.724,6	2.414,9	0,0	0,0	0,0	0,0
						Totaal saldo	-13.237,4	-2.414,9	0,0	0,0	0,0	0,0
						Eindtotaal lasten	19.024,6	2.414,9	0,0	0,0	0,0	0,0
						Eindtotaal baten	19.024,6	2.414,9	0,0	0,0	0,0	0,0
						Eindtotaal saldo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Type wijziging:

- A Bijdragen van derden met een specifiek doel
- B Overboekingen naar volgende begrotingsjaren (categorie 1 en decentralisatie-uitkeringen)
- C Reeds genomen Statenbesluiten
- D Incidentele begrotingswijzigingen tot € 50.000
- E Reserve Automatisering en Reserve Apparaatskosten Personeel

Begrotingswijziging 2018

11^e wijziging Begroting 2018: prioriteiten 2018 en overige wijzigingen 2018.

PROVINCIE GRONINGEN

Nr.
Gewone dienst

28/2018
Dienstjaar: 2018
11e wijziging

Provinciale Staten van Groningen:

BESLUITEN:

de begroting van lasten en baten
te wijzigen als volgt:

11e wijziging begroting 2018 (Voorjaarsnota 2018)

(bedragen x € 1.000)

volg-nummer	programma/thema	product-groep	aard van voorstel	omschrijving	11e wijziging 2018			raming 2018 na 11e wijziging			wijziging 2019 (bedragen x € 1.000)			wijziging 2020			wijziging 2021			wijziging 2022			wijze van dekking														
					lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo															
1	Ruimte en water	8100	4.1	Bouwheerschap i.v.m. energietransitie	subtotaal deelprogramma			0,0	0,0	0,0	3.655,4	169,1	3.486,3	-50,0	0,0	-50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0															
	zie 7				0,0			-50,0			-50,0			0,0			0,0			0,0																	
	Waterbeheer				subtotaal deelprogramma			0,0	0,0	0,0	2.070,7	382,7	1.688,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0															
Totaal programma					0,0	0,0	0,0	5.726,1	551,8	5.174,3	-50,0	0,0	-50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0															
2	Milieu en energie	4101	6.3	Kapitaallasten nazorg stortplaatsen en baggerspeciedepots	subtotaal deelprogramma			480,3	0,0	480,3	18.609,9	1.871,3	16.738,6	136,6	0,0	136,6	151,9	0,0	151,9	165,0	0,0	165,0	137,2	0,0	137,2												
	zie 34				-50,0			-50,0			-61,0			-61,0			-73,0			-73,0			-95,0				-95,0			-135,0			-135,0				
	4102				p.m.			0,0			p.m.			0,0			p.m.			0,0			p.m.				0,0										
	4400				430,3			430,3			97,6			122,9			156,0			156,0			166,1				166,1										
3	Energie en klimaat	4400	2.1	Bijdrage ODG	subtotaal deelprogramma			200,0	0,0	200,0	4.959,6	77,1	4.882,5	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0												
					zie 1 en 22			100,0			100,0			p.m.			p.m.			p.m.			p.m.				p.m.										
					4602			100,0			100,0			100,0			100,0			104,0			104,0				106,1			106,1							
					4602			100,0			100,0			100,0			100,0			104,0			104,0				106,1			106,1							
Totaal programma					680,3	0,0	680,3	23.569,5	1.948,4	21.621,1	236,6	0,0	236,6	151,9	0,0	151,9	165,0	0,0	165,0	137,2	0,0	137,2	0,0	0,0	0,0												
8	Platteland en natuur	5100	2.1	Begroting 2019 Prolander	subtotaal deelprogramma			50,0	0,0	50,0	31.743,4	259,0	31.484,4	161,6	0,0	161,6	80,0	0,0	80,0	80,0	0,0	80,0	0,0	0,0	0,0												
	zie 34				0,0			181,6			181,6			0,0			0,0			0,0			0,0														
	5100				-30,0			-30,0			-100,0			-100,0			0,0			0,0			0,0														
	5100				80,0			80,0			80,0			80,0			80,0			80,0			80,0														
9	Landbouw	5100	4.1	Beheer en monitoring broedeilanden	subtotaal deelprogramma			0,0	0,0	0,0	3.713,9	0,0	3.713,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0													
Totaal programma					50,0	0,0	50,0	35.457,3	259,0	35.198,3	161,6	0,0	161,6	80,0	0,0	80,0	80,0	0,0	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0													
11	Bereikbaarheid	2101	6.1	Accres 2019 BO (incl. nacalculatie)	subtotaal deelprogramma			9.156,6	0,0	9.156,6	102.319,0	29.309,6	73.009,5	2.637,7	-1.470,7	4.108,4	3.485,9	-1.470,7	4.956,6	4.381,3	-1.470,7	5.852,0	6.647,2	-1.470,7	8.117,9												
	zie 62 en 63				188,0			188,0			114,9			114,9			117,7			117,7			120,4				120,4			123,3			123,3				
	2203				0,0			-1.349,2			-1.349,2			-1.349,2			-1.349,2			-1.349,2			-1.470,7				-1.470,7			0,0							
	2900				2.969,6			2.969,6			3.872,0			3.872,0			4.717,4			4.717,4			5.610,1				5.610,1			7.994,6			7.994,6				
12	Openbaar vervoer	2900	6.4	DU Beter Benutten (via Provinciefonds)	subtotaal deelprogramma			8.270,0	0,0	8.270,0	108.762,4	15.789,9	92.972,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0												
					zie 62 en 63			4.470,0			4.470,0			0,0			0,0			0,0			0,0				0,0			0,0							
					2300			3.000,0			3.000,0			0,0			0,0			0,0			0,0				0,0			0,0							
					2300			800,0			800,0			0,0			0,0			0,0			0,0				0,0			0,0							
Totaal programma					17.426,6	0,0	17.426,6	211.081,5	45.099,5	165.982,0	2.637,7	-1.470,7	4.108,4	3.485,9	-1.470,7	4.956,6	4.381,3	-1.470,7	5.852,0	4.381,3	-1.470,7	5.852,0	6.647,2	-1.470,7	8.117,9												
18	Economie	6301	3.2	Projecten NOM - t.l.v. rek.resultaat 2016	subtotaal deelprogramma			10.420,2	0,0	10.420,2	46.718,4	235,2	46.483,2	275,0	0,0	275,0	150,0	0,0	150,0	150,0	0,0	150,0	150,0	0,0	150,0												
	zie 61				140,2			140,2			0,0			0,0			0,0			0,0			0,0														
	6302				10.000,0			10.000,0			150,0			150,0			0,0			0,0			0,0														
	6302				280,0			280,0			0,0			0,0			0,0			0,0			0,0														
19	Recreatie en toerisme	6303	4.1	Chemport/Groene Chemie - vervolg	subtotaal deelprogramma			0,0	0,0	0,0	1.923,2	5,3	1.917,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0													
					zie 7			0,0			0,0			150,0			150,0			150,0			150,0			150,0											
					6303			0,0			0,0			0,0			0,0			0,0			0,0			0,0											
					6900			0,0			0,0			0,0			0,0			0,0			0,0			0,0											
Totaal programma					10.420,2	0,0	10.420,2	48.932,9	240,5	48.692,4	275,0	0,0	275,0	150,0	0,0	150,0	150,0	0,0	150,0	150,0	0,0	150,0	150,0	0,0	150,0												

11e wijziging begroting 2018 (Voorjaarsnota 2018)

(bedragen x € 1.000)

volg-nummer	programma/thema	product-groep	aard van voorstel	omschrijving	11e wijziging 2018			raming 2018 na 11e wijziging			wijziging 2019			wijziging 2020			wijziging 2021			wijziging 2022			wijze van dekking
					lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	
	Cultuur en maatschappij																						
	Cultuur																						
				subtotaal deelprogramma	0,0	0,0	0,0	6.853,3	0,0	6.853,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Erfgoed en archeologie																						
				subtotaal deelprogramma	65,0	-3.950,0	4.015,0	13.998,5	1.696,4	12.302,1	1.715,0	0,0	1.715,0	2.290,0	0,0	2.290,0	2.290,0	0,0	2.290,0	2.225,0	0,0	2.225,0	
24	zie 26	7101	3.1	Restauratie rijksmonumenten	450,0		450,0							0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
25		7101	4.1	Erfgoedmonitor			0,0						50,0		50,0		50,0		50,0		50,0	50,0	
26	zie 24	7102	3.1	Uitvoering ERL (Erfgoed, Ruimte en Landschap)	-450,0		-450,0							0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	
27		7102	4.1	Opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap (ERL)	65,0		65,0				1.715,0		1.715,0	2.240,0		2.240,0		2.240,0		2.240,0	2.175,0	2.175,0	
28		7102	6.4	DU Erfgoed en Ruimte (via Provinciefonds)		-3.950,0	3.950,0						0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	0,0	
	Maatschappij																						
				subtotaal deelprogramma	0,0	0,0	0,0	5.981,4	0,0	5.981,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Versterking leefbaarheid																						
				subtotaal deelprogramma	-38,7	0,0	-38,7	13.828,7	432,6	13.396,1	-24,0	0,0	-24,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
29	zie 35	8103	3.1	Uitvoeringskosten Leefbaarheid	-38,7		-38,7				-24,0		-24,0			0,0		0,0				0,0	
Totaal programma					26,3	-3.950,0	3.976,3	40.661,9	2.129,0	38.532,9	1.691,0	0,0	1.691,0	2.290,0	0,0	2.290,0	2.290,0	0,0	2.290,0	2.225,0	0,0	2.225,0	
	Openbaar bestuur																						
	Provinciale staten																						
				subtotaal deelprogramma	0,0	0,0	0,0	2.420,5	0,0	2.420,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Overige bestuursorganen																						
				subtotaal deelprogramma	-40,2	0,0	-40,2	2.361,1	101,8	2.259,3	-82,5	0,0	-82,5	-85,9	0,0	-85,9	-89,5	0,0	-89,5	-93,2	0,0	-93,2	
30	zie 45	1200	4.1	Deskundige advisering	-40,2		-40,2				-82,5		-82,5	-85,9		-85,9	-89,5		-89,5	-93,2		-93,2	
	Bestuurlijke samenwerking en toezicht																						
				subtotaal deelprogramma	50,0	0,0	50,0	3.886,0	49,7	3.836,3	50,0	0,0	50,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
31	zie 33	1400	2.1	Lobby aanpak	50,0		50,0				50,0		50,0		0,0		0,0		0,0			0,0	
	Communicatie																						
				subtotaal deelprogramma	-95,8	0,0	-95,8	2.440,2	1,3	2.438,9	-196,8	0,0	-196,8	-204,8	0,0	-204,8	-213,1	0,0	-213,1	-221,8	0,0	-221,8	
32	zie 36	1902	3.1	Publieksvoorlichting	-95,8		-95,8				-196,8		-196,8	-204,8		-204,8	-213,1		-213,1	-221,8		-221,8	
Totaal programma					-86,0	0,0	-86,0	11.107,8	152,8	10.955,0	-229,3	0,0	-229,3	-290,7	0,0	-290,7	-302,6	0,0	-302,6	-315,0	0,0	-315,0	
	Algemene dekkingsmiddelen en bedrijfsvoering																						
	Bedrijfsvoering																						
				subtotaal deelprogramma	79,1	0,0	79,1	33.637,8	1.582,4	32.055,4	1.204,2	0,0	1.204,2	848,4	0,0	848,4	911,5	0,0	911,5	806,1	0,0	806,1	
33	zie 31	0501	2.1	Concern opleidingsbudgetten	-50,0		-50,0				-50,0		-50,0			0,0		0,0				0,0	
34	zie 9	0501	3.1	Extra inzet Natura2000/Waddentaken	42,8		42,8				88,0		88,0			0,0		0,0				0,0	
35	zie 29	0501	3.1	Apparaatskosten Leefbaarheid	38,7		38,7				24,0		24,0			0,0		0,0				0,0	
36	zie 32	0501	3.1	Andere wijze publieksvoorlichting	95,8		95,8				196,8		196,8	204,8		204,8	213,1		213,1	221,8		221,8	
37		0501	4.1	Algemene verordening gegevensbescherming			0,0							55,0		57,3		57,3		59,7		62,2	
38		0501	4.1	Verbeterplan F&C			0,0				451,9		451,9	470,1		470,1	386,9		386,9	270,4		270,4	
39		0501	4.1	P-Controller			0,0				98,4		98,4		51,2		51,2		0,0			0,0	
40		0501	4.1	Chemport/Groene Chemie			0,0						0,0	123,2		123,2	128,3		128,3	133,6		133,6	
41		0501	4.1	Nieuwe quotumregeling Participatiewet	218,8		218,8				223,3		223,3	230,6		230,6	267,3		267,3	276,4		276,4	
42		0501	4.1	Digitalisering/ICT			0,0				0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	0,0	
43		0501	4.1	Verbeteren kwaliteit communicatie	47,9		47,9				98,4		98,4	102,4		102,4	106,6		106,6	110,9		110,9	
44		0501	4.1	Omzetten 2 jarig contract Communicatie			0,0				0,0		0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	0,0	
45	zie 30	0501	4.1	Juridische advisering opgaven/majeure taken			40,2							82,5		82,5	85,9		89,5		93,2		93,2
46		0501	4.1	Juridische control	26,8		26,8				55,0		55,0	57,3		57,3	59,7		59,7	62,2		62,2	
47		0501	4.1	Centrale opleidingskosten			0,0				400,0		400,0	p.m.		0,0	p.m.		0,0	p.m.		0,0	
48		0501	4.1	Gasloos Provinciehuis			0,0						0,0		0,0		156,6		156,6	156,6		156,6	
49		0501	4.1	Gastvrij Beveiligen	30,0		30,0				120,0		120,0	126,5		126,5	126,5		126,5	126,5		126,5	
50		0501	6.1	Accressen BG2018 e.v.:																			
				- accres 2019 personeelskosten			0,0				-639,1		-639,1	-660,9		-660,9	-682,7		-682,7	-707,7		-707,7	
				- vriival stelpost pensioenpremie 2018	-411,9		-411,9						0,0		0,0		0,0		0,0		0,0	0,0	

11e wijziging begroting 2018 (Voorjaarsnota 2018)

(bedragen x € 1.000)

volg-nummer	programma/thema	product-groep	aard van voorstel	omschrijving	11e wijziging 2018			raming 2018 na 11e wijziging			wijziging 2019			wijziging 2020			wijziging 2021			wijziging 2022			wijze van dekking			
					lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo				
Algemene dekkingsmiddelen					subtotaal deelprogramma			4.689,9	36.147,0	-31.457,1	35.947,4	394.158,7	-358.211,3	3.708,0	11.575,1	-7.867,1	4.765,5	11.903,9	-7.138,3	869,0	11.829,0	-10.960,0	435,0	15.586,0	-15.151,0	
51		0100	6.4	Provinciefonds		17.350,8	-17.350,8						8.352,7	-8.352,7		9.992,6	-9.992,6		11.709,7	-11.709,7		15.950,7	-15.950,7			
52		0200	6.5	Opcenten motorrijtuigenbelasting		-148,3	148,3						-49,7	49,7		35,9	-35,9		124,7	-124,7		216,8	-216,8			
53	zie 54 en 58	0300	2.1	IBOI-index stelpost		750,0	-750,0						500,0	-500,0		250,0	-250,0					0,0				
54	zie 53 en 58	0300	2.1	IBOI-index bijdrage gem. Groningen		1.291,0	-1.291,0						433,0	-433,0		256,0	-256,0		131,0	-131,0		72,0	-72,0			
55		0300	6.3	Kapitaallasten	-4,0	-329,5	325,5						-57,0	-339,9	282,9	-60,0	-1.929,6	1.869,6	-135,0	-435,4	300,4	-219,0	-728,2	509,2		
56		0400	6.3	Kapitaallasten			230,0	-230,0							0,0						0,0				0,0	
57		0500	4.1	Reservering aanvullen Provinciale Meefinanciering tot € 7 miljoen per jaar		1.383,0		1.383,0					1.550,0		1.550,0			0,0			0,0				0,0	
58	zie 53 en 54	0800	2.1	IBOI-index		2.967,0		2.967,0					2.215,0		2.215,0	1.553,0		1.553,0	1.004,0		1.004,0	654,0		654,0		
59		0800	2.1	Sparen voor 2020-2023		643,9		643,9							0,0			0,0			0,0				0,0	
60	zie 19	0800	3.1	Voorfinanciering omzetten lening EBG in een subsidie:																						
				- reserve Compensatie dividend Essent		8.600,0	-8.600,0						300,0		300,0	300,0		300,0			0,0				0,0	
				- Algemene reserve, risicoreservering	-300,0	1.100,0	-1.400,0						-300,0		-300,0	-300,0		-300,0			0,0				0,0	
61	zie 18	0800	3.2	Algemene reserve - rekeningresultaat 2016 t.b.v. projecten NOM																					0,0	
62	zie 15	0800	4.1	Reserve MIT - herprioritering vrijval		140,2	-140,2								0,0			0,0			0,0				0,0	
63	zie 15	0800	4.1	Reserve duVV - herprioritering ruimte		1.500,0	-1.500,0								0,0			0,0			0,0				0,0	
64	zie 16	0800	4.1	Reserve MIT - taakstelling MIT dan wel reserve duVV i.v.m. voorfinanciering opschaling waterstofbussen		2.970,0	-2.970,0								0,0			0,0			0,0				0,0	
							0,0								0,0		3.000,0	-3.000,0			0,0				0,0	
65		0800	6.3	Algemene reserve i.v.m. dekking Kapitaallasten		299,0	-299,0						299,0	-299,0	-1.501,2	299,0	-1.800,2		299,0	-299,0		74,8	-74,8			
66		0800	7.1	Herschikking begrotingsruimte 2018-2022									2.379,9	-2.379,9	4.773,8			4.773,8			0,0				0,0	
Totaal programma					4.769,0	36.147,0	-31.378,0	69.585,1	395.741,1	-326.155,9	4.912,2	11.575,1	-6.662,9	5.614,0	11.903,9	-6.289,9	1.780,5	11.829,0	-10.048,5	1.241,1	15.586,0	-14.345,0				
Totaal-GENERAAL					33.286,4	32.197,0	1.089,4	446.122,1	446.122,1	0,0	9.634,8	10.104,4	-469,6	11.481,1	10.433,2	1.047,9	8.544,3	10.358,3	-1.814,0	10.085,6	14.115,3	-4.029,8				
Meerjarenramingen inclusief wijzigingen											296.940,3	298.940,3	-2.000,0	281.710,2	288.454,8	-6.744,6	261.251,0	270.875,1	-9.624,1	262.725,4	271.719,8	-8.994,4				

Legenda:

Wat speelt er nog meer?

2.1 = Knelpunten aanvaard beleid Voorjaarsnota 2018

2.2 = Voorbeslag Voorjaarsnota 2018

3.1 = Substitutievoorstellen - beleidsinhoudelijke wijziging Voorjaarsnota 2018

3.2 = Technische substitutie Voorjaarsnota 2018

Onze prioriteiten

4.1 = Prioriteiten Voorjaarsnota 2018

Externe ontwikkelingen

6.1 = Voorziene ontwikkelingen - Accressen lonen en prijzen (zie bijlage 1.1)

6.2 = Voorziene ontwikkelingen - Apparaatskosten personeel (AKP)

6.3 = Voorziene ontwikkelingen - Kapitaallasten (zie bijlage 1.2)

6.4 = Voorziene ontwikkelingen - Provinciefonds

6.5 = Voorziene ontwikkelingen - MRB

6.6 = Voorziene ontwikkelingen - Bestemming rekeningresultaat 2017

6.7 = Vrijval reserves

Herschikking begrotingsruimte

7.1 = Herschikking begrotingsruimte 2018-2022

7.2 = Sparen voor 2020-2023

Bovenstaande wijzigingen zijn in hoofdstuk 2 dan wel hoofdstuk 3 van de Voorjaarsnota 2018 toegelicht. In de samenvattende tabel, die wij als bijlage bij deze begrotingswijziging hebben opgenomen, hebben wij per voorstel aangegeven waar de toelichting in de Voorjaarsnota 2018 is te vinden.

Aldus vastgesteld door Provinciale Staten van Groningen
in hun vergadering van

, voorzitter.

, griffier.

Samenvatting 11e wijziging Begroting 2018 (Voorjaarsnota 2018)

In de navolgende tabel hebben wij de mutaties in deze begrotingswijziging voor het jaar 2018 voor u samengevat.

				(bedragen x € 1.000)
Omschrijving	wijziging raming 2018			een toelichting op dit voorstel is te vinden in:
	lasten	baten	saldo	
Begroting 2018 na 9 ^e wijziging	412.835,7	413.925,1	-1.089,4	
<u>Mutaties 11^e wijziging 2018:</u>				
Wat speelt er nog meer?				
<u>2.1. Knelpunten aanvaard beleid Voorjaarsnota 2018:</u>				
- Bijdrage ODG (incl. tekort 2017)	430,3	0,0	430,3	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 2, onderdeel B.1
- Uitvoeringskosten milieu	100,0	0,0	100,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 2, onderdeel B.2
- Begroting 2019 Prolander	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 3 VJN2018, programma 2, onderdeel B.1
- Lobby aanpak	50,0	0,0	50,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 7, onderdeel B.1
- Concernbudget opleidingen (organisatieontwikkeling)	-50,0	0,0	-50,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel B.1
- IBOI-index	2.967,0	2.041,0	926,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel B.2
- Sparen voor 2020-2023	643,9	0,0	643,9	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel B.3
<u>3.1. Substitutievoorstellen - beleidsinhoudelijke wijzigingen:</u>				
- Omzetten lening EBG in een subsidie	9.700,0	9.700,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 5 onderdeel B.1
- Restauratie rijksmonumenten	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 6 onderdeel B.1
- Natura2000/Waddenzee	12,8	0,0	12,8	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel B.4
- Uitvoeringskosten Leefbaarheid	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel B.5
- Andere wijze publieksvoorlichting	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel B.6
<u>3.2. Technische substitutie:</u>				
- Projecten NOM - t.l.v. rekeningresultaat 2016 (Algemene reserve)	140,2	140,2	0,0	toegelicht in voordracht bij Jaarrekening 2016
Onze prioriteiten				
<u>4.1 Prioriteiten Voorjaarsnota 2018:</u>				
- Nationaal Programma voor het aardbevingsgebied	p.m.	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 2, onderdeel A.1
- Internationaal kenniscentrum voor klimaatadaptatie	100,0	0,0	100,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 2, onderdeel A.2
- Intensivering inzet programma Energietransitie 2016-2019	100,0	0,0	100,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 2, onderdeel A.3
- Beheer en monitoring broedeilanden	80,0	0,0	80,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 3, onderdeel A.1
- Afloop contract RWS vaarweg Lemmer-Delfzijl	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 4, onderdeel A.2
- Herprioritering RSP/MITduVV	4.470,0	4.470,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 4, onderdeel A.1a
- Verduurzaming OV - opschaling waterstofbussen (voorfinanciering)	3.000,0	0,0	3.000,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 4, onderdeel A.1b
- Chemport/Groene Chemie - vervolg Actieplan Chemie op stoom	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 5, onderdeel A.1
- Acquisitie Noord-Nederland	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 5, onderdeel A.3
- Erfgoedmonitor	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 6, onderdeel A.2
- Opgave Erfgoed, Ruimtelijke kwaliteit en Landschap (ERL)	65,0	0,0	65,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 6, onderdeel A.1
- Algemene verordening gegevensbescherming	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.1
- Verbeterplan F&C	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.2
- P-Controller	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.3
- Chemport/Groene Chemie	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.4
- Nieuwe quotumregeling Participatiewet	218,8	0,0	218,8	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.5
- Digitalisering/ICT	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.6
- Verbeteren kwaliteit communicatie	47,9	0,0	47,9	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.7
- Omzetten 2 jarig contract Communicatie	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.8
- Juridische advisering opgaven/majeure taken	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.9
- Juridische control	26,8	0,0	26,8	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.10
- Centrale opleidingskosten	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.11
- Gasloos Provinciehuis	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.12
- Gastvrij Beveiligen	30,0	0,0	30,0	hoofdstuk 2 VJN2018, programma 8, onderdeel A.13
- Provinciale Meefinanciering aanvullen tot € 7 miljoen (reservering)	1.383,0	0,0	1.383,0	hoofdstuk 3 VJN2018, paragraaf 2, prioriteiten
Externe ontwikkelingen				
6.1. Uitgangspunten lonen en prijzen 2019	-223,9	0,0	-223,9	hoofdstuk 3 VJN2018, paragraaf 1, onderdeel B.1
6.2. Apparaatskosten personeel (AKP)	0,0	0,0	0,0	hoofdstuk 3 VJN2018, paragraaf 1, onderdeel B.2
6.3. Kapitaallasten 2018	-54,0	199,5	-253,5	hoofdstuk 3 VJN2018, paragraaf 1, onderdeel B.3
6.4. Provinciefonds	10.048,6	13.400,8	-3.352,2	hoofdstuk 3 VJN2018, paragraaf 1, onderdeel B.5
6.5. Opcenten MRB	0,0	-148,3	148,3	hoofdstuk 3 VJN2018, paragraaf 1, onderdeel B.4
<u>7. Herschikking begrotingsruimte 2018-2022</u>				
7.1. Herschikking begrotingsruimte 2018-2022	0,0	2.393,8	-2.393,8	hoofdstuk 3 VJN2018, paragraaf 3
Totaal mutaties 11 ^e wijziging begroting 2018	33.286,4	32.197,0	1.089,4	
Begroting 2018 na 11 ^e wijziging	446.122,1	446.122,1	0,0	